

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Tractatus III. De consequentibus unionem & ei adjunctis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

TRACTATVS III.

De Consequentibus Unionem, & ei
adjunctis.

Pura hic disputanda forent, quæ parum sunt Scholastica, ut de Sacerdotio Christi, potestate ejus regia, vi patranda miracula, quæ obvia sunt apud impressos. Magis disputabilia secernendo, sit

DISPUTATIO V.

De Scientia, Sanctitate, Libertate
Christi.

Prius quidem deberet tractari de Sanctitate, quia illa est etiam substantialis in Christo, adeoque prior ipsa Scientia, & actibus liberis; quia tamen materia de Sanctitate, habet non pauca spectantia ad voluntatem, quæ posterior est intellectu, ideo præmittentur aliqua prius de Scientia Christi.

QUÆSTIO I.

De Scientia Christi.

Ordinarie Authores, ea quæ pertractantur in prima parte in materia, an creatura possit comprehendere Deum, videre omnia possibilis: &c. hic etiam disputare solent; sed quia hæc alibi pertractata, quæ propria hujus sunt loci, & fusiùs ab aliis disputantur, brevius colliguntur.

Communis sententia triplicem in Christo scientiam admittit. 1mo Scientiam beatam; quæ stat in visione Dei, & visione creaturarum in Deo, quæ appellatur aliàs scientia matutina. 2da Scientia admittitur in Christo scientia infusa, secundum quam cognoscebat res quidditative, & secundum modum, quo animæ separatæ, vel Angeli, creata cognoscunt. 3^{ia} Scientia est acquisita, eaque duplex: Prima Experimentalis, qualem habuit Christus aspiciendo v.g. templum Salomonis: Secunda Naturalis,

consimilis ei, quam nos habemus, definiendo, vel demonstrando.

DE SCIENTIA BEATA.

ASSERO 1. Habuisse illam Christum ab instanti suæ conceptionis.

RATIO. Quia hæc scientia est annexa ipsi visioni beatæ; visionem autem beatam habuit, quia ipse Christus dicit se vidisse Patrem. Quomodo autem cum visione, stare potuerit tristitia horti, scitur aliunde.

ASSERO 2. Vi hujus scientiæ vidisse Christum omnia futura, præsentia, præterita.

RATIO: quia si sancti vident hoc in Deo, quod ad eorum statum spectat; cum quicquid est futurum, præsens, & præteritum, pertineat ad Christum, tanquam omnium Principem & caput: sit, ut ea cognitio tribuenda sit Christo. Quomodo autem Christus negat se scire de die judicii, id explicatum in materia de Fide, ubi de æquivocatione. Commoda explicatio. Quod scilicet id Christus sub secreto acceperit; quæ autem sub secreto accipiuntur, sciuntur ita, quasi respectu aliorum nescirentur.

ASSERO 3. Christum non potuisse reddi scientem scientiâ beatâ Dei, quâ Deus sciens est: est assertum contra Hugonem de S. Victore, & Joannem de Ripa.

RATIO: quia scire, est actus vitalis: actus vitalis exigit produci ab intrinseco; quomodo autem scientia increata, posset produci ab intrinseco humanitatis?

DE

DE SCIENTIA CHRISTI
INFUSA.

QUÆRES I. *Quid sit sentiendum de scientia Christi infusa, & ejus objecto?*

ASSERO I. *Habuisse Christum infusam scientiam.*

RATIO: quia Christus fuit simul comprehensor, prout nunc sunt animæ Beatæ: Ergo, si illæ, præter cognitionem rerum in VERBO matutinam, habent aliam cognitionem vespertinam, per infusam speciem de objectis: idem Christo concedendum erit.

ASSERO 2. *Quod attinet ad objectum hujus scientiæ, cognovit illa Christus res etiam naturales.*

RATIO: quia multa sunt talia naturalia, quorum quiddam cognoscitur, sine infusa scientiâ, haberi non posset. *Cognovit item futura, propter rationem supraallatam. Cognovit denique ea, quæ cognoscunt Angeli.* Ratio: quia hoc spectabat ad plenitudinem scientiæ ipsius, ne in scientiâ superaretur ab inferioribus.

DICES I. Res naturales cognoscebat Christus, per cognitionem naturalem acquisitam: Ergo frustra de illis habuisset cognitionem, per scientiam infusam.

RESPONDETUR. Idem objectum potest cognosci demonstrativè, & credi: cur ergo etiam duplici scientiâ attingi non poterit? præcipuè, cum in modo, quo aliquid Christus cognoscebat, per scientiam infusam, & naturalem, magna fuerit diversitas; longè enim clariùs, perfectiùs, &c. cognoscebat per scientiam infusam, quàm per naturalem.

DICES 2. Ad hoc sufficiebat sola scientia beata.

RESPONDETUR. Sicut Deo conceditur scientia de rebus, non solum in illomet ipso, sed etiam scientia illarum rerum, in illismet ipsis: sicut Beatis conceditur scientia, & matutina & vespertina; ita & Christo concedi debet: præcipuè autem, quia scientia infusa superat naturalem, & objecto, plura scilicet attingendo: & modo, perfectiùs idem cognoscendo. Et ita, per scientiam naturalem, cognoscebat v.g. Gabrielem Christus, consimili modo, quo illum anima separata cognoscit: sed per infusam, cognoscebat comprehensivè, adeoque longè perfectiùs.

DICES 3. Fides nobis infusa, non cognoscit objectum in se: Ergo nec noscet scientia infusa.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia si fides cognosceret quiddativè, hoc ipso non esset fides, non enim esset assensus propter attestantem veritatem, sed propter objectum in se cognitum; quod absurdum non sequitur, si scientia infusa quiddativè objectum attingat.

ASSERO 3. *Duplicem posse nos imaginari scientiam Christi infusam: unam independentem à phantasmatibus: & aliam dependentem.*

RATIO. Quia tali modo cognoscendi, ager Christus secundum utrumque statum, quem habebat, hoc est, & comprehensoris, cognoscendo sine phantasmatibus; & uniti corpori, cognoscendo dependentem ab iisdem.

ASSERO 4. *Scientiam hanc infusam, respectu aliquorum objectorum, fuisse supernaturalem.*

RATIO est. Quia multa cognoscebat Christus, quorum cognitio intuitiva, nulli substantiæ creatæ, aut creabili debetur; v. g. existentiam gratiæ &c.

ASSERO 5. *Non respectu omnium objectorum, illam scientiam fuisse supernaturalem quoad substantiam.*

RATIO. Quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec dignificanda; nulla autem necessitas est asserendi, quod, quæ cognovit Christus scientiâ infusâ, cognoverit supernaturaliter.

ASSERO 6. *Scientiam infusam, circa quæcunque objecta, fuisse secundum quid supernaturalem.*

RATIO. Quia imprimis exigebatur illa scientia, ex vi statûs comprehensoris, qui est supernaturalis. Rursus, quia principiat cognitionem consimilem ei, quæ potest haberi, & habetur ab anima non unita corpori; hoc autem inducit supernaturalitatem quoad modum.

DICES I. Ista scientia infusa debebatur Christo, ratione statûs comprehensoris: Ergo erat supernaturalis.

RESPONDETUR. Negando consequentiam: quia etiam pro illo statu possunt dari cognitiones naturales, quamvis perfectiores cognitionibus viatoris.

DICES 2. Gratia constituit subiectum in statu supernaturali, elevatq; ad superiorem ordinem, per modum radices: Ergo est principium operationum, quæ congruunt subiecto secundum illum statum: cum ergo elevatus fuerit Christus ad statum supernaturalem, debuit habere operationes supernaturales.

RESPONDET LUGO. Si vera sit objectio, probabit, quod animæ separata, & Logicam, & Astrologiam, supernaturalem habeant, quod est mera divinatio. Sufficit itaque, ut respectu aliquarum operationum, elevetur ad statum supernaturalem; vel respectu primariæ operationis, qualis est visio Dei.

DICES 3. Exinde sequi, quod non possit ostendi, respectu quorum objectorum, scientia illa sit naturalis.

RESPONDETUR. Illorum objectorum est cognitio supernaturalis, quorum objectorum cognitio intuitiva, nulli substantiæ creatæ vel

*p 2 crea-

creabili debetur: in particulari autem, hæc objecta, vel maxime designat autoritas Patrum. Quia verò, etiam circa objecta naturalia, versari potest cognitio supernaturalis, de his nulla certa regula assignari potest: recurri tamen his specialiter debet, ad placitum Dei, innotescens, ex his, vel illis circumstantiis. Vide de hoc Lugo disp. 20. Sect. 1. num. 12.

ASSERO 7. *Unionem hypostaticam, si sit entitas modalis, itemq. entitatem illam connotatam per nos, cognovisse Christum ex hujus scientia; non tamen secundum suum terminum.*

RATIO, quod cognoverit illam entitatem: quia cognovit reliqua supernaturalia, per illam scientiam, nec in contra est ulla specialis ratio.

Non cognovit tamen per illam scientiam, terminum illius modalitatis. Ratio: quia terminus illius modalitatis, est ipsum VERBUM, quod intuitivè non potest nosci, nisi per visionem beatam, ut supponitur ex 1. parte.

Indubie autem cognovit, etiam ex rebus creatis, Christum existentiam Deitatis. Ratio: quia comprehendebat creaturas, quæ dicunt connectionem essentialem cum existentia Deitatis.

QUÆRES 2. *Quid sit sentiendum de speciebus huius scientiæ de servientibus.*

ASSERO 1. *Dari hujus scientiæ proportionatas species.*

RATIO: quia non esset, unde Christi intellectus esset completum principium, idque modo magis connaturali, ad eliciendos actus illorum objectorum; cum objecta, quæ immediate cum intellectu non uniuntur, exigant vicarias sui species.

ASSERO 2. *De supernaturalitate illarum specierum, idem est sentiendum; quod dictum supra, de ipsa scientia.*

DUBIUM majus est. *An species ille sint plures, an una?* Esse unam affirmavit Marilius, apud Suar. disp. 21. Sect. 1. Esse autem plures, quamvis non sint ita universales ac sunt Angelicæ, affirmat S. Thomas: licet etiam in oppositum citetur. Esse autem plures, sed magis universales Angelicis, ponit Suar. citatus.

Quod non sit una.

RATIO est: quia nullum hujus fundamentum. Sed respondetur: Fundamentum est dignificatio Christi, & quod fundamentum est, dandi Christo species universales Angelicis, idem erit dandi unam.

Quod sit una,

RATIO est. Dignificatio Christi. Responderi potest: dignificari quidem debere Christum, sed fundamento habito in autoritate, non autem per meram conjecturam, nulla autem pro hoc autoritas: unde etiam hanc sententiam appellat Suar. singularem.

Quod illa species universales sint Angelicis.

RATIO 1. afferri potest, quia species collatae sunt Christo, non secundum proportionem intellectus humani, qui est inferior Angelicis: sed secundum capacitatem obedientialem, & proportionem cum scientia infusa: Ergo sunt universales Angelicis, quæ illis datae sunt, secundum proportionem naturæ illorum.

RESPONDERI solet communiter: Quamvis species intelligibiles, in anima Christi sint receptæ, secundum potentiam obedientialem intellectus illius: supposito quod sint supernaturales: tamen non fuerunt collatae secundum proportionem potentia obedientialis: nullum enim hujus fundamentum: & ex altera parte, species respiciunt modum intelligendi, non autem vim sui receptivam, per se loquendo: cum primum in speciebus sit, complere intellectum, adeoque respicere modum intelligendi, modus autem intelligendi humanus particulatim procedit, nec exuberat, in plurimum, una, distinctam cognitionem.

RATIO 2. est. Christus præit Angelis, perfectionibus gratiæ & scientiæ: Ergo & universalitate specierum.

RESPONDETUR. Gratia proportionatur mensuræ meritum, & accommodatur dignitati personæ: similiter & alii habitus gratiam consequentes; sed species proportionatur dignitati naturæ, ad cuius majorem vel minorem perfectionem, crescunt, vel decrescunt: unde etiam, perfectioribus Angelicis, dantur perfectiores species: natura autem Christi humana non est perfectior naturis Angelicis.

Quod autem non sint illa species universales Angelicis:

RATIO desumitur ex S. Thomæ q. 11. a. 6. in corp. *Scientia, inquit, indita animæ Christi, habet modum connaturalem naturæ humane, ut accipiat species in minori universalitate, quam Angeli.* Quod ipsum ulterius explanari potest. Si supremus Angelus cum infimo comparetur, supremus Angelus habet magis universales species, quam infimus: idque ideo, quia inferior non habet intellectum ita perfectum, ac superior: Ergo etiam, cum anima Christi habuerit potentiam intellectivam, non ita perfectam, ac Angeli, nec accipiet ita perfectas species, quam Angeli.

RESPONDERI potest. Quod in conferendis speciebus Christo, non sit attentum ad perfectionem entitativam intellectus, sed ad perfectionem personalem; quæ, quia in Christo dignior quacunque perfectione Angelicæ: fit, ut perfectiores illius sint species. Quod autem, in collatione illarum specierum, attendit Deus ad dignitatem personalem: Ratio est. Quia sicut esse comprehensoris, ad quod sequuntur species, datum est illi intuitu unionis per-

personalis; ita & consequentia illud esse comprehensoris. Nec sequetur inde, quod illæ species fuerint infinitæ in perfectione, vel æquales dignitati personali: sicut non sequitur, gratiam Christo collatam intuitu unionis, fuisse infinitam in perfectione, vel æqualem dignitati personali. *His discussis*

ASSERO 3. *Nihil de hoc puncto certi haberi posse.* Commodius dicitur, esse in Christo plures species. Quia unitatem speciei, nec ratio, nec autoritas fundat. *Esse tamen universaliores:* quia hoc fulcitur sensu Doctorum, & decet dignitatem capitis.

QUÆRES 3. *Quid sit sentiendum, de usu scientiarum specierum & huius scientiæ?*

ASSERO 1. *Probabilius esse, quod Christus sciam ab initio fuerit in usu adequato illius scientiæ.*

RATIO: quia Christus habuit gratiam totam simul, in instanti suæ conceptionis: Ergo idem dicendum de hac scientia, cum exinde nullum sequatur absurdum.

ASSERO 2. *Casu, quo non fuerit Christus in usu huius scientiæ adequato, non inde sequitur ulla ignorantia in Christo positiva, licet sit aliqua privativa, hoc est, non cognitio, seu negatio cognitionis.* Quod non fuisset in illo ignorantia positiva eo casu.

RATIO est. Quia illud dicimur positivè ignorare, ad quod sciendum, etiamsi velimus, non habemus expeditam potestatem: quod de Christo dici non potest.

ASSERO 3. *Christum, in usu huius scientiæ, non convertisse ad phantasmata, in quantum illa scientia erat non nisi per proprias species, & quidditativas, similesq. illis, quas Angeli & anima separata habent.*

RATIO asserti. Quia si se Christus in usu talis scientiæ ad phantasmata convertisset, hoc ipso non cognovisset, modo Angelis & animabus separatis debito; quod tamen supponitur.

Ceterum, quando operabatur interdum Christus, ex illa quidem scientia, sed secundum modum unionis animæ cum corpore, convertebat se ad phantasmata. Ratio: quia hoc ipso non esset operatus secundum modum illius unionis.

DE SCIENTIA CHRISTI ACQUISITA.

Aliqua quærenda erunt de scientia experimentalis.

QUÆRES. *Quid sit sentiendum de scientia experimentalis Christi?*

ASSERO 1. *Fuisse in Christo Scientiam experimentalem.*

RATIO: Quia nihil vetat locum illum eo sensu accipi, in quo dicitur Christus profecisse scientiæ, atque gratiæ. Et certè, si Christus non acquirebat experimentalem scientiam:

quæro, an percipiebat sensu frigus e.g. vel non? Si non percipiebat: Ergo erat impassibilis proximè. Si percipiebat: quæro, an imaginatio illius efformabat speciem objecti illius, vel non? si non efformabat: Ergo adimis modum agendi Christo, debitum humanitati: cumque imaginatio sit causa necessaria, ponasque imaginationem in Christo; hoc ipso ponis, causam necessariam impediri à suo effectu: necessariò enim imaginativa operatur. Quod si efformabatur ab imaginativa species talis frigoris: Ergo & efformabatur species spiritualis ab intellectu agente: Ergo & cognitio illius frigoris ab intellectu patiente; quia intellectus patiens, in præsentia objecti sensibilis, actu sensibus percepti, non potest non percipere objectum, nisi sit valde distractus, vel aliunde ligatus: quod dicere de Christo, esset comminisci. Si autem, eo casu, efformabat intellectus patiens Christi, cognitionem de frigore: Ergo habebat experimentalem cognitionem de frigore; nihil enim plus per experimentalem scientiam intelligimus; præcipue verò, cum data fuerit, & prima, & ultiores, & ultima experientia frigoris: estque impossibile moraliter, ita semper fuisse Christum distractum, ut non perceperit frigus.

DICES. Subsistentia creata non potest subsistere cum subsistentia increata: Ergo & scientia experimentalis cum scientia beata & infusa.

RESPONDETUR. Argumentum probare multum; probat enim, quod Christus objectum illuminatum non viderit, sonos non perceperit, &c. dicam enim hæc omnia non stare cum scientia infusa, sicut subsistentia creata non stat cum increata. Teneatne verò paritas, vel, an negandum antecedens, unusquisque ex metaphysicis decernit.

ASSERO 2. *Habuisse Christum semper scientiam similem nostræ, dependentem à phantasia: eamque habuit æquè perfectam ab infantia, atque habuit vir.* Est assertum contra Lugo. disp. 21. Sect. 1. num. 5. & contra Valq. apud eundem. Videtur tamen esse Suarii, disp. 28. Sect. 1. §. Dico 2do. & disp. 30. Sect. 2.

RATIO. Quia, cum ex una parte, in aliis scientiam concernentibus actibus, non fuerit alligatus Christus conditioni aliorum infantum, si nihil obstat, idem etiam dicendum est de cognitione dependente à phantasmatibus: ex altera parte, exaltat id dignitatem divinam Christi: Ergo concedendum est Christo. Rursus, quando aliqua sunt in eodem genere, si excellentius alicui concedatur, debet eidem concedi minùs excellens, in eodem genere: & sic, si in genere noscendi concedatur, animam Christi ratiocinari, concedi multo magis debet, quod videat. Cum ergo concedatur Christo in genere scientiæ, scientia infusa, ususque illius, de-

*p 3 bet

bet etiam concedi usus scientiæ experimentalis & naturalis. Denique honorificentius est sentire de Christo, quod potuerit subtiliorem demonstrationem invenire de existentia Dei, etiam infans, quàm illam invenerit Aristoteles.

DICES 1. cum Lugo & Vasq. Christus non habuit regulariter ullam operationem humanam, nisi dependenter ab organis, & dispositionibus naturalibus, sicut alii homines; neque enim ambulabat v. g. antequam habuisset in cruribus organa: Ergo nec habuit operationem humanam phantasiæ, ante organum bene dispositum; Ergo nec operationem humanam intelligendi.

RESPONDETUR. Negando, quod in infantia non habuerit organa bene disposita ad phantasiam. Organa autem sunt distinguenda. *Primo* quædam sunt ad actus merè externos: & hæc perfecta Christus non habuit; hinc nec ambulabat infans, nec loquebatur. *Secundo* alia organa, ad actus internos: & hæc habuit Christus perfecta, propter supra allatas congruentias. Porro organa ad actus externos non habebat, tum ad occultandum mysterium, tum ad majorem humilitatem, per quam nos salvabat. Addo, sicut si Christus potuisset infans ire pedes in Ægyptum, bene intulissimus, potuisset illum ire ad templum Salomonis, eò, quod ista sint in eodem genere; ita si Christus potuit exercere alios actus scientiæ, & fortè, etiam per oppositos, actus scientiæ infusæ dependentis à phantasmatis itidem infusis; cur non potuit idem Christus scire per scientiam naturalem & experimentalem?

DICES 2. Quod in infantia non possit phantasiari Christus, spectat ad passibilitatem corporis.

RESPONDETUR. Quod non: quia sicut posse phantasiari non destruit in viro passibilitatem, sic nec in infante destruxisset.

DICES 3. Si verum sit assertum, quomodo Christus proficiebat sapientiâ?

RESPONDETUR. Proficiebat quantum ad homines, magis scilicet illam manifestando. Proficiebat item scientiâ experimentalis successivâ, sicut successivè objecta per sensus percipiebat.

ASSERO 3. Christum multa objecta habuisse scientiâ cognita, quæ non habuisset cognita, nisi ita se cum Christo gessisset Deus, atq. cum Salomone, Adamo, Prophetis; quibus res absentes, cum propria figura, & aliis conditionibus, monstrata sunt.

RATIO. Quia nulli scientia concedenda est major, quàm humanitati Christi: si ergo hoc aliis hominibus factum, multò magis Christo.

Porro ut haberet Christus istam scientiam, triplici se modo potuit gerere Deus. 1. realiter & physicè præsentando illi objecta. Et hoc certè est multiplicare entia sine necessitate, & miracula; quia aliàs debuissent illi Angeli è ma-

ri transferre pisces, & è terra prægrandes bestias. 2. Potuisset Deus infundere illi nonnisi species spirituales, de illis objectis; sed istemodus non experimentalem scientiam, sed infusam fundat. 3. sine ulla cognitione sensuum, nonnisi species infundendo materiales, quales genitæ fuissent, si realiter & physicè objectum fuisset præsentatum; & hoc fundat scientiam dependentem à phantasmatis. Quod id fieri possit, suadet cum Lugone. Quia probabile nonnisi tales species infusæ v. g. Salomoni; si enim simpliciter infusæ fuissent ipsæ species spirituales, independentes à phantasmatis, potuisset in somno Salomon illis uti, utpote non dependentibus à phantasmatis; quod tamen communiter negatur, ut videre est apud Pineda, de rebus Salomonis lib. 3. cap. 10. Deinde, quando redeunt animæ mortuorum ad corpora, dicunt se vidisse flores v. g. palatia, vel certè tetros carceres & fæculentos; quæ certè per sensus non perceperunt, utpote disunitæ à corpore: Ergo nonnisi per infusæ species materiales, & phantasmata à Deo indita. Nec sequetur, otiosum fuisse intellectum agentem in anima Christi; quia etiam respectu objectorum, quorum species materialis erat immediate à Deo infusa, operabatur agens intellectus, educendo scilicet speciem spirituales, consimilem phantasmati materiali.

QUÆSTIO II.

De Sanctitate Christi.

TRIA hic consideranda venient. 1. *Sanctitas desumibilis ex vi unionis hypostaticæ.* 2. *Sanctitas desumibilis ex vi gratiæ habitualis.* 3. *ex vi Capitis.*

DIFFICULTAS I.

De Sanctitate proveniente ex vi unionis.

DE hoc quæritur: *An Christus vi unionis fuisset sanctus, quantumvis nullam habuisset gratiam habituales?* Talem sanctitatem ponunt in Christo, Suar. disp. 18. Sect. 1. Amicus disp. 6. Sect. 5. Lugo disp. 16. Sect. 1.

PRÆMITTO 1. *Duplicem posse spectari sanctitatem.* 1. *Sanctitatem sumptam pro attributo, emanante ex ipsa natura divina, infinite perfecta.* Attributalem sanctitatem negat Deo Hurtado, Bernal, Herize, Hemelman. Sed oppositum defendit Aldrete; quem vide disp. 46. Sect. 8. Et certè, quæcunque est taxa formandi, cum fundamento in re, conceptum alicujus attributi in Deo, eadem serviet ad formandum conceptum attributalis sanctitatis. 2. *Sumi potest sanctitas pro esse divino, competente ipsi naturæ divinæ, & Personæ.*

PRÆ-

PRÆMITTO 2. *Vel maximè hic sumi sanctitatem pro esse divino; quod esse divinum tria secum trahit. Primo, in ordine ad se, ut scilicet sit objectum amabilitatis divinæ, nulli creaturæ debita. Secundo, in ordine ad operandum, ut sit principium operandi actiones Deo gratas. Tertio, per oppositionem ad malum, ut includat carentiam culpæ; hinc habitus v. g. fidei & spei remanentes in peccatore, non sunt sanctitas, quia quæ tales non opponuntur cum peccato. Hæc omnia deducit Amicus ex 1. Joan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, (hoc autem idem est ac esse objectum supernaturalis Dei complacentiæ) peccatum non facit, (en oppositionem ejus cum peccato) quoniam semen ipsius in eo manet (en vim agendi, in semine enim tanquam in virtute continetur effectus.) Unde jam prædicata illa esse divini, habent fundamentum in scriptura.*

PRÆMITTO 3. *Concedi debere sanctificari naturam humanam ipsâ sanctitate divinâ, innuit hoc Nazian. Orat. 2. de Pâschate. Perfectus autem fuit, non modo propter divinitatem, quâ nihil est perfectius; sed etiam propter humanitatem divinitate delibutam, idemque effectam, quoad id, quo perniat est.*

RATIO etiam præmissi est. Illud est sanctum, quod in ordine ad se, est objectum Deo amabile, in ordine ad operandum, est principium actionum Deo dignarum, (supple sive elicitivum, sive dignificativum) & in ordine ad oppositionem cum peccato, est ei contraveniens; hæc autem omnia competunt humanitati quæ terminatæ: ergo humanitas quæ terminata, sanctificatur, adeoque aliquo divino esse redditur sancta.

Punctum Difficultatis 1.

An Sanctitate attributali sanctificetur Christus?

DICENDUM est. *Sanctitate attributali formaliter non sanctificatur Christus.* Procedit, ut dixi, conclusio, de sanctitate formaliter sumpta; nam si sumatur materialiter, seu in quantum est natura divina, de hoc infra tractabitur. Conclusio ergo ut est posita.

PROBARI potest 1. Quia sanctitas attributalis est sanctitas communis toti Trinitati; sanctificatio proveniens à Verbo in humanitatem, est sanctificatio appropriata ipsi Verbo; ergo sanctitas proveniens à Verbo in humanitatem, non est sanctitas attributalis.

Hoc argumentum, si ut sonat accipiatur, multum probabit, saltem per aliquos. Certè enim sanctificatur humanitas à natura divina, quæ tamen est communis toti Trinitati.

Dicentque ulterius, sanctificationem provenientem à Verbo in humanitatem, sub formali-

tate præcisè termini, esse appropriatam Verbo; non autem alio modo, licet ratione unionis derivetur.

PROBATUR 2. Non potest reddi humanitas ubicata ubitate divinâ, aut durans æternitate, aut potens omnipotentia; ergo nec potest reddi sancta, sanctitate attributali.

Hoc argumentum, ex iis non nisi sumet robur, quæ infra, ubi de sanctitate personali, afferrentur: Cur scilicet illa effectum suum tribuere possit, non autem prædicta attributa?

PROBATUR 3. Ex dictis sub initium tractatus. Impossibile est reddi naturam humanam sanctam sanctitate attributali, nisi ponatur unio per se, fundativa communicationis idiomatum, inter sanctitatem attributalem & naturam humanam: nam titulo communicationis idiomatum sanctificaretur: sed non potest dari inter naturam humanam Christi & sanctitatem attributalem unio per se, fundativa communicationis idiomatum. Quod ipsum probatur ex dictis inibi. Non potest dari unio per se fundativa communicationis idiomatum, inter naturam divinam in se, & secundum se, & inter naturam humanam; ergo nec inter sanctitatem attributalem, & naturam humanam. Antecedens ex dictis alibi constat; quia non se habent natura humana & divina, sicut complebile & completivum, in ratione naturæ. Consequentia autem probatur: quia natura divina & sanctitas attributalis sunt formalitates indistinctæ virtualiter in ordine ad prædicata physica; Ergo si natura non potest in se, secundum se, uniri unione fundativâ communicationis idiomatum, nec uniri poterit sanctitas attributalis. Dixi, quod non possit natura in se spectata uniri; quia, quod possit uniri spectata in persona, dicitur infra, ubi de sanctitate Christi procedente à natura divina.

OBJICITUR 1. Sufficit ad hoc, ut dicatur humanitas esse sancta, habere unitam sibi sanctitatem; sed potest uniri attributalis sanctitas, naturæ humanæ: imò defacto unita est; ergo illam sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum, probat enim naturam humanam Christi durare æternitate divinâ, ubicari ubitate divinâ; nam & æternitatem, & ubitatem Dei, habet sibi unitam. Directè autem dici potest, sufficere ad hoc, si uniatur sanctitas attributalis unione fundativâ communicationis idiomatum; sed tali unione non potest uniri.

OBJICITUR 2. Potest sanctificari humanitas sanctitate personali: ergo & attributali.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cum persona, illique indistincta virtualiter sanctitas personalis, possit uniri humanitati, unione fundante communicationem idiomatum, hoc ipso poterit sanctificare humanitatem; quod non procedit de sanctitate attributali.

*p 4

OBJI-

OBJICITUR 3. Potest deificari humanitas Deitate, quamvis Deitas non possit uniri in se, & secundum se, unione fundante communicationem idiomatum; ergo & sanctificari sanctitate attributali.

RESPONDETUR. De antecedente infra dicetur; & hoc concessio, quæ sit danda disparitas ibidem habebitur.

Punctum Difficultatis 2.

An unio Sanctificet?

ASSERO 1. In principiis Nominalium, unionem à natura & persona, circumscriptis ut supra, non distinguendum, si accipiatur unio, secundum quod dicit ipsam personam sanctificabit hoc ipso.

RATIO: quia ut infra dicitur, jamque repetito suppositum est, persona sanctificat; ergo sanctificabit & unio, pro persona sumpta; cum sint omnino idem.

ASSERO 2. In principiis Modalium, unio non est formaliter sanctificans; accepta scilicet pro illa Modalitate, & entitate intermedia. Est assertum Lugonis contra Aldrete disp. 35.

RATIO 1. afferri solet ex Vasq. Quia scilicet humanitas Christi est infinite sancta, jam autem unio hypostatica, non est forma infinita sanctitatis.

RESPONDERI potest, quod non sit necesse, ut omnia, à quibus sanctificatur humanitas, sint infinite sancta: sed sufficit ut aliquid ex illis; ad eum modum, quo gratia habitualis sanctificat humanitatem, & tamen non est sanctitas infinita.

RATIO 2. ex eodem. Si unio hypostatica esset forma sanctificans, non posset irrationalis creatura assumi, quia non posset reddi sancta.

RESPONDETUR. In aliquorum principiis, conceditur antecedens: in aliorum negatur paritas. Nam unio est sanctificativa, si subiectum reperiat aptum sanctitati; quale subiectum non est natura irrationalis.

RATIO 3. est, per principium negativum. Quia nullum est fundamentum, & nulla necessitas, tribuendi rationem sanctificationis ut *Quod*, unioni, & tanquam formæ; sed sufficit, si sanctificet per modum viæ & medii.

CONFIRMATUR ex Lugone à pari. Unio gratiæ habitualis non sanctificat animam, sed non nisi ipsa gratia: sola enim illa sanctificat, ut *Quod*; Ergo nec unio hypostatica sanctificabit, ut *Quod*.

RESPONDENT 1. aliqui apud eundem Lugonem. Unionem hypostaticam, magis & excellentius perficere humanitatem, quam gratia habitualis, proindeque debet magis sanctificare, quam sanctificet unio ad gratiam habitualement.

CONTRA est. Tum quia ex excellentia en-

titatis non debet pensari, an aliquid formaliter sanctificet? non implicat enim, dari perfectionem specie supernaturalem entitatem, quam sit gratia; & tamen non habere vim sanctificandi; Ergo ex eo, quod unio hypostatica sit excellentior, quam gratia, non sequitur, quod sanctificet. Tum quia, etiam hac excellentia posita, sufficit ut illi competat sanctitas ut *Quo*, viæ seu medii: non autem sanctitas ut *Quod*. Tum quia quæcunque ratio ostendit, quod ab unione hypostatica sanctificetur humanitas, eadem probabit, ut advertit Lugo, quod unio, sive actio productiva unionis hypostaticæ sanctificet; nam etiam hæc repugnat essentialiter cum peccato, est principium suo modo complacentiæ divinæ, & operationum sanctarum.

RESPONDET 2. Aldrete. Unio ad gratiam habitualement non est participatio naturæ divinæ, sed unio ad participationem; at verò unio hypostatica est, secundum se, participatio naturæ divinæ: quia est immediata conjunctio cum Deo; neque mediat aliquid realiter distinctum, quod dicatur participatio naturæ divinæ. Addit, quod unio gratiæ habitualis, non jungat humanitatem immediate cum Deo, per assimilationem; hæc enim competit gratiæ: neque physicè conjungit cum Deo ipso; conjungit autem unio hypostatica.

CONTRA. Tum quia non est ratio, cur unio hypostatica non sit participatio naturæ divinæ, tantum ut *Quod*? & cur conjunctio illa physica cum Deo, non sit conjunctio non nisi ut *Quo*? adeoque & sanctificatio ut *Quo*. Tum quia reddit argumentum. Licet unio gratiæ habitualis sit immediata conjunctio, cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, nihilque inter illam mediet, neque tamen sanctificat ut *Quod*, illam participationem conjungendo; ergo neque sanctificabit unio hypostatica, licet conjungat cum Deo, & licet inter illam & Deum nihil mediet. Rursus, unio gratiæ habitualis non conjungit cum Deo, per assimilationem: Ergo nec unio hypostatica. Item, unio physica cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, non sanctificat ut *Quod*; ergo nec unio physica conjungens cum Deo, sanctificabit ut *Quod*. Tum quia, nullum est fundamentum istius asserti: præcipue quia, licet unio hypostatica immediate, per nos, participet personam divinam physicè, non repugnat tamen, ut tale participativum sanctificet, sed ad maximum non nisi ut *Quo*. Quæ- rere ergo restabit, cur debeat sanctificare ut *Quod*?

RESPONDET 3. Amicus, negando, quod etiam unio ad gratiam non sanctificet; cum non sola gratia sanctificet simpliciter, licet sola sanctificetur *Quod*.

CONTRA: Tum quia, si per sanctificare simpliciter accipiatur concretum sanctificativum, ex sanctificativo ut *Quo*, & ut *Quod*, sic in-

dubie

dubie sanctificat etiam unio ad gratiam; sed id concedendum erit etiam actioni productivæ illius unionis, & illius gratiæ, quam nemo dicit sanctificare, sed solum producere sanctificationem. Et si per Amicum illa unio non sanctificat ut *Quod*; nec sanctificabit ut *Quod* unio hypostatica. Tum quia in aliis materiis, quem effectum præstant formæ naturales, eundem præstat unio, non nisi ut *Quo*, medium, & via; ergo etiam, quem effectum præstat persona divina, eundem non potest præstare unio hypostatica minus principaliter, sed solum præstabit, ut *Quo*, ut medium, ut via. Antecedens probatur. Unio non est forma etiam minus principalis vivendi, denigrandi, & sic de alio: ergo verum est antecedens. Tum quia unio illa hypostatica (ut de minori discurratur) vel confert sanctitatem creatam, vel increatam? non increatam: quia ipsa est creata; non etiam creatam; quia vel illam confert per se, vel per aliud: si per aliud: id aliter explicari commodè non poterit, nisi quod conferat illam ratione personæ, quam unit. Non etiam per se: quia illa non nisi per se sanctificant, à quibus, si vim sanctificandi auferas, non manebit idem essentialiter; sicut si gratiæ vim sanctificandi auferas, non erit gratia sanctificans: item, illud per se est principium ratiocinandi, à quo, si vim ratiocinandi auferas, jam non erit anima humana; ablatà autem vim sanctificandi unioni, manebit eadem entitas, adhuc enim nec est sanctificativum sanctificabili. Per hoc tamen non nego, possibile esse modalitatem, in Principiis modalistarum, & sanctificationem & unitivam; sed quod præsens etiam modalitas sit talis, nullum fundamentum est in autoritate Sacra.

DICES I. cum Amico. Patres non raro ipsi unioni tribuunt rationem sanctificandi.

RESPONDETUR. Patres tribuisse vim sanctificandi unioni, qualem agnoverunt; non agnoverunt autem ullam intermediam, sed tantum naturam prout terminatam, & personam prout terminantem. Vel certè, ut dicit Vasquez, nihil plus voluerunt; quam, quod humanitas sit sanctificata à Deitate conjuncta humanitati, hoc autem illum immerito dixisse, Amicus non probat. Denique, accipi id potest de sanctificatione ut *Quo*, non ut *Quod*. Cum quia interpretatione accipientur adhuc verba Patrum, ut sonant; quia, quod est nemine cogitantur *Quo*, quidquid de illo dicitur, dicitur de ut *Quo*; cum ergo unio sit ratio ut *Quo*: sanctificatio de illa dicta, erit sanctificatio ut *Quo*.

DICES 2. cum eodem. Unio hypostatica, etiam ut modus creatus, distinctus à persona Verbi, participat inchoative & ut *Quo*, sanctitatem: pugnat cum omni peccato: &c. ergo sanctificat.

RESPONDETUR. Si id procedat de sanctitate ut *Quo*, concedetur totum. Addo, hæc o-

mnia convenire posse, suo modo, actioni, quæ producit illam unionem.

DICES 3. cum eodem. Unio hypostatica, ita se habet ad sanctificandam humanitatem, sicut visio Dei ad animam beandam; sed visio Dei habet se ad animam beandam ut ratio formalis: ergo & unio. Major probatur. Quia sicut visio est, quæ, ut viâ intentionali, communicatur beato objectum beatificum; ita unio hypostatica est ratio, quæ, ut physicâ viâ, communicatur humanitati persona.

RESPONDETUR. Negando minorem. Quia nihil creatum beare nos potest, tanquam forma beandi: cum ergo visio, illa sit quid creatum, beare nos non potest tanquam forma: sed non nisi tanquam medium, conjungens nobis formam beantem, hoc est, ipsum Deum. Deinde, illa visio non potest habere rationem formæ, nos ultimò beantis; ergo habet rationem formæ non ultimò beantis; adeoque non habet rationem beantis: quia beatitudo est ultima & completa felicitas. Disparitas etiam dari potest, quia visio objectum increatum transfert in se, illudque intentionaliter repræsentat: vicijus repræsentationis, & similitudinis cum objecto, potest imitari conditionem beatificativo objecto debitam; jam autem unio, nec est physica, nec intentionalis similitudo personæ sanctæ; hinc fit, ut non habeat derivatam illam in se perfectionem, vicijus, quæ talis, formaliter sanctificet.

DICES 4. cum Aldrete. Perfectiùs conjungitur humanitas cum divina natura, per unionem hypostaticam, quàm per gratiam habitualement; nam perfectiori modo, per talem unionem participatur natura divina, nempe per immediatam conjunctionem, physicam & realem, ad naturam divinam, vel personalitatem; gratia autem habitualis participat naturam divinam, per assimilationem.

RESPONDETUR. Perfectiùs ut *Quo*, uniri humanitatem divinæ naturæ per unionem hypostaticam: cum sit essentialiter alligativa personæ divinæ; sed non conjungit perfectiùs ut *Quod*: cum hoc illi, nec natura illius vendicet, nec asserat auctoritas.

INSTAT idem I. Ratione unionis formaliter debetur Christo, ex S. Thoma, cultus hyperdulæ; ergo & debetur humanitati carentia peccati, & principium supernaturale honestè agendi.

RESPONDETUR. Cum ei, quod est essentialis alligatio personæ divinæ, necessariò innectatur ratio entis singulariter excellentis, cum in illa ipsa ratione ut *Quo*, sit ens excellens, ideo, non immerito, etiam ratione ejus præciè, poterit ei tribui cultus hyperdulæ; jam autem ipsa essentia illius alligationis non exigit hoc, ut illa, ut *Quod*, expellat peccatum, vel asserat principium operandi honestè; imò id esset illi non propor-

proportionatum: rationi enim ut *Quo*, si concedatur sanctificatio, proportionatior erit sanctificatio ut *Quo*.

INSTAT 2. Dubium esse non potest, perfectius possideri divinitatem, per unionem hypostaticam, quam per gratiam habitualement; nam illa est melior possessio alicujus boni, quæ facit, ut tale bonum reddat meliorem naturam possidentem: per divinitatem autem maxime redditur humanitas amabilis.

RESPONDETUR. Possideri unionem hypostaticam perfectius Deum; sed tanquam per rationem ut *Quo*, non autem per ut *Quod*; redditque ut *Quo* naturam humanam possidentem meliorem; sed non ut *Quod*.

INSTAT 3. Possessio melioris boni, semper, cæteris paribus, est perfectior: Ergo & major possessio, si cætera sint paria, erit perfectior; sed possessio divinitatis per unionem hypostaticam, est major: Ergo.

RESPONDETUR. Per unionem hypostaticam, haberi ut *Quo*, majorem possessionem divinitatis, sed non ut *Quod*; cum tamen ipsa gratia habitualis sit possessio ut *Quod*: cum ejus entitas sit, esse ut *Quod*, participationem ipsam naturæ divinæ in se.

DICES 5. cum eodem. Unio hypostatica, ratione sui formaliter opponitur cum peccato, perfectius enim possidet summum bonum, quam visio beata, quæ tamen expellit peccatum; Ergo unio est forma sanctificans.

RESPONDETUR. Quod unio hypostatica perfectius, ut *Quo*, opponat se peccato, & possideat Deum; sed non tanquam ratio ut *Quod*: quod fortè etiam non convenit visioni.

DICES 6. cum eodem. Unio hypostatica est longè majoris perfectionis, quam gratia habitualis; & tamen difficile apparet, formam sanctificantem superari à forma non sanctificante; nam forma sanctificans reddit dignum amicitia Dei: quod non præstat forma non sanctificans.

RESPONDETUR. Unionem hypostaticam, tanquam rationem *Quo*, esse perfectiorem; consequenter ut *Quo* etiam sanctificare. Deinde, quæ sunt ex diversa serie, possunt se superare, & superari; & ita substantia in ratione entis, melior est præ gratia, quæ est accidens: licet à gratia superetur ordine; multæque aliæ instantiæ ostendunt, quod id possit fieri; & suadet argumentum negativum, Non repugnat.

DICES 7. A Patribus Incarnationis mysterium exaltatur tanquam excellens divinus effectus; ubi non commendatur personalitas Verbi, quia hæc non est effectus divinæ omnipotentia. Unde etiam ab Augustino, appellatur hæc unio, summa gratia, dicit item Bernardus, quod hæc unitas præcellat cunctis aliis, præter unitatem Trinitatis.

RESPONDETUR. Concedo, commendari unionem hypostaticam, tanquam excellentem effectum; sed nego, quod hoc titulo debeat esse jam sanctificativa, ut *Quod*. Rursus, donum, & gratia coincidunt; hinc si unio hypostatica est donum gratuitum datum humanitati, erit etiam gratia; sed nego, quod gratia, sumpta simpliciter pro dono, coincidat cum sanctitate. Bernardus solum dicit, unionem hypostaticam, esse reliquis unitatibus admirabiliorem, quia unum illud personale, primò ineffabile est post Trinitatem; imò si ex hac unitate arguendum esset, probabitur, unionem hypostaticam non sanctificari humanitatem: quia nec unitate Trinitatis formaliter sanctificari potest.

INSTAT 1. idem. Unio hypostatica, essentialiter postulat magis perfici intrinsecè, per sanctitatem increatam; hæc autem exigentia est perfectior, quam gratia habitualis.

RESPONDETUR. Illa exigentia est ut *Quo*: consequenter non fundabit rationem sanctificantis ut *Quod*; titulo etiam perfectionis, ut dictum, non fundatur vis sanctificativa.

INSTAT 2. Bernal apud eundem. Unio hypostatica producit gratiam habitualement physicè, vel saltem ratione illius debetur Christo gratia.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Eo etiam concessio, nihil sequitur: quia, si actio productiva gratiæ non sanctificat ut *Quod*, cur unio productiva gratiæ, sanctificabit ut *Quod*? nec debent causæ æquivocæ præstare hoc formaliter, quod suis effectus. Debetur autem gratia ratione unionis, tanquam exigentis ut *Quo*; sed inde non sequitur, quod sanctificetur ab illa exigentia formaliter, sed tanquam ab exigentivo sanctitatis.

INSTAT 3. Bernal. Ratione unionis debetur Christo cultus supremus hyperdulæ: hic autem titulus non debetur nisi titulo sanctitatis.

RESPONDETUR. Sufficit unioni debeat titulus sanctitatis, ut *Quo*.

Punctum Difficultatis 3.

An Persona divina, prout condistincta à natura divina, sanctificet formaliter?

ASSERO I. Personam divinam, prout condistinctam à natura divina, sanctificare formaliter, non rectè ex eo præcisè deducitur, quia est idem realiter cum divinitate.

RATIO: quia licet illa persona, prout condistincta à natura virtualiter, nihilominus eam realiter involvat: licet item virtualis aliter stet cum identitate reali: nihilominus, non potest præcisè exinde deduci, quod sanctificet formaliter in sensu reali; quia etiam non potest reduci, quod personalitas in sensu reali communicetur, communicatà naturā.

DICES

DICES 1. cum Lugo, disp. 2. Sect. 4. num. 68. Quod scilicet una perfectio prout condistincta virtualiter ab alia, contineat illam virtualiter, quatenus postulat cum ea identificari sic & personalitas virtualiter continet naturam, in quantum petit cum illa identificari.

RESPONDETUR. Petere identificationem, non facit, ut in sensu reali competat id petitivo, quod competit ei, cum quo petit identificari; nam personalitas divina petit identificari cum eo, quod communicatur, non tamen ipsa in sensu reali communicatur. Hæc intelligi & defendi debent, ex dictis repetitò, circa distinctionem virtualem, in ordine ad prædicata physica.

DICES 2. Virtualitas illa non obest, quominus illa persona sit Deus nemine cogitante; ergo nec obest, quominus sit sancta.

RESPONDETUR. Indubiè nemine cogitante est sancta; sed inde non sequitur, quod præcisè ex eo, quod sit realiter sancta, possit habere rationem sanctificantis; quia etiam persona, est idem realiter cum eo, quod communicatur, tamen, etiam in sensu reali, non communicatur.

DICES 3. Quamvis, in prædicato, *Communicatur, non communicatur*, & aliis similibus, intercedat virtualitas, potest tamen non intercedere in prædicato *Sancti, & Divini*; ergo sanctificabitur titulo identificationis realis.

RESPONDETUR. Non titulo identificationis, sed titulo indistinctionis virtualis, à prædicato *Sancti*.

An autem possit personalitas divina, non distinguui virtualiter, ab aliquibus prædicatis naturæ divinæ, in distinctis virtualiter ab ipsa natura? de hoc dictum alibi. Posset hoc negari: quia hoc ipso daretur distinctio virtualis, inter illas ipsas virtualitates in Deo, quasdam distinctas à personalitatibus, & quasdam non distinctas; nam aliquibus ex illis in sensu reali conveniret id, quod convenit personis: aliquibus verò non conveniret; hoc autem esset multiplicare virtualitates, sine necessitate. *Pro sequentibus assertis*

NOTANDUM est. Eandem personam Verbi condistinctam virtualiter à natura divina, etiam prout ita condistincta est, dupliciter sumi posse. *Primo* prout divina personalitas est. *Secundo* prout simpliciter personalitas, abstrahendo ab illa & præcindendo, etiam formalitatem divinæ, & cuiuscunque aliis formalitatis. *Hoc notato*

ASSERO 2. *Personam Verbi etiam condistinctam virtualiter à natura, si sumatur prout persona divina est, adhuc sanctificare humanitatem formaliter.*

RATIO 1. asserti est. Quia ita sumpta, adhuc dicitur divinum esse; si ita sumpta dicitur divinum esse: ergo humanitas, sub hac formalitate terminata, habet divinum esse; ergo habet & sanctita-

tem; nam habere sanctitatem, in præsentia, non plus importat, quam habere esse divinum.

RATIO 2. Quia personalitas sic sumpta adhuc habet tria illa requisita ad sanctitatem, supra enumerata.

RATIO 3. Quia sub quacunque formalitate, ipsam deitatem dices sanctificare, sub eadem proportionaliter dicam, etiam personam, quæ divinam, sanctificare; Ergo si illa sanctificat, etiam persona divina sanctificabit.

ASSERO 3. *Personam Verbi, condistinctam virtualiter à natura, si sumatur non prout divina est, sed abstractè à formalitate Deitatis, non sanctificare formaliter.*

RATIO 1. asserti est: quia & sanctificaret, & non sanctificaret. Sanctificaret ut supponitur: non sanctificaret autem, quia & diceret esse divinum, & non diceret: non diceret, quia supponitur præcisè esse à divinitate; diceret autem, quia omnis sanctificatio importat esse divinum, unde præcisè personalitas, nec rationem finitæ, nec rationem infinitæ dicit, ut visum in 1. par.

RATIO 2. Quia formalitas sanctitatis, & formalitas personalitatis, non sunt eadem, differunt enim definitionibus; ergo cum consideratur aliquid secundum rationem personæ, non consideratur secundum rationem sanctitatis; Ergo sub illa ratione, sub qua consideratur in ratione personæ, non potest concipi, tanquam principium sanctitatis; Ergo nec esse formale principium sanctitatis: cum per principium formale sanctitatis, pro nunc, non plus intelligatur, quam esse aliquid conceptibile, tanquam formam sanctificantem.

RATIO 3. Homo, spectatus secundum solam animalitatem, & prout abstractus à rationalitate, non est formaliter principium ratiocinandi; aliàs animal abstractum, & secundum se spectatum, ratiocinaretur: quod suppono ex Metaphysica, & Logica, falsum esse; ergo & persona Verbi, spectata secundum solam rationem personæ, & non secundum rationem divinæ, non potest esse ratio formalis sanctificandi. Probatur consequentia paritate rationis: eò quod formalitas ratiocinii, à formalitate animandi, diversa sit, sicut etiam diversa est formalitas sanctitatis, & diversa formaliter ratio personæ.

CONFIRMATUR. Demus, per impossibile, personam Verbi reddi sanctam distincta realiter sanctitate, annihiletur illa sanctitas, non erit jam physicè & realiter sancta persona Verbi: Ergo etiam, cum, ratione præcinditur ab illa esse divinum, ratione nostra non erit divina; Ergo nec sancta, cum sanctitas, divino esse sit definita. Ergo ulterius nec sanctitatem ratione nostrâ tribuere poterit, quæ talis. Contra hoc tertium assertum, quod objici posset, solvi debet ex materia metaphysica & logica de Præ-

cisio-

cisionibus. Secundum assertum habet hic proprias suas difficultates.

DICES 1. Non apparet, quí persona prout condistincta à divinitate, dicat rationem divinæ?

RESPONDETUR. Quando accipitur persona divina, & tamen prout condistincta à divinitate, sumitur tunc ex eo, quia ipsa virtualitas illius personæ, in suis intrinsecis, habet inclusam rationem divinæ; vi cuius, petit esse persona, divinam naturam per identitatem terminans; ita ut intuendo illam virtualitatem, in ipsis illius intrinsecis prædicatis, eluceat ratio personæ non humanæ, nec ratio suppositi cuiuscunque, sed ex essentia sua terminativi, per identitatem, non nisi naturæ divinæ; & hoc facit involvi in illa ipsa persona rationem divinæ, adeoque sanctificativi. Unde competit illis personis esse divinum, non sumptū pro Deitate, sic enim deberent dari tres Dii relativi; sed sumptum pro dicente ordinem ad Deitatem.

INSTABIS. Illæ personæ dicunt etiam existentiam ad identificari infinitudini divinæ, & tamen non datur in illis esse infinitum personale: ergo nec dabitur esse divinum.

RESPONDETUR. Sicut datur esse divinum personale, derivatū ab esse Deitatis in obliquo, non verò à Deitate: unde non dantur per nos tres Deitates relativæ: ita concedi potest, dari esse infiniti in personis, derivatum ab eo, quod personalitates illæ sint debitæ naturæ infinitæ: adeoque sint, ut ita dicam, non Nominativè, sed in obliquo infinitæ: hoc est, infinitæ naturæ debitæ, dicentesque ordinem ad identificari infinitæ naturæ. Rursus potentia identificari infinitudini in personis, est potentia identificari naturæ, quæ dicit infinitudinem; non est autem potentia inclusa in ipsamet persona: quia persona, ex conditione personæ, naturam petit, non autem ea, quæ per se quæ talia non sunt personabilia, qualis est infinitas; consequenter nec in illa potentia, fundabitur infinitas: sed illa tenebit se à parte naturæ præcisè; datur autem potentia in persona divina, ut sit naturæ divinæ, adeoque ut sit divina. Denique esse divinum rectè salvatur, ex solo petere identificari divinæ naturæ: quia esse deitatis, licet aliquid non sit Deitas virtualiter, esse inquam Deitatis, salvat esse divinum; consequenter competet personis esse divinum; jam autem esse infinitum non salvatur præcisè, per petere esse infiniti, consequenter hæc potentia in personis, non salvabit esse infinitum earundem.

DICES 2. ex Lugo. Personalitas Verbi, prout condistinguitur virtualiter à natura divina, non sanctificat formaliter ipsum Verbum; ergo prout sic, non poterit formaliter sanctificare naturam humanam. Quod enim in se non est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem.

Antecedens probatur. Ab illo sanctificatur formaliter Verbum, à quo habet formaliter primam radicem beatitudinis, nam sicut in nobis sola gratia habitualis est radix visionis & beatitudinis, & non alia: ita Deus dicitur sanctus à sola sua natura divina, quæ est prima radix beatitudinis illius.

RESPONDET I. Lugo. Propter hoc argumentum, probabile sibi videri, non dari propriè tres sanctitates relativæ, sed unam essentialem communem & absolutam, Et quamvis admittat tres perfectiones relativæ, non tamen tres beatitudines, vel sanctitates; hæc enim omnia sunt absoluta, nec multiplicantur in relationibus. Addit tamen, licet personalitas non possit esse ipsi Verbo prima radix beatitudinis, potest tamen esse talis radix, unita naturæ humanæ: quia ita perficit illam, ut communicetur ei, titulo hoc, hæreditas æternæ beatitudinis; licet enim hanc hæreditatem accipiat, etiam intuitu naturæ divinæ sibi communicatæ: accipit tamen in super eam intuitu personalitatis: à qua non minus redditur amabilis immediatè, quam reddatur amabilis mediatè à natura. Nec obest, quod respectu ipsius Verbi non sit personalitas prima radix: eadem enim forma potest esse sanctitas respectu unius subjecti, & non respectu alterius, propter diversam capacitatem.

Hæc responsio

NON SATISFACIT 1. Negabunt enim oppositi, vi personalitatis communicari à Deo hæreditatem beatam humanitati, supposito quod negent sanctificari formaliter humanitatem, à persona Verbi.

NON SATISFACIT 2. Quia illud, quod forma in se non habet, non potest alteri dare titulo conjunctionis & unionis. Tum quia nemo dat quod non habet. Tum quia ly sanctificare non plus dicit, quam subjectum capax, formam sanctitatis, & unionem; si ergo aliquid non sit forma, sanctificans in se, quí unione reddetur forma sanctificans? Tum quia si anima rationalis, de se non esset rationalis, solâ conjunctione, non posset reddi rationalis, & dans rationalitatem toti; Ergo & persona, solâ conjunctione, non potest reddi radix beatitudinis, & forma sanctitatis.

NON SATISFACIT 3. Quia quamvis possit idem respectu unius subjecti esse forma sanctificans, & respectu aliūs subjecti non sanctificans, id tamen procedit ex suppositione incapacitatis subjecti; sed Verbum est subjectum capax sanctitatis: & cur non etiam dandæ titulo personæ, si ipsa dicatur in se esse sancta?

ADDO, quamvis aliquid, in genere causæ efficientis, facit conjunctum id, quod non facit separatum; ut cum unus carbo cum alio liquat aurum; nihilominus ut aliquid ex conjunctione cum alio præstare possit id formaliter, quod forma-

formaliter sibi ipsi non est, id omnino impossibile est: quia enim, esse aliquid formaliter alteri tale, est esse per suam entitatem alteri tale: si in seipso non est tale, quomodo per suam entitatem alteri erit tale? consequenter, quomodo effectum formalem suum tribuet?

RESPONDET 2. Amicus, & docet, personalem Verbi communicare naturam humanam sanctitatem participatam à natura divina, ut à prima radice; est tamen respectu humanitatis ipsa persona, prima radix: ad eum modum, quo gratia dicitur prima, quæ aliam in subiecto non supponit; quæ fuisset secunda, si aliam in subiecto supposuisset. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia quæro, an seipsa persona sit prima radix, vel non? si est: ergo datur triplex radix, secundum triplicitatem personarum. Si autem non est: quomodo alteri, ut dictum immediate, erit prima radix beatitudinis? Tum quia quæro, an personalitas Verbi, quæ talis, sit radix beatitudinis, & quæ talis sancta? si non: ergo non habetur fundamentum, quod sanctificet; si sic: cur non etiam sanctificabit ipsammet personam divinam? Tum quia, si ita se habet persona ad sanctificandum Verbum, quemadmodum gratia, comparata ad aliam gratiam: sicut homo sanctificatur etiam secundam gratiam, ita & Verbum sanctificabitur personalitate. Deinde, quamvis esse primum, & esse secundum, si non nisi secundum subiectum spectentur, salvari possint; id tamen non est universaliter verum. Nam si humanitati, iam informatæ prius gratiâ habituali, accederet unio hypostatica, indubiè per oppositos, natura divina esset illi prima radix sanctitatis, antecedentiaque illa prioris gratiæ non faceret, quominus in suo genere esset natura divina prima radix; cur ergo etiam non erit ipsa persona, in suo genere, prima radix sanctificandi, etiam Verbo?

RESPONDETUR 3. Verbum dupliciter sanctificari intelligitur, idque etiam in seipso. Primo per aliquid simpliciter primum & præsuppositum: & hæc sanctitas habetur à natura, ad hancque sumptam sanctitatem pertinet, esse primam simpliciter radicem beatitudinis. Deinde potest intelligi, quod sanctificetur per modum ultimò completivi, in sua tamen ratione primi & divini; & sic sanctificare, spectabit ad ipsam personam: quæ etiam est prima radix beatitudinis, sub ratione ultimò completivi, idque per virtualitatem aliquam divinam; ex quo etiam colligitur, quod eodem modo sanctificare possit humanitatem, illamque personalitatem divinam.

INSTABIS I. Sequitur exinde, quod sint tres sanctitates relativæ.

RESPONDERI posset. Sicut cum dico, anima rationalis est anima humana: corpus sic or-

ganisatum est corpus humanum: non sequitur inde, quod sint plura esse humana; sic nec sequitur, quod sint plura esse divina, quamvis dicam Patrem esse personam divinam, itemque alias personas esse divinas. Et sicut esse hominis, dicit esse completum, adeoque hoc ipso, quia v. g. anima non est esse completum, non est homo, sed aliquid hominis; sic etiam, quia esse divinum applicatum personæ est incompletum, seu non importans in sua virtualitate naturam; fit, ut hoc ipso dicatur esse non nisi aliquid deitatis, aliquid sanctitatis, hoc est terminus ejusdem. Dicit etiam posset, dari tres sanctitates relativæ, sicut dantur tres perfectiones relativæ. Quare autem exinde non sequatur, dari tres Deos relativos, dictum in 1. parte. Et certè, triplex illud esse divinum, non aliud est, ut dictum, quam tres personæ, exigentes identificari uni deitati; tales autem exigentiæ, potius fundant unitatem Dei; ad eum modum, quo ly Humana, dictum de anima, & de substantia corporea, non fundat plures homines relativos.

INSTABIS 2. Ergo & dabuntur tres omnipotentia relativæ; nec poterit dari regula taxandi, quænam multiplicentur, & quæ non multiplicentur?

RESPONDETUR. Regulam hanc esse imprimis auctoritatem sacram, quæ admittit tres adorandos; consequenter inferri potest, dari tres sanctitates relativæ. Dari autem tria adoranda in Trinitate, docet Nycænum II. quod approbat Tharassii professionem. *Secundum inquit, singularitatem personarum, tria adoranda.* Et Athanasius, *Trisagion tribus personis aptari dicit: quod inquit, præter Trinitatem nefas sit quemque istius modi honoribus affici.* *Secundum taxativum est.* Ea necesse est multiplicari in Trinitate, quæ nisi intelligantur multiplicari, erunt personæ illæ nihil; unde debent admitti tres perfectiones relativæ. Ea item, quibus non multiplicatis, personæ divinæ non erunt constitutæ in ratione Personæ divinæ quæ talis formaliter: non essent autem constitutæ in ratione personæ divinæ, si non intelligerentur petentes identificari deitati; adeoque si non essent divinæ completivè, consequenter, si non essent hoc sensu sanctæ. Potest autem intelligi persona divina, licet ponatur non nisi omnipotens, vel immensa per essentiam, ponereque, quod persona quæ talis, v. g. Verbi, petat identificari naturæ divinæ, non est transferre prædicata deitatis in personam; transferrentur autem, si poneretur personalis omnipotentia, vel immensitas. Quæ omnia in hoc resolvuntur. Ea sunt multiplicanda in Trinitate, quæ nisi multiplicentur in Trinitate, non erit Trinitas, quæ tamen multiplicationem involvit; non esset autem Trinitas, si personæ in se essent nihil, vel dicendo oppositionem nihilo, si non dicerent exigentiam ad identificari naturæ divinæ; hoc ipso enim non essent illæ personæ

sonæ divinæ, adeoque nec constitutivæ Trinitatis; ex quo duo sequuntur jam præacta, quod personæ & dicant perfectionem, & habeant virtuale esse divinum explicatum, adeoque sanctificativum; Non multiplicatâ autem omnipotentiâ &c. adhuc stabit Trinitas, consequenter, nulla omnipotentia multiplicanda necessitas.

INSTABIS 3. Persona divina jam supponit communicatam primam radicem sanctitatis humanitati, nempe ipsam Deitatem; ergo ipsa non potest esse prima radix.

RESPONDETUR. Potius natura præsupponit sanctitatem communicatam à persona, quia persona immediatè unitur, natura autem mediâtè; non tamen se impediunt ad invicem ad sanctificandum: quia illa sanctitas alia ratione reperitur in natura, nempe tanquam in primo præsupposito; & aliter in persona, tanquam ultimo completiva.

Hæc Responsio 3. fulcitur autoritate Lugonis, qui dicit; Personalitas licet non sit formaliter natura, est tamen formaliter entitas divina, cujus participatio tribuit jus ad beatitudinem, sicut participatio naturæ divinæ.

DICES 3. Sanctitas formalis stat in esse Filii Dei, seu in participatione naturæ divinæ; hinc gratia justificans est sanctitas formalis, quæ constituit creaturam in esse Filii Dei, estque participatio naturæ divinæ; sed persona Verbi, prout condistincta à natura, non est ullo modo natura divina; ergo persona prout condistincta non sanctificat.

RESPONDETUR. Condistinguendos esse hos terminos; aliud enim est formaliter, esse Filium Dei; aliud esse participem naturæ divinæ; aliud esse participem esse divini. Si dicas, quod sanctitas sit forma constituens in esse Filii Dei: debebis moderari doctrinam; nam ipsa natura divina, persona item Patris & Spiritus Sancti, non haberent sanctitatem, quia nulli ex his competit esse Filium Dei; licet verum sit, per aliquam sanctitatem, hoc est, per gratiam datam puræ creaturæ, fieri nos filios Dei. Si autem nomine sanctitatis, intelligas participationem naturæ divinæ: sic sanctitas conveniet omnibus tribus personis, propter identitatem cum natura divina; sed excludes jam sanctitatem omnem personalem, cujus asserendæ allatum est fundamentum. Denique sanctitas accipi potest, pro esse divino: & hæc ratio est communis sanctitatis: nam & esse Filium Dei, sive naturalem, sive adoptivum, est habere esse divinum; competit item participationi naturæ divinæ; & sub hac formalitate esse divini, competit etiam personæ, sanctificabitque persona humanitatem. In forma aptatur solutio; Sanctitas formalis, stat in participatione natu-

ræ divinæ, secundum suam rationem communem spectata. Nego; licet id habeat, secundum rationes particulares spectata; consequenter persona non sanctificabit sub hac formalitate sanctitatis, sed nonnisi sub formalitate esse divini. Quod autem sanctitatis nomine veniat esse divinum, faver præter dicta Catechismus Pii V. qui appellat gratiam *qualitatem divinam*; & Cyrillus lib. 4. in Joannem qui eam appellat *formam divinam*.

DICES 4. Si personalitas divina sanctificat, ergo & persona creata sanctificabit; nam si participatio creata divinæ naturæ sanctificat, etiam participatio personæ divinæ sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum; quia probat etiam per esse naturæ humanæ sanctificari hominem, quia est participatio naturæ divinæ natura humana: sicut ergo in participatione naturæ divinæ, datur participatio in ratione naturæ, quæ non sit specialis, adeoque nec sanctificativa; ita potest dari participatio personæ divinæ non specialis, adeoque non sanctificativa.

DICES 5. Non sanctificat omnipotentia: ergo nec persona divina. Quod ipsum sic aliter proponitur. Non rectè dicitur, ex eo sanctificare omnipotentiam, & esse quid divinum, quia dicit ordinem, ut sit nonnisi Dei; ergo nec ex eo dicitur sanctificare personam, & esse divinum quid, quia dicit ordinem, ut sit nonnisi terminativa Deitatis per identitatem.

RESPONDETUR. Cum omnipotentia non possit uniri humanitati per se, unione fundante communicationem idiomatum, hinc nec concipitur sanctificans; ceterum propter identitatem realem, & indistinctionem virtuales à natura divina, sanctificabit, licet non sub conceptu omnipotentia.

Quod attinet ad illud secundum, dici potest; Ordo, quem dicit omnipotentia, ut sit nonnisi Dei, est ordo non ratione alicujus virtualitatis, quæ sit in ordine ad prædicata physica, sed est ordo ex modo concipiendi: si est ordo ex modo solo concipiendi, hoc ipso non habet jam rationem divinæ, aliam virtualiter, ab ipsa natura; si non habet aliam virtualiter rationem divinæ, nec potest sanctificare aliâ sanctitate, quàm naturæ; competit autem personæ divinæ alia virtualitas, ordoque virtualis ad terminandam naturam divinam, per identitatem; consequenter competit alia virtualitas esse divini, adeoque sanctificativum virtuale.

INSTABIS. Non potest reddi humanitas æterna, immensa, æternitate, & immensitate Dei, ergo nec sancta sanctitate Dei. Ut solvatur instantia, perpendenda est hæc Thesis.

*Cur sanctificante sanctitate increata, Atribu-
ta tamen non tribuant suum effectum forma-
lem?*

RESPONDET I. Amicus, disparitatem esse, quia humanitas, etiam abstractè in seipsa considerata, participat effectus formales sanctitatis, qui sunt, esse amabile supernaturaliter, principiare opera Deo grata, &c. jam autem humanitas abstractè in seipsa considerata, non participat effectus formales, æternitatis, immensitatis, &c. Addit, effectus formales sanctitatis, esse morales, qui communicari possunt humanitati, etiam abstractè considerata; effectus autem formales immensitatis, æternitatis, & reliquorum attributorum, sunt physici, qui communicari nequeunt humanitati, nisi humanitas ipsa constituatur, in spatio, & tempore infinito.

CONTRA est I. Quia ad hoc, ut dicatur aliquid posse participare à Deo natura humana, non debet attendi, an participet hos effectus, vel non, abstractè in seipsa spectata; nam cum participet effectum existentiae, sequetur quòd possit existere existentia Verbi: ergo quantumvis non participaret effectus immensitatis humanitas, non ideo jam non poterit participare eandem rationem à Deo.

CONTRA 2. Quia natura prout abstractè in se spectata, participat effectus iustitiae, misericordiae: ergo poterit in ordine ad hos substantialiter perfici, defactoque esse perfecta in Christo. Quod ipsum sic ulterius proponitur. Imperfecta substantiae participatio, reddit capacem naturam substantiae perfectissimae divinae; Ergo etiam imperfecta praesentia ad localitatem determinatam poterit reddere capacem naturam humanam, ad participandam praesentiam perfectissimam, quae est immensitas, vel ubiquitas Dei; & cum defacto anima participet æternitatem à parte post, poterit reddi æterna æternitate Dei à parte post. Nec obest, quòd reddi non possit æterna à parte ante: quia, quamvis natura humana non possit a seitate substantiae perfici, semper enim illa substantia, respectu humanitatis, est substantia Verbi, non à se homini, nec ejusdem propria; defacto tamen non obest hoc, quominus substantia substantia Verbi, natura humana; sic non oberit, quominus dicatur reddi æterna æternitate Verbi, quantumvis non possit reddi æterna æternitate ante.

CONTRA 3. Quia etiam esse sanctum, est quid physicum, fundatum in esse supernaturalis in nobis infuso; & tamen hoc non obest, quominus reddatur natura humana substantialiter sancta: ergo nec oberit respectu aliorum attributorum. Deinde negatur, quòd humanitas non nisi moraliter à Verbo sanctificetur, ut meminit Lugo, n. 50. Nam unio physica, forma physi-

cè sanctae, non videtur, quo careat, ne reddat subjectum physicè sanctum: quæ omnia in humanitate reperiuntur.

RESPONDET 2. Esparza quaest. 27. Ubi-
catio & duratio, ex suo conceptu, sunt ultima determinatio durantis, & ubicati per ipsas; unde repugnat, ut aliquid informetur & determinetur duratione & immensitate divinà, quæ formaliter tali, utque recipiat effectus formales utriusque, quin sit ubique & semper: ad hoc enim & non aliud illæ determinant; nec fieri potest, ut ratione earum existat aliquid, in hoc potius loco, quàm alio, pro hoc potius tempore, quàm pro illo. Ac proinde cui conferre non possunt, ut sit semper & ubique, nihil prorsus illi conferre possunt; eo modo, quo ubicatio & duratio creata, nihil illi conferre possunt; cui non possunt conferre, ut sit, ubi, & quando, illæ sunt defacto, ex natura sua. Cum ergo humanitas, ob suam essentialē limitationem, nec sit, nec esse possit ubique & semper; non est capax ullius effectus formalis proprii, immensitatis & æternitatis divinæ. Eadem est ratio de aliis ejusmodi prædicatis: non tamen de sanctitate; cujus effectus formalis non est, ultimò determinare ad aliquid extrinsecum plus vel minus, sed solum, subjectum reddere objectum congruum divinæ dilectionis; id quod præstari magis potest respectu subjecti, cui magis communicatur; & minus respectu subjecti, cui minus communicatur; ideoque sanctitas divina, Deitatem & personalitates divinas, quibus communicatur per identitatem, reddit infinitè diligibiles à Deo: humanitatem verò, cui finitè communicatur, finitè diligibilem. Cujus discrimen penes magis & minus dari non potest, quoad praesentiam localem & tempus; quandoquidem fieri nequaquam potest, ut aliquid sit praesens alicui tempori, vel loco, plus aut minus, quàm aliud, sicut potest esse magis vel minus diligibile; eò, quòd ille effectus consistat in indivisibili, non verò hic.

CONTRA est I. Tum quia ex eo, quòd immensitas Dei, vel æternitas, non possit communicare totum suum effectum, non sequitur, quòd non possit ullum: sicut ex eo, quòd non possit communicare elevationem omnipotentia ad ponendum quodcunque, non sequitur, quòd non possit elevare ad plura; & si hæc elevatio non consistit in indivisibili, cur consistet in indivisibili communicatio effectus immensitatis & durationis? Rursus, ex eo, quòd aliquis non possit portare centum, non sequitur, quòd portare non possit tria; ergo nec ex eo, quòd non possit reddi ubique humanitas Christi, sequitur, quòd non possit reddi praesens localiter hîc. Præcipue autem, quia ipse Deus, vi illius, non redditur in actu secundo immensum occupans, sed non nisi habens has determinatas praesentias; cur ergo non poterit etiam has determinatas,

minatas, vi immensitatis, habere praesentias Christi, cum jure ad alia loca, si dentur?

CONTRA 2. Tum quia restarent hic aliqua probanda; nam ex eo, quod sanctitatis effectus, non sit determinatus ad aliquid extrinsecum, non sequitur, posse jam humanitatem sanctificari divinè; nam etiam existentia non determinat ad aliquid extrinsecum, & tamen nihil potest existere existentia divinā. Deinde si sanctificatur Christus sanctitate increata infinitā, unde etiam merita illius dicuntur esse infiniti valoris, quomodo jam dicetur, quod a sanctitate increata reddatur finitè diligibilis?

CONTRA 3. Tum quia restaurari possunt omnes difficultates. Licet subsistentia, ex suo conceptu, sit ultima determinatio in ratione per se stantis, hoc non obstante, potest non propriā, sed alienā subsistentiā, hoc est divinā terminari humanitas Christi; ergo etiam quamvis ubicatio, & duratio, ex suo conceptu, sint ultima determinatio durantis & ubicati, poterit humanitas Christi ubicari & durare ubicatione & duratione divinā. Rursus, potest accipere effectum subsistentis natura humana, à persona divina; ergo & effectum existentis ubique & semper. Potest vi immensitatis determinari Deus, ut existat in hoc, qui non nisi datur, loco, nec exigere ut detur infinitus locus; ergo etiam potest determinare eadem immensitas, ut existat humanitas in hoc loco, nec exigere, ut existat actu ubique. Imò si non repugnat, ut fiat subsistens subsistentiā Verbi, cur repugnabit, ut determinetur ad existendum ubique immensitate divinā, & conferre, ut sit semper & ubique potentia? Ubicatio & duratio creata possunt conferre, ut sit homo hic & nunc; ergo & immensitas aeternitasque divina, continens perfectionem ubicationis & durationis creatae, potest conferre nobiliori modo, ut sit hic & nunc: sicut confert subsistentia, ut sit subsistens subsistentiā Verbi. Non datur in creatura essentialis limitatio, ut non existat nisi subsistentiā creatā; Ergo nec dabitur essentialis limitatio, ut non sit ubique & semper. Potest dari plus deificatum per identitatem, & minus per unionem substantialem; ergo etiam potest dari minus, hoc est, per unionem, & magis, hoc est per identitatem, immensum, aeternum &c.

RESPONDENT 3. alii apud Rosmer. De facto Christus non est ubique, cum transierit de loco in locum; si non est de facto ubique, nec potuit esse: cum forma unita subjecto capaci, non potuerit non communicare effectum suum formalem.

CONTRA est. Ubiquitatem dicerent, apparenter illum transiisse de loco in locum: posito quod apparenter non transierit, dicetur ubicatum tamen divinā ubitate fuisse, vel potuisse esse, cum potuerit sanctificari Deitate: transiisse

autem de loco in locum, ratione ubitatis creatae. Vel, dici posset. Sicut Christus habet propriam actionem, quam elicit, per communicationem tamen idiomatum, est illa actio infinita & divina: sic habuit proprias ubitates, quae tamen, per communicationem idiomatum, erunt immensitatae.

Impugnat aliter hanc responsionem Rosmer, & dicit, de hoc ipso quaeri, cur non potuerit effectus hic immensitatis communicari? sed jam reddita hujus ratio in responsione: quia defacto non est immensitas communicata; & consequenter melius inquireretur, cur defacto non sit communicata, sicut sanctitas defacto communicatur?

Quod autem alii recurrunt ad hoc, quod esse sanctum sit quid morale, & esse immensum sit quid physicum; id non convincit: nam imprimis physice sanctificatur humanitas Christi sanctitate divinā; reditque paritas, cur possit effectum hunc moralem habere humanitas, & non effectum hunc physicum? Recursus etiam ad mediatam unionem non refert; quia mediatè unitur Deitas, & tamen sanctificat humanitatem; redibitque quaestio, cur immediatè non possit uniri immensitas? Quando autem alii dicunt, unionem ad immensitatem debere esse per essentiam: implicat autem aliquid creatum esse immensum per essentiam; id etiam non convincit; nam sicut unio ad subsistentiam non debet esse per essentiam, ita nec unio ad immensitatem.

RESPONDENT 4. alii apud eundem. Tria esse genera entium. Quaedam enim sunt perfectiones alterius: qualia sunt accidentia & modi; alia sunt perfectiones sui simul: quales sunt formae substantiales; quae quidem ordinantur ad subjectum, quod perficiunt, sed simul recipiunt aliquam perfectionem propriam, ad quam ordinantur, cum sint pars entis completi. Alia rursum sunt, quae habent esse unice gratia sui: ut substantiae completae; talia non possunt alteri tribuere effectum suum formalem: talis autem est immensitas, quae nata est ubicare se ipsam, & non ens aliud à se.

CONTRA. Tum quia sanctitas divina non est talis perfectio, quae sit nata habere esse unice gratia sui, sed sanctificat etiam humanitatem: ergo idem dicendum de immensitate. Tum quia non apparet, quare modi & accidentia sint perfectiones nonnisi alius, & formae substantiales sint perfectiones etiam sui? cum etiam accidentia ordinantur ad totum accidentale, & in illo compleantur, adeoque perficiantur. Datur item taxa cognoscendi, quodnam ens sit gratia sui? ut ita cognoscatur, an immensitas sit gratia sui. Tum quia quamvis Deitas sit gratia sui, hoc non obstante, ipsa Deitas sanctificat humanitatem, ut infra dicetur; Ergo & immensitas, licet sit gratia sui, immensitabit humanitatem.

Recur-

Recurrit Rosner ad hoc, quòd unio substantialis non possit dari, nisi inter naturam humanam, & subsistentiam divinam, consequenter, ex humanitate & immensitate, non potuit esse unum per se substantiale. Addit, quia unio vel esset accidentalis, vel substantialis? non substantialis: quia duæ naturæ illæ sunt completæ; non accidentalis, quia hæc deberet advenire primæ radici operationum; non adveniret autem, quia ex utroque extremo, deberet fieri unum compositum substantiale, & consequenter prima radix. Sed neque id convincit; nam imprimis potest fieri unum per se, ex complebilis & completivo; jam autem humanitas, est complebilis in ordine ad ubi: cur ergo non poterit compleri radice ubitatis divinæ, nempe immensitate? Nego quòd ex immensitate & humanitate non possit fieri unum per se substantiale: utrumque enim est substantiale membrum, & datur incompletio in esse ubicabilis & ubicantis. Unde recursus ad hoc quòd illæ naturæ sint completæ, in præsentī, ut sonat, non tenet; nam non agitur de unione naturarum, in quibus, quæ talibus, est completio, sed de unione naturæ & immensitatis, seu ubitatis divinæ radicalis; & tamen in linea ubi, est incompletio. Tum quia, ex Ubi modalī accidentali & humanitate non fit unum substantiale, & tamen hoc non obstante. Ubi modale tribuit subiecto rationem ubicatī; ergo etiam, quamvis ex immensitate, & humanitate non fiat unum substantiale, poterit immensitate divinā, immensitari humanitas.

RESPONDET 5. Aldrete. Et quidem.

DE ÆTERNITATE, sic discurret: quia illa unio ad æternitatem, vi cuius deberet dici durare humanitas æternitate divinā, illa, inquit, unio, ex propria quidditate, deberet esse ab æterno. Quod implicat; nulla namque creatura, ex propria essentia, potest durare æternā duratione; quia in ipsa productione creatæ entitatis, fundatur Dei dominium, ut possit illam redigere in nihilum.

CONTRA. Quia illa unio, ex propria sua quidditate, non debuit esse æterna; si enim unio hypostatica ex propria sua entitate non est æterna, cur unio cum æternitate æterna debeat esse: sufficit itaque ad salvandum Dei dominium, quòd illa unio auferibilis esset, licet quousque non auferretur, non posset non durare, quod etiam certum est de creata duratione, supposito quòd illa esset modus, & sicut, non ex propria sua essentia, humanitas est Deus, sed per unionem; ita nec foret per propriam essentiam æterna, sed per unionem.

INSTAT Aldrete. Humanitas Christi non potest denominari, pro aliquo tempore determinato, durans æternitate Dei; quia non est ratio, cur humanitas redderetur ab æternitate, existens in hoc potius tempore, quàm alio: quia

æternitas de se, omnia tempora complectitur, nec potest determinare unio, ut forma det hunc potius effectum formalem, quàm alium, subiecto capaci de se utriusque; aliàs etiam posset dari unio, quæ uniret sanctitatem substantialem, quin illa denominet Sanctum: & alia, quæ minus sanctum, quàm modò sit. Quæ omnia in hoc resolvuntur. Quia effectus formalis, cuius est subiectum capax, nequit communicari in parte: quia rationes formales sunt indivisibiles; sicut cognitio de tribus objectis, nequit repræsentare unum objectum, non repræsentatis aliis.

RESPONDETUR. Ut reddatur humanitas, pro hoc potius tempore ab æternitate durans, facit cum illa æternitate, posita potius nunc, quàm aliàs, unio. Æternitas quidem complectitur de se omnia tempora, si supponitur omni tempore unita; secus, si determinato. Et sicut æternitas Dei non facit Deum durare hodie pro heri, quia desunt connotata salvativa hodiè, æternitatis hesternæ; ita, quia desunt connotata salvativa, ut dicatur durare humanitas, non solum dum est suppositio unionis, sed absolute, æternitatis duratione: ideo non potest dici, quòd omni tempore, sed determinato, per illam duret. Nec potest forma tribuere effectum formalem hunc potius quàm alium, si supponatur unita, non solum nunc, sed & aliàs. Unde humanitas non est capax subiectum, ut denominetur durans, etiam ante suppositionem unionis ad illam durationem. Et licet rationes formales sint indivisibiles, supponunt tamen suarum formarum unionem; quæ si non detur, pro quo tempore non supponitur illius formæ unio, pro illo nec potest supponi effectus formalis: proinde, quia ab æterno non supponitur unio æternitatis, ideo nec facit durare ab æterno humanitatem.

DE IMMENSITATE sic discurret Aldrete. Nihil creatum potest denominari existens ubicque. Probat id authoritatibus, & rationem dat. Quia Deus ex se petit superare universas creaturas, in peculiari perfectione, in qua resplendet aliqua virtus, seu potentia, semotis cunctis imperfectionibus. Neque inquit, potest dici humanitas existens in determinato aliquo loco per immensitatem, ob dicta in simili de æternitate; & quia si ab immensitate haberet existentiam potius in hoc loco, quàm in alio, deberet ipsa unio potius respicere hunc locum, quàm alium: proinde, occasione motus localis, deberet variari unio hypostatica; sique unio hypostatica est huic potius spatio affixa, ab ipsa potius, & non ab immensitate, haberet humanitas existentiam in hoc loco: quia immensitas, respectu humanitatis, est indifferens, cum illa determinet ad existendum in hoc loco, unio autem ipsa determinetur ad hunc locum, indifferentiamque existendi in hoc loco, non causat immensitas, sed

* q 3

propria

propria ubitas, & sicut non potest cogitari creata ubicatio, indifferens ad hoc vel illud spatium, aut unio indifferens, ad hæc potius quam illa extrema, & quæ aliunde determinari deberent; ita nec determinabit immensitas ad existendum potius in hoc spatio.

CONTRA. Concedo esse authoritates Patrum, quæ dicunt creaturam non posse esse ubique; sed restat quærere, cum possit esse subsistens subsistentiâ divinâ, cur non possit esse ubique immensitate divinâ? Quanquam etiam authoritates Patrum intelligi possunt, quod velint non dari creaturam, quæ sit immensa per essentiam. Deinde, non ita petit superare Deus creaturam, in linea subsistendi, ut petat, ne per eandem subsistentiam subsistat & natura divinâ, & natura humana; ergo nec in linea locabilitatis petet, ut immensitetur immensitate divinâ sola natura divinâ, & non humanitas. Ut autem ab immensitate hic potius existens, quam alibi determinetur, ab ipso habet locorum statum: uti nec Deus existit in mundo tertio, quem ab hinc formaret; & si ponas, quocunque sensu, etiam in quibusque spatiis imaginariis existere Deum, idem dicam de humanitate illa; quia si non repugnat aliunde, ut humanitas immensitetur, nec repugnat ut illic existat. Si autem teneas, quod non nisi in hoc toto mundo, sit ubique, sicut & Deus; non ab unione tanquam ratione formali determinabitur ad id, sed ab ipsa immensitate, præsupponente tamen unionem hypostaticam: consequenter, nec accessione motus localis variabitur unio. Negatur item, suppositâ unione, esse immensitatem indifferentem, ut faciat illam ubique, & sicut indifferentiam subsistendi non aufert in Christo propria Persona, ita nec indifferentiam existendi, in loco & illo & illo, auferet propria ubitas.

DE OMNIPOTENTIA sic discurret idem. Deus in denominatione potentis producere creaturas, petit infinite superare creaturas, quod multis probat, & in hoc tandem resolvit, quia effectus debet proportionari essentiae, consequenter virtuti summæ, debet singulariter respondere, summa effectuum multitudo, ac proinde finita entitas nequit denominari productiva summæ multitudinis effectuum: ex quo etiam principio colligitur, cur virtus spirandi, unita defacto humanitati Christi, non denominet illam potentem producere Spiritum sanctum? nec potest denominari ab omnipotentia humanitas, potius producere has creaturas, quam alias, propter jam dicta. Deinde ex eo, quia quoties aliqua virtus non agit, nisi ex imperio voluntatis, non denominat potentem agere illam naturam, cujus imperio determinatur; divina autem omnipotentia ex se petit determinari ab imperio libero divinæ voluntatis, & nulli imperio parere potest, nisi divino: quemad-

modum, licet natura humana uniatur angelicæ, non potest tamen potentia loco motiva angelicæ, obedire imperio naturæ humanæ; nam imperium voluntatis, ex se ordinatur, ad movendas potentias illius naturæ, quæ dicitur volens.

CONTRA. Deus in denominatione subsistentis, non ita petit superare creaturas, ut non possint subsistere subsistentiâ increatâ; ergo nec ita superat in denominatione potentis, quin possit reddi omnipotens creatura, omnipotentia divinâ. Et licet effectus debitus essentiae, debeat proportionari essentiae, non tamen debitus, non nisi in circumstantia unionis supernaturalis. Nego, quod Christo non communicetur denominatio spirandi, quæ sequitur ipsam entitatem Verbi, per communicationemque idiomatum potest dici de Christo, sano sensu, cur enim non denominabitur Christus spirans Spiritum Sanctum? Nego, quod omnipotentia non possit determinari ad agendum, à voluntate creata Christi. Nego item, quod natura humana non denominaretur motiva angelicæ, si humanitati uniatur natura angelicæ, faceretque unum per se; imperium autem voluntatis ordinatur ad movendas potentias, illius naturæ, si id præcisè fiat, titulo naturæ. *Hinc aliter*

RESPONDETUR. Cur immensitas, æternitas, &c. non tribuant suum effectum humanitati Christi, tribuat autem sanctitas personalis, ratio debet peti ex dictis. Quia scilicet inter immensitatem, & alia attributa, non potest fieri unum per se, adeoque unum fundativum communicationis idiomatum. Ideo autem non potest fieri unum per se, quia neque potest fieri unum per se cum natura divinâ in se spectata; cum tamen naturam sequantur attributa, ut dictum repetitò. Unde hæc responsio in principiis quidem concordat cum Lugo, sed ultimo recurrit ad indistinctionem virtutalem naturæ divinæ & immensitatis: præcipue cum non appareat, quid aliquid substantiale, possit communicare sua idiomata, sine unione per se? immensitas autem Dei est aliquid substantiale, & tamen non est unibilis per se.

Possset etiam hæc ratio assignari. Quia immensitas Dei, æternitas &c. sunt ipsa entitas Dei, & connotata loci aut temporis; non apparet ergo, quid possit immensitari immensitate divinâ, cum nec entitas humana, reddatur entitas, entitate divinâ. Et certè si immensitate Dei immensitaretur natura humana, deberet adhuc dicere in recto ipsam entitatem divinam, consequenter, non immensitaretur tunc illâ immensitate natura humana, sed divinâ; hoc enim immensitaretur, quod in recto dicitur. Quæ doctrina est bona, sed in Minori habet difficultatem; nam etiam Sanctitas Deitas est ipsa Deitatis, & tamen illâ sanctificatur humanitas.

Punctum Difficultatis 4.

An Divinitas prout condistincta virtualiter à Persona, sanctificet formaliter?

ASSERO 1. Divinitatem prout condistinctam à Persona sanctificare formaliter.

RATIO 1. asserti est, autoritas Patrum su-
praetiam citata, pro sanctificatione à Persona.

RATIO 2. quā utitur Lugo. Ab unione me-
diata humanitatis cum natura divina, deificatur
natura humana formaliter; Deitas enim sola
& non personalitas, est deificans humanitatem:
Ergo etiam positā mediata illa unione sanctifi-
cabitur humanitas à Deitate. Hæc ratio aliter
urgeti deberet; diceret enim quis, quod ly
Deus supponat pro persona, cum dicitur, Chri-
stus est Deus: consequenter, quod à persona
sanctificetur formaliter.

RATIO 3. est: Quia nihil deest Deitati, quo-
minus sanctificet formaliter humanitatem; non
deest enim illi ipsa formalitas sanctitatis, nec ra-
tio esse divini: quid enim magis est esse divi-
num, quā Deitas? quod si Deitati non deest
ratio divini, hoc ipso non deest illi ratio formalis
sanctitatis: Deinde, si non esset Deitas forma-
lis sanctitas, & esset Deitas, & non esset; esset
ut supponitur: non esset autem, quia non esset
illimitata in omni genere perfectionis, careret
enim perfectione sanctitatis. Rursus ex parte
subjecti, nihil deest, quominus dicatur sanctifi-
cari humanitas: est enim capax hujus effectus,
& denominationis: ex parte etiam utriusque,
est unio, quæ quamvis non recipiatur in Deita-
te, sanctificare tamen poterit humanitatem;
nam per oppositos sanctificat Persona VERBI,
nec tamen recipit unionem: nec est ratio, cur
gratia habitualis, si uniretur homini unione
non nisi in anima receptā, cur inquam non san-
ctificaret? Et certè, ad hunc effectum, qui est
sanctificare, quamvis unio requiratur cum for-
ma sanctificativa: sed non requiritur, ut subje-
ctum receptionis illius unionis, sit ipsa forma
sanctificans. Quod etiam unio illa mediata non
nisi terminetur ad naturam divinam, non obest
quominus sanctificet. Tum quia, non obest, ut
dicebat Lugo, quominus deificet: Ergo nec ob-
est, quominus sanctificet. Tum quia, sicut non
sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic
nec conditiones, sine quibus aliqua forma non
possit denominare subjectum, multiplicandæ
sunt sine necessitate: nulla autem necessitas di-
cendi, quod immediata unio requiratur cum
forma sanctificante. Tum quia unio mediata
est vera unio, quamvis mediata: Ergo & verè
sanctificabit, (quamvis mediata) illa forma san-
ctificans, mediata unita.

ASSERO 2. Si per principalius sanctificare,
intelligatur immediatius sanctificare, eo sensu, na-
tura divina principaliter non sanctificat.

RATIO. Quia immediatè non nisi persona
unitur: Ergo natura divina, hoc sensu, princi-
paliter non sanctificat.

ASSERO 3. Si per principalius sanctificare, in-
telligatur sanctificare per modum radicis primæ, &
simul suppositivè se habentis, in isto sensu, princi-
paliter sanctificat natura divina. Si autem per prin-
cipaliter sanctificare, intelligas, sanctificare ul-
timò completivè, sic principaliter sanctificat Per-
sona.

RATIO hujus posterioris partis est: quia ipsa
Persona, est per modum ultimò completivi.
Prioris autem partis ratio est. Illud, princi-
paliter, primò, simul, in ordine præsuppositi san-
ctificat, quod pro ratione formali omnis sancti-
tatis reddi potest; sed talis est Deitas, seu natu-
ra divina. Quod ipsum probatur: quæro, cur
humanitas Christi substantialiter sit sancta? re-
spondebis, quia habet esse divinum: quæro,
quare habet esse divinum idque, ut suppono, sub-
stantiale? respondebis, quia sanctificatur per-
sonalitate VERBI: quæro, cum sub aliqua for-
malitate possit esse Persona VERBI, & non in-
telligi sanctificans, sub qua ratione sanctificabit
humanitatem? respondebis, sub formalitate
personæ habentis esse divinum: quæro ulte-
rius, cur competit illi Personæ hoc esse divinū?
respondebis, propter ordinem ejusdem, tan-
quam termini, ad Deitatem: de qua ipsa Deita-
te, cur sit divina? non est ulterius quærere; se-
ipsa enim est divina: Ergo & seipsa præsupposi-
tivè sancta: hæc enim verbis, ut dixi, diffe-
runt.

DICES. Humanitas Christi non potest san-
ctificari sanctitate attributali: Ergo nec à na-
tura divina.

RESPONDETUR. Negando consequenti-
am. Ratio est: quia, licet in re loquendo, & ma-
terialiter, etiam sanctitas attributalis sanctifi-
cet; in re enim est ipsa natura divina, indistin-
guiturque ab illa virtualiter: formaliter tamen
non sanctificat: idque ex eo, quia natura divi-
na, ex formalitate naturæ, petit esse terminata
à persona, seu hypostasi, consequenter petit ef-
fe unibilis in persona, unione substantiali, fun-
dante communicationem idiomatum, adeoque
fundante communicationem deificationis, seu
sanctificationis. Quia autem attributum san-
ctitatis, prout attributum est, non petit esse ter-
minatum à personalitate, seu hypostasi, conse-
quenter, nec petit esse unibile, unione substan-
tiali, fundante communicationem idiomatum,
adeoque fundante communicationem sanctifi-
cationis. Quod autem sanctitas attributalis,
quā talis formaliter, non exigit esse terminata
à persona, Ratio est: quia terminari personali-
ter non nisi naturæ convenit; & si intelligatur
attributum personari, non sumetur jam, quā at-
tributum, sed quā natura. Præterea attributa,
quā talia, sequuntur conditionem absolutam

naturæ, neque enim sunt addita perfectioni personali; si sequuntur conditionem absolutam naturæ: extra suam conditionem extraherentur, si, tanquam terminata à persona, conciperentur; cum adveniant naturæ, in ratione naturæ, adeoque personabilis constitutæ; jam autem non extrahitur natura à sua conditione, si terminata concipiatur: cum terminatio sit conditio illius.

INSTABIS I. Positâ unionem mediata naturæ divinæ cum natura humana, vel unitur mediata etiam sanctitas attributalis, vel non unitur? Si non unitur: Ergo distinguitur virtualiter, in ordine ad prædicata physica, sanctitas attributalis, ab ipsamet natura divina. Si autem unitur: cur non sanctificabit?

RESPONDETUR. Unitur, sed non sanctificat sanctitas attributalis, quia non est unibilis unionem, ut dixi, fundativâ communicationis idiomatum. Quando autem dicitur naturam divinam, prout abstractam à personalitate, sanctificare: non plus importatur, quam, quod formalitatem divini, & ipsum titulum Sanctitatis, natura divina non sumat à personalitate; sed non significatur, quod se solâ, & in se, possit terminare unionem substantialem, adeoque unionem fundativam communicationis idiomatum, & inter hæc, sanctitatis.

INSTABIS 2. Rosmer. Non potest dici, quod omnipotentia, prout in supposito VERBI, sit productiva ad extra alicujus effectus, ad quem non concurrat Pater, & Spiritus Sanctus: nec potest dici, quod causet, vel diligit Pater & Spiritus Sanctus specialiter humanitatem, prout est terminata à VERBO: Ergo nec potest dici, quod natura divina, prout terminata à Persona VERBI, specialiter sanctificet.

RESPONDETUR. Conformiter ad dicta: quod cum omnipotentia, & causativitas quæ talis, non possint uniri unionem per se, nec exigant personari, hoc ipso, non habent rationem communicativam suarum denominationum, in persona unita, in se, & per se, substantialiter; convenit autem personari Deitati, adeoque in persona divinificare humanitatem. Volitio etiam specialis non potest tribui, quia nec specialis natura; præcipue autem, cum volitio, quæ talis, non exigit terminari à persona, consequenter nec illa specialiter amabit humanitatem.

INSTABIS 3. Imprimis, omnia attributa Dei, sunt substantia, conveniet ergo illis personari. Rursus, cum natura divina sit intellectio, illique conveniat personari, hoc ipso, contra prædicta, poterit natura humana reddi intelligens intellectione divinâ: videtur quæ à nobis poni non nisi aliqua metaphysica ratio naturæ, quæ personetur.

RESPONDETUR. In re quidem attributa sunt substantia & natura, & in re personantur;

sed in re, non habent etiam, ultra ipsam naturam, quidquam: adeoque in re non habent rationem condistinctam attributi: consequenter, nec poterunt in re tribuere rationem immensitatis, &c. In ordine autem ad nostros conceptus, attributa sunt formaliter perfectiones advenientes ipsi naturæ, consequenter, illis quæ talibus, non conveniet personari; adeoque formaliter sumpta attributa, effectum suum formalem non communicabunt. In ordine item ad nostros conceptus, natura divina est intellectio, quia est illa primum principium motus in divinis: quia tamen eadem habet rationem actus vitalis, cum sit formalissimè ab intrinseco, ideo sub formalitate intellectus, non potest extraneo subjecto, effectum suum formalem communicare. Nec à nobis ponitur ratio aliqua metaphysica naturæ, quæ personetur, sed ipsa Deitas, sub ratione Deitatis: sic autem sumpta, potest divinificare suo modo naturam humanam. Quamvis autem natura humana sit incompleta, in ordine ad esse hîc, non poterit aliunde compleri: nam, quod non possit compleri ab immensitate divina, ratio jam data: quia cum illa sit indistincta virtualiter à natura divina, sicut natura non habet seipsam rationem completivæ, ita nec immensitas habebit.

DICES 2. Si Deitas formaliter sanctificat humanitatem, ergo & tota Trinitas sanctificabit, effectus enim provenientes à Deitate, toti tribuuntur Trinitati.

RESPONDETUR communiter, Deitatem formaliter esse, sanctificativam humanitatis, prout terminata est à Persona VERBI; non autem sanctificat absolute accepta: quod si sanctificat prout terminata, non potest tribui effectus hic toti Trinitati. Sicut v.g. tota anima projicit lapidem, nec tamen pes dicitur projicere, sed manus; quia illum projicit anima, prout in manu existens; sic etiam sanctificat tota Deitas, sed prout terminata, persona VERBI; consequenter illa sanctificatio non toti Trinitati tribuenda erit. Illustrat id Rosmer. Sicut unio mediata ad naturam divinam, sufficit, ut Christus dicatur constare duabus naturis: non tamen sufficit, ut Pater, & Spiritus Sanctus dicantur uniri: ita sufficiet, ut dicatur natura humana sanctificari à natura divina, non tamen à Patre, & Spiritu Sancto.

RESPONDETUR I ad idem potest, ex principiis sub initium prædictis: quod sc. unio illa nullo modo ad personas extendatur; extenditur autem ad naturam. Si ergo ulla unionem non manent unitæ personæ, nec sanctificabunt: quia nihil sanctificat non unitum. Quando autem dicitur natura divina, prout unita in Persona VERBI, sanctificare, non reduplicatur hoc, quasi vim sanctificandi à persona accipiat, sed reduplicatur modus, vi cuius, & in quo, sanctificare potest: ad eum

ad eum modum, quo, cum dico: Albedo prout est in pariete, disgregat visum; non significatur quod à pariete accipiat albedo vim illam: sed solum significatur subiectum, in quo id facit, adeoque & quodammodo modus disgregationis. Item dum dicitur, anima, prout est in oculo, videre; non significatur, quod ab oculo anima accipiat vim videndi, sed significatur modus, quo videt; ita & in præsentī.

DICES 3. Si Deitas sanctificaret humanitatem, vel sanctificaret physice, vel moraliter: Neutrum dici potest: non enim sanctificat moraliter: quia, à forma sanctificante physica & physice unita, non videtur posse alia, quam physica sanctitas promanare. Non etiam physice: quia, ut ait Amicus, num. 107. physice fieri sanctum, non est tantum physice uniri cum sanctitate, sed est reddi per illam intrinsicè sanctum, vel per intrinsicam inhærentiam, vel per identitatem.

RESPONDETUR. Hanc objectionem æquè posse formari, de sanctitate à persona oriunda. Dico itaque physice sanctificari humanitatem; negoque, id fieri non posse, quamvis unio non recipiatur in forma sanctificante: nego item, quod plus aliquid sit necessarium ad denominationem sanctitatis, quam ad denominationem subsistentis. Si ergo subsistit humanitas subsistenti sibi intrinsicè, quamvis in subsistentia non recipiatur unio; dicam etiam, reddi humanitatem sanctam Deitate, quamvis in Deitate non recipiatur unio. Ita tamen est illa sanctitas physica, ut indubiè moralitatem fundet.

INSTAT Amicus. Esse sanctum, est denominatione intrinsicè: Ergo nemo potest esse sanctus sanctitate alterius: Deitas autem non inhæret humanitati, ut forma physica ipsius.

RESPONDETUR. Esse sanctum, est denominatione intrinsicè, hoc est, proveniens à forma intrinsicè in se recipiente unionem. Nego: esse sanctum est denominatione intrinsicè, hoc est, proveniens à forma, vel intrinsicè recipiente, vel saltem terminante unionem. Concedo.

ADDO, quod sanctitas illa humanitatis non sit quid productum à sanctitate Dei, sed est ipsa met Dei sanctitas, unita humanitati. Si ergo illa in se est physica, etiam sanctitas humanitatis, physica erit, cum sit eadem cum sanctitate Dei. Et licet sanctificatio debeat concipi per modum effectus formalis, intrinsicè efficientis: nego tamen, quod denominatio nequeat salvari, præcise per Deitatem unitam cum humanitate; vel quod debeat salvari, nonnisi per denominationem moraliter derivatam ab ipsa Deitate. Ratio: quia denominationes derivari ab aliqua forma, quæ sint distinctæ ab illa forma, sunt nonnisi mera fragmenta rationis; esse autem Sanctam, à talibus fragmentis non pendet: licet etiam hæc derivatio admitti posset.

DICES 4. Si unio mediata sufficit, ad sanctificandam humanitatem à natura divina: Ergo etiam unio mediata cum gratia sufficeret ad sanctificandum: consequenter, si natura humana uniretur Angelo sancto, redderetur sancta, sanctitate Angeli.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia mediata unio, quæ competit naturæ divinæ respectu humanitatis, est unio, ex essentiali sua conditione, dicens habitudinem etiam ad necedendam naturam divinam: & si illam non necederet, hoc ipso non esset jam illa unio: ratione ergo illius nexûs etiam naturæ, potest sanctitas naturæ tribuere effectum suum formalem, cum sit, licet mediatus, terminus illius unionis; quia verò posita unione, inter humanitatem & Angelicam personam, non supponitur unio illa extendi essentialiter, etiam ad necedendam gratiam, hinc, etiam non existente illâ gratia, posset dicta unio manere; ideo jam illa gratia, utpote non annexa, titulum sanctificativæ actû, respectu humanitatis, non habebit, tanquam non unita humanitati. Rursus illa gratia, posita in Angelo, non mutaret subiectum, nec alligaretur novâ unione humanitati; consequenter nonnisi in Angelo esset ut ante: Ergo & natura humana, æquè illam sanctitatem non habebit, ut ante. Illustratur id. Quando Christi corpus penetrabat januas clausas, nulla accidentia Christi informabant januas; nec ulla accidentia januarum informabant Christum; consequenter, nec principium agendi aliquid, poterat habere Christus ab accidentibus januarum, nec è converso. Sic etiam posita illa unione cum Angelo, & non cum gratia illius, nullum principium agendi competit naturæ, ex vi illius, gratiæ.

DICES 5. Deitas, si immediatè uniretur, magis perfecte sanctificaret: Ergo potius à personalitate quàm à Deitate.

RESPONDETUR. Quo sensu consequens admitti debeat, dictum supra.

Quid, si quis negaret Deitate sanctificari humanitatem formaliter? Si quis vellet negare, quod humanitas sanctificetur à Deitate, tueri se posset autoritate scholasticâ. Docuit enim id Lorca. disp. 36. Petrus Hurtad. hic disp. 47. Sect. 3. Deinde tueri se posset hoc, quod rationes in oppositum non convincant. Deniq; tueri se posset, quia non satis clarè solvitur, cur reliqua distincta virtualiter à Persona divina, non tribuant suos effectus formales humanitati, v.g. immensitas, vel æternitas, tribuat autem rationem divini & Sancti ipsa Deitas? negatoque, quod Deitate sanctificetur formaliter humanitas, jam assumeretur hoc principium universaliter; Quod sola persona possit uniri substantialiter, adeoque unione fundante communicationem idiomatum: idque ex eo, quod solum per

per ordinem ad personari divinè, natura humana sit incompleta, substantialiter.

DICES 1. Etiam negato hoc, quòd Deitas sanctificet, non stabilietur hoc principium: Quòd natura humana sit complebilis, nonnisi in ratione subsistentis, ab aliquo divino, & rationibus innexis ipsi subsistentiæ, quæ tali. Quod ipsum probatur: quia rationi subsistentiæ divinæ, quæ tali, innectitur, quòd sit relativa, & tamen non denominat naturam humanam relativam: Ergo non stabilietur dictum principium.

RESPONDETUR. Quamvis subsistentiæ divinæ sit innexa ratio relatæ; quia tamen ipsa natura humana, incompleta substantialiter, non dicit incompletionem, in ratione unibilis per se ad relationem: ideo nec accipit denominationem relatæ: defectu scilicet ipsius complebitatis in illo genere, tenentis se à parte naturæ; dicit autem complebitatem, in ratione personæ. Deinde negari potest, quòd non tribuat subsistentia divina naturæ humanæ suo modo, rationem relationis; certè enim, Verbum habere rationem relati, est habere rationem filii naturalis: nam in ratione filiationis, est relatio; & tamen hanc denominationem humanitas Christi suo modo participat.

INSTAT 1. Aldrete. Non est ratio, cur effectus formalis Sancti transcendat effectum formalem subsistentis in VERBO; effectus verò formalis existentis in hoc loco, aut tempore, non transcendat? & si recuratur ad complementum substantiale, potius colligetur, humanitatem non reddi sanctam, eò, quòd humanitas non sit substantialiter incompleta, in ordine ad sanctitatem.

RESPONDETUR. Cum persona habeat rationem divinæ, ex habitudine speciali ad naturam divinam, ut dixi, quæ habitudo illam transcendit, id est, ratio divini. Nulla autem est necessitas, ut dictum supra, & aliàs in *ima* parte, tribuendi immensitatem v.g. relativam. Et licet naturaliter non dicat incompletionem, ad substantialem sanctitatem, humanitas, dicit tamen implicitè secundum potentiam obedientialem; quia dicit incompletionem obedientialem, in ordine ad personari divinè: quod ipsum personari divinè, est personari à Sancto substantialiter; nec est ratio, cur illà personalitate dicatur reddi magis amabilis humanitas, & non magis sancta? cum ejus etiam effectus sit capax.

INSTAT 1. Idem. Fingamus subsistentiam aliquam, quæ sit ubicatio, aut duratio, & demus, hanc subsistentiam uniri naturæ humanæ, illamque reddere subsistentem; sanè per talem subsistentiam natura humana redderetur ubicata.

RESPONDETUR. Est quidem impossibile, ut modalis subsistentia unius, vel ubicatio, fa-

ciat, alium à se, subsistere, vel ubicari; eò, quòd modalitas sit essentialis determinatio ad hoc nonnisi subiectum, sed hoc concessio, concedetur ulterius, quòd tali subsistentiæ redderetur illa natura ubicata; & si esset aliqua alia natura capax illius subsistentiæ, hoc ipso esset capax etiam illius ubitatis substantialis.

INSTARI potest 3. Potest dici creatura, esse elevabiliter complebilis, per sanctitatem substantialem, nempe innexam ipsi subsistentiæ increata, per ordinem ad quam, est complebilis substantialiter: Ergo etiam poterit esse complebilis ab immensitate divina.

RESPONDETUR. Quòd non Ratio: quia nulla necessitas ad salvandum mysterium Trinitatis, ponere immensitatem relativam.

DICES 2. cum Aldrete, disp. 47. Non potest ullo modo sustineri, quòd Deitate non sanctificetur humanitas; quia plurimæ sunt locutiones PP. significantes Christum Deitate esse unctum, alios vero gratià: cum tamen unctio apud Patres idem sit, quòd sanctificatio.

RESPONDETUR. Patres nullibi de Deitate, prout condistincta virtualiter: hinc explicari potest, quòd dicant sanctificari humanitatem aliquo divino. Et si potest dici, Filiatio est Deitas; cur non poterit dici, quòd filiatione sanctificari & ungi, sit Deitate sanctificari? Fortè etiam apud Patres, Christum Deitate esse unctum, significat, quòd Christus habeat etiam naturam divinam.

INSTAT 1. Aldrete. Patres frequenter loquuntur de Divinitate in abstracto.

RESPONDETUR. Concedo: sed, sicut, cum dico: divinitas est filiatio, abstractè loquor, & tamen filiationem prædico: ita cur, quando dicitur, Deitate ungitur humanitas, cur inquam non dicatur, quòd ungatur filiatione? Concedo quidem Patres loqui de Deitate, quòd sit improductibilis, loquendo hoc ipso, de illa prout distincta virtualiter: sed loquuntur etiam de ea, prout idem realiter est cum filiatione: cur ergo, quando dicunt, quòd Deitas sanctificet, intelligi non poterunt, quòd sanctificet, in quantum est idem realiter cum Filiatione, non autem in quantum distincta virtualiter.

INSTAT 2. Damascenus distinguit naturam à personalitate. Fecit idem & Cyrillus.

RESPONDETUR. Concedo, quòd distinguant: sed etiam illam identificant personalitati: cur ergo effectus sanctificandi tribuibilis Deitati, non tribuetur eidem, ut est idem realiter cum persona?

INSTAT 3. Licet nomen Divinitatis extendatur ad relationes, non tamen extendendum esset nomen Deitatis: Patres verò humanitatem enuntiant sanctificatam Deitate.

RESPONDETUR. Non apparet, cur falsa sit hæc propositio: Filiatio est Deitas; si falsa non est, hoc ipso extendetur nomen Deitatis ad relationem.

lationes. Præcipue cum ipse Aldrete cetera Damascenum dicentem: *Pater, & Filius, & Spiritus Sancti, vera in tribus Personis consistit divinitas.* Quando autem dicitur humanitas Christi deificata, vel id significat, esse assumptam naturam humanam à Persona VERBI, vel quod Christus habeat etiam naturam divinam; sed inde non sequitur, quod Deitas, prout condistincta virtualiter, sanctificet.

INSTAT 4. Christus, etiam ut homo, est filius Dei naturalis: non posset autem, ut homo, esse filius Dei naturalis, nisi natura humana participet divinam naturam, ita ut ab illa deificetur: deificari porro non potest, quin sanctificetur.

RESPONDETUR. Non ex participatione naturæ divinæ oritur filiatio naturalis divina; quia participationem hanc habet Pater, & Spiritus S. & non est filius divinus: imò tota ratio filii est, esse in similitudinem naturæ, in eo, in quo producit; & quia esse simile, in eo in quo producit, convenit Personæ VERBI, ideo quamvis humanitas ab illa sola sanctificetur & deificetur, adhuc Christus dici poterit filius Dei naturalis.

INSTAT 5. Authoritatibus. Ildephonsus dicit: *Divinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltavit.* Et Augustinus: *Iusti filii gratiæ, ille naturæ.*

RESPONDETUR imprimis. Nullam harum authoritatum loqui de Divinitate, prout condistincta virtualiter. Augustinus solum vult, quod Christus sit filius Dei naturalis; quod salvari potest, quantumvis, ut dictum, sola Persona Verbi, seu filii, formaliter sanctificet. Ildephonsi autoritas sic capi poterit: Sicut Divinitatis natura, in cuius similitudinem est filiatio divina, suo modo ingreditur illam filiationem; sic etiam, ut potè unita naturæ humanæ, & quidem in persona filii, exaltat Christum in proprium Dei filium. Ea quæ recitat ex Alcuino, & Francofordien. Concilio, solum significant, in Christo fuisse humanam naturam & divinam: quod stare potest, quamvis negetur, humanitatem sanctificari à divinitate, prout condistincta.

COLLIGES ergo, si quis vellet negare humanitatem sanctificari à Deitate, non ex eo inferri, quod Deitas non sanctificet formaliter, quia est unita mediate; sed quia non est unita, nec uniri potest, unione fundante communicationem idiomatum.

DICES 3. ex eodem. Debemus Christo concedere sanctificationem omnium nobilissimam, hæc autem sanctificatio est per Divinitatem.

RESPONDETUR. Esse concedendam sanctificationem dignissimam, possibilem Christo: non est autem possibile sanctificari Deitate, prout condistincta: quia non potest facere unum

per se, cum natura humana, quod requiritur ad communicationem idiomatum, & ad sanctificandum.

INSTAT 1. Non minus est sancta Deitas, quam personalitas: Ergo utraq; sanctificabit.

RESPONDETUR. Utraque est sanctitas, sed non utraq; unibilis unione fundante communicationem idiomatum.

INSTAT 2. Deitas est forma, seu, quasi forma deificans humanitatem: Ergo & sanctificans.

RESPONDETUR. Etiam deificat, non nisi ratione personæ.

INSTAT 3. Divinitas ita est unita, ut ratione illius unionis aliquam denominationem suscipiat, quin relationes Patris & Spiritus S. similem denominationem possint tribuere: Ergo Deitas sufficienter est unita humanitati, ut sanctificet.

RESPONDETUR. Tribuit denominationem aliquam naturæ humanæ Divinitas, prout est in persona, & ratione personæ cui identificatur; quam identificationem, cum persona VERBI, non dicunt aliæ personæ.

INSTAT 4. Perfecta identitas duarum formalitatum præstat, ne una immediatè directè uniatur, perficiatq; aliquod subiectum, quin altera identificata, intrinsecè idem subiectum perficiat.

RESPONDETUR. Id verum esse de formalitate, præstante id, non prout distincta est virtualiter, sed prout idem est realiter; adeoq; & Divinitas sanctificabit, prout est idem realiter cum persona divina. Reliqua quæ inibi urget, soluta, ubi de possibilitate Incarnationis.

INSTAT 5. Si daretur gratia sanctificans modalis, unita absque unione distincta, tribueret effectum formalem ita immediatè, ut nihil mediaret; gratia autem, quæ defecto datur, non tribuit effectum, nisi medià unione: Ergo idem dicendum de natura divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia cum illa gratia potest fieri unio fundativa communicationis idiomatum: quod non potest dici de natura.

Punctum Difficultatis 5.

An substantialis Christi sanctitas sit infinita?

PRÆMITTO 1. Si sumas sanctitatem Christi, pro forma sanctificante unita, hæc est infinitè sancta.

RATIO Præmissi est: quia est ipsa persona divina, & ipsa Deitas, quæ si non esset sanctitas infinita, non esset Deitas. Et quia illa persona, & illa Deitas est unita, ideo & forma sanctificans unita, est infinita.

PRÆMITTO 2. Participatam sanctitatem Christi substantialem, profectam à Persona & natura

tura divina, esse tantam, ut in ratione participata sanctitatis, non possit esse perfectior.

RATIO: quia tota perfectio creata mensuratur, similitudine & proportionem ad perfectionem increatam: nulla autem potest esse major proportio, inter naturam increatam subsistentem divinè, & naturam creatam subsistentem: quàm habere eandem subsistentiam, adeoque sanctificativum: quod, quia Christo convenit, convenit ipsi maxima proportio, cum esse increato, adeoque maxima sanctificatio.

PRÆMITTO 3. *Sanctitatem substantialem Christi, spectatam quoad modum ejus communicandæ, non esse talem, ut illa perfectior dari non possit: & si nomine sanctitatis infinita, intelligas sanctitatem, etiam quoad modum communicandi perfectissimè unitam, in isto sensu sanctitas Christi non est infinita.*

RATIO: Quia & fides & metaphysica docet, sanctitatem hanc defecto Deitati communicari perfectiori modo, quàm communicetur humanitati: nam communicatur Deitati per identitatem realem, humanitati autem per terminationem, quæ realem ejusdem ab humanitate distinctionem involvit; hæc autem distinctio facit, ut non intelligatur illa sanctitas modo infinitè perfectio: infinito enim in perfectione modi, non potest quidquam esse perfectius: cum modo sanctificandi per unionem, detur perfectior modus sanctificandi per identitatem. Et ex hoc solvetur ea, quæ objicit Lugo supra citatus. Sect. 3. num. 73.

DICES I. Sanctitas quæ Deus est Sanctus, & quæ humanitas Christi sanctificatur, est eadem: sed sanctitas Dei est infinita: Ergo & sanctitas humanitatis.

RESPONDETUR. Sanctitatem utriusque esse eandem quoad formam, diversam quoad modum sanctificandi: nam participat eandem, Deitas, per identitatem, humanitas autem per unionem, importantem distinctionem realem sanctificati, à sanctificante. Quod autem dicitur de sanctitate, conformiter dici debet de subsistentia, quæ secundum formam, eadem est in utroque, sed non eodem modo; nam in Verbo est per identitatem, non est autem per identitatem in natura humana.

INSTABIS. Sanctitas illa est infinita, ut Quo: Ergo reddit subjectum infinitè sanctum, ut Quod.

RESPONDETUR ex Lugone. Non valet hæc consequentia. Sanctitas Dei est sanctitas per essentiam, ut Quo: Ergo facit humanitatem sanctam per essentiam, ut Quod: ita nec in præfenti valebit. Ex præmissis etiam responderi potest; sanctitatem illam facere subjectum infinitè sanctum, ut Quod, ratione formæ, sed non ratione modi participandi; illaque sanctitas, si spectetur secundum modum communicandi, perficit non nisi finitè: si spectetur secundum

formam, perficit infinitè. Nec inde sequitur, humanitatem posse crescere in sanctitate substantiali; quia quòd non possit crescere in sanctitate substantiali, spectata quoad formam, clarum est; nec enim quicquam præferri potest in sanctitate, supra sanctitatem Dei. Si autem spectetur quoad communicandi modum: fieri quidem potest, ut entitativè communicatio illa, quoad entitatem modalem, quam involvit, sit perfectior; non tamen formaliter erit perfectior. Certè enim modalitas, quam supponit forma lapidis, ad se uniendum lapidi, materialiter est imperfectior modalitate, quæ est in homine; formaliter tamen æquales sunt: quia non magis una determinat, quàm alia. Et sicut calamus plumeus, & aureus, sunt diversi entitativè, nihilominus æquè bene parati, eodem modo efformant characteres, formaliterque sunt æquales; sic & illæ modalitates, & illæ uniones, materialiter possunt esse perfectiores, sed non formaliter.

DICES 2. Si infinitè non sanctificatur humanitas Christi: Ergo major erit sanctitas, posita unione ad tres personas.

RESPONDETUR. Si infinitè quoad formam non sanctificaretur humanitas Christi, major foret sanctitas, posita unione ad tres personas; quia verò quoad formam infinitè sanctificatur, & hæc una forma, hoc est, persona VERBI, est æqualis duabus reliquis, fit, ut æqualem, ac alia duæ simul, tribuat sanctitatem; foretque tantum extensior sanctitas; sicut etiam extensivè magis perficitur humanitas sanctitate VERBI, & simul sanctitate habituali, quamvis non magis intensivè.

DICES 3. Deitas propter modum, quo conjunctam habet sanctitatem, magis ab illa sanctificatur quoad modum, quàm sanctificet humanitatem: Ergo etiam propter modum, quo immediatè unitur humanitati Persona VERBI, mediatè autem Deitas, magis sanctificabit personam, quàm Deitas.

RESPONDETUR. Possè permitti Consequentiam, si agit de diversitate quoad modum, idque præcisè in prædicato mediati & immediati.

PRÆMITTO 4. *Dupliciter possè humanitatem spectari: 1. prout dicit conjunctionem cum VERBO, & natura humana, estque objectum integratum ex illis duobus. 2. dō sumi potest humanitas, non prout dicit conjunctionem cum VERBO, nec prout est objectum integratum ex illis duobus, natura humana & VERBO. Non est autem difficultas, quòd natura humana, si non sumatur cum VERBO, non sit infinitè sancta, nec infinitè amabilis: quia sic sumpta, solum importat naturam, quæ nihil tale fundat. Quoad aliam partem, magis controvertitur: quæ difficultas ut sit de re, non de vocibus, quæstionis status his verbis cingitur à Lugo; An humanitas, ex conjunctione ad VERBUM,*

BUM, taliter sanctificetur, ut amor divinus, talis tantusque sit erga ipsam humanitatem, qualis quantusque est, erga ipsam divinitatem, vel subsistentiam?

PRÆMITTO 5. *Quæ sit mens hac in questione Lugonis?*

DOCET imprimis, Christum in concreto amari summo amore; quia ut sic formaliter, includit personalitatem VERBI, dignam infinito amore; atque adeo Christus ut homo, si non cadat reduplicatio supra naturam humanam, sed supra suppositum, amatur amore infinito.

DOCET 2. humanitatem, cum sit aliquid creatum, secundum se non esse dignam amore infinito: totum id habet num. 58.

DOCET 3. humanitatem, prout condistinctam à VERBO, unitam tamen illi, & non separatam à VERBO, non diligi tantum, quantum natura v. g. divina: hoc docet sub finem, num. 60. & hoc tertium punctum in disputationem cadit.

Punctum Difficultatis 6.

De Amore Dei in humanitatem sanctificatam substantialiter.

DICENDUM est. *Humanitatem, ex conjunctione ad VERBUM, ita sanctificari & gratificari, ut amor sit tantus talisque, erga ipsam humanitatem conjunctam, qualis quantusque est, erga divinitatem vel subsistentiam.* Directius autem contra doctrinam Lugonis, sic formatur conclusio. *Humanitatem prout condistinctam VERBO, non tamen ab illo separatam, sed cum conjunctione ad illud spectatam, equè esse amabilem, ac subsistentiam divinam.*

PROBATUR 1. Conclusio. Christus in concreto amatur summo amore: humanitas Christi, sumpta prout condistinctam à VERBO, non tamen prout separata, est Christus in concreto: Ergo sic sumpta amatur summo amore. Major est Lugonis, minor probatur. Christus in concreto est humanitas & Persona VERBI, & unio; sed humanitas Christi sumpta prout condistinctam à VERBO, non tamen prout separata, est humanitas, & Persona VERBI, & unio: Ergo humanitas Christi, sic sumpta, est Christus in concreto. Major probatur: quia homo in concreto, est natura & persona hominis, & unio: in esse item naturæ acceptus homo, est corpus, & anima, & unio: totum enim, quod est homo, non est aliud, nisi illa tria; Ergo Christus in concreto est humanitas, & persona VERBI, & unio. Minor autem ejusdem argumenti sic probatur. Si humanitas Christi, sumpta prout condistinctam à VERBO, non tamen prout separata, non diceret humanitatem & Personam VERBI, & unionem: hoc ipso, & esset illa separata humanitas à VERBO, & non esset;

non esset: ut supponitur: esset autem separata: quia si non esset separata, hoc ipso humanitas, ex illa conjunctione, & VERBUM, itidem ex illa conjunctione, efficeret illud concretum, quod, docet Lugo, summo amore esse amabile.

Hoc ipsum sic ulterius proponitur. Humanitas Christi prout condistinctam à VERBO, sumpta tamen cum conjunctione ad VERBUM, vel dicit aliquid, quod non diceret, si sumeretur separata à VERBO, vel non dicit quidquam amplius? Si non dicit: Ergo verè est separata intentionaliter. Si dicit: quid illud aliud est, quam subsistentia VERBI? cur ergo hæc subsistentia, in quantum facit concretum cum Christo, reddit Christum in concreto summè amabilem: non reddet autem summè amabilem humanitatem, si sumatur humanitas prout condistinctam, dicens tamè conjunctionem cum VERBO?

RESPONDEBIS 1. Humanitatem debere accipi prout condistinctam.

CONTRA est. Concedo sic debere illam accipi, non tamè sine conjunctione ad VERBUM: cur ergo illa conjunctio non faciet, infinite amari illud objectum?

RESPONDEBIS 2. Accipi debere humanitatem prout dicit conjunctionem cum VERBO, non tamen prout dicit concretum; quia concretum est quasi totum, humanitas autem prout conjuncta, non dicit totum, sic v. g. ex modo significandi, aliud est homo, & aliud materia prout unita.

CONTRA. Ex hac responsione sequitur, quod si consideretur amor Dei, prout defacto est erga Christum, sit infinitus: nam ille terminatur ad id, quod est à parte rei, non verò tantum illud inadæquatum, scilicet humanitas prout unita. Quanquam materia quoque prout unita, dicit etiam totum, licet compartem dicat in obliquo.

RESPONDEBIS 3. Quod tantum negetur, illud inadæquatum esse amabile summo amore.

CONTRA: Si res sit de illo inadæquato, quod est humanitas unita, ipsum illud accipiendo materialiter, sub ratione materialiter sumpti, non est infinite amabile. Sed quæritur, cur illud inadæquatum unitum, prout unitum, cum prout unitum dicat etiam conjunctionem ad sanctitatem infinite amabilem, cur illud conjunctum non erit infinite amabile? cum tamen concretum hoc, quod est Christus, sit per Lugonem infinite amabile. Unde ulterius quæro, illa humanitas unita, seu ut appellatur inadæquate accepta, vel infert, ut dicitur, in obliquo, etiam Personam Verbi, vel non infert? Si non infert: indubiè, non est infinito amore digna. Si infert: cur non erit infinito amore digna: inferre autem deberet etiam Verbum, ly humanitas Christi unita; quia hoc ipso non sumeretur ut

* r

uni-

unita; nam ut unita dicit, & quidem sub hoc respectu, primò essentialiter, ipsum unitum VERBUM.

RESPONDEBIS 4. Quando amatur Christus secundum humanitatē prout conjunctam, directum objectum & principale, est sola humanitatis, quæ non est ita amabilis; quando autem amatur totum concretum, objectum principale est persona, quæ summè est amabilis: jam autem à principali fit denominatio.

CONTRA. Concedo, si sola humanitas sit objectum amabile, non esse illam summè amabilem; sed hoc est non sumi illam prout conjunctam VERBO; de quo tamen procedit disceptatio: dicereturque, quòd principale illius amoris non sit humanitas utcunque, sed humanitas prout conjuncta; & sic sumpta, cur non amabitur amore infinito?

RESPONDEBIS 5. Quòd amari humanitatem prout conjunctam VERBO, est amari VERBUM; hic autem agitur de amore humanitatis.

CONTRA. Quamvis, quando humanitas prout personata amatur, ametur VERBUM: amatur tamen, non quomodocumque; quia VERBUM, sed quia humanitas ab illo terminatur; consequenter, adhuc amabitur humanitas, prout condistincta à VERBO, dicens tamen cum illo conjunctionem: unde non amatur tunc humanitas, tanquam ipsa sibi radix illius amabilitatis, sed tanquam objectum materiale, attingibile propter illud formale: materiale autem objectum dicitur semper attingi, quamvis attingatur propter formale.

PROBATUR 2. Quotiescunque est idem motivum duplicis assensus, licet uni immediatius, alteri mediatè competat, assensus illi erunt pares in certitudine, licet unus assensus sit quasi principii, & alter quasi conclusionis; ut videre est in Fide: Ergo etiam, cum eadem sit ratio amabilitatis personæ, & ratio amabilitatis humanitatis personatæ, idem erit utriusque amor; quamvis immediatius cadet supra personam.

RESPONDEBIS. Ad amabilitatem, non tantum esse necessarium, ut eadem sit ratio amandi, sed etiam eodem modo applicata: cum ergo bonitas sanctitatis, non eodem modo humanitati & personæ VERBI applicetur, non fient hæc eodem modo amabilia.

CONTRA. Quia jam supra præmissum est, quòd si amabilitas hæc penes modum communicandi spectetur, non sit æqualis. Addo, illud principium, *Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis*, dupliciter accommodari posse. Imò, si illud, propter quod aliquid est tale, communicet aut producat aliquid, re vel ratione distinctum. 2do. Nihil tale communicando aut producendo. Si posteriori modo contingat, habetur quidem immediatior ratio, in illo *Propter*

quod, sed non major; & ita anima rationalis est, propter quam homo est rationalis; quæ ejus rationalitas non est quid productum ab anima, neque ab ea, tanquam distinctum quid, communicatur, sed est ipsa anima dans se in partem. Cum ergo etiam sanctitas conjuncta humanitati à VERBO, non sit sanctitas communicata per productionem alicujus distincti à VERBO, dans se in terminum: fit ut humanitas non minus sancta reddatur, licet immediatius illa amabilitas debeat Personæ. Defensio hujus rationis petatur ex materia de Fide: An omnes assensus fidei sint certissimi?

CONFIRMATUR. Omnis forma, quæ se totam communicat alicui subjecto capaci, in genere causæ formalis, tribuit illi subjecto effectum formalem in illo genere & gradu, in quo ipsa est; & sic albedo, anima rationalis, &c. tribuunt effectum in gradu, quem habent: unde albedo ut 8. tribuit effectum albi ut 8. Ergo & sanctitas infinite sanctificabit. Et sicut non obest, ut eundem gradum tribuat albedo, quem habet, quamvis ille gradus albedini competat per identitatem, per participationem autem subjecto; sic nec oberit, quominus infinite sanctificet persona VERBI humanitatem, quamvis illa sanctitas competat per essentiam VERBO, per participationem humanitati. Quod autem dicit Aldrete, denominationis, *infinite sancti*, non esse capacem humanitatem; id ipsum probari deberet.

Restaurantur Rationes pro hoc Amore.

PROBATUR 3. Restaurando rationes, quas sibi objicit Lugo illisque respondet.

1. RATIO est. Humanitas ut sancta includit sanctitatem VERBI: Ergo ut sancta, diligitur sicut VERBUM.

RESPONDET Lugo. Si reduplices, inquit, sanctitatem formalem, eo sensu, humanitas, ut sancta, diligitur sicut ipsum VERBUM: si autem velis humanitatem ipsam, quia grata est, & sancta sanctitate VERBI, diligi secundum suam rationem, sicut VERBUM, falsum est.

CONTRA. Hoc quod est amari humanitatem, secundum suam rationem, vel integratur tanquam objectum amabile ex sanctitate VERBI, vel non? si non integratur: Ergo non statuitur in suppositione, de tali enim humanitate queritur. Si autem integratur: cur non amabitur infinite, sicut ipsum VERBUM, & ipsa forma?

ADDIT Lugo. Objectum illud integratum ex humanitate & VERBO, quia includit VERBUM, esse totum bonum, atque ipsum VERBUM. Cæterum amor erga illud totum, non fertur æqualiter ad utramque partem, æqualiter Deus deberet amare conjunctum ex creaturis & Deo. *Sed neq. hoc additum satisfacit.* Quia alteram illam partem, quam dicit non æqualiter amari, vel sumit unā cum VERBO, vel non?

si non

si non sumit: jam de hoc non est lis. Si sumit: Ergo æquè amatur ut VERBUM, non ratione sui, sed ratione VERBI. Exemplum autem illud de amore Dei & creaturarum, non est ad propositum, quia amabilitas creaturarum est alia ab amabilitate Dei, consequenter, nec æqualis amabilitati Dei: jam autem, prout supponitur in statu quæstionis, amabilitas humanitatis non est alia, quàm oriunda ex sanctitate Dei.

RATIO 2. est. VERBUM secundum se amatur infinite; est autem idem ut terminans, nec minus amabile: Ergo amabitur æquali amore.

RESPONDET Lugo. Licet Verbum terminans humanitatem sit infinite amabile: ceterum ut terminans, reduplicat actualem terminationem, quæ est unio creata: & hæc non est infinite amabilis; plus enim amat Deus VERBUM ipsum, & plus gaudet de existentia VERBI, quàm de eo, quod terminet naturam humanam.

CONTRA est. Quia vel accipis terminationem illam, tanquam objectum non integratum personæ Verbi, vel accipis prout integratum: si non prout integratum: jam de hoc non contrahitur. Si prout integratum: Ergo non minus est amabile, includit enim ipsum Verbū, Illa etiam propositio; Deus plus gaudet de existentia Verbi, quàm de eo, quod terminet humanam naturam, non est omnimodè vera: nam si accipiat terminatio, pro ipso terminante ut *Quod*, adeoque prout se tenet ex parte VERBI, indubiè æquè Deus de utroque gaudet: quia VERBUM prout terminans, est idem realiter cum ipso Verbo: Ergo æqualiter amabile; licet non æquè gaudeat Deus, de existentia terminationis ut *Quo*, ut gaudet de existentia Verbi, terminantis ut *Quod*.

RATIO 3. est. Bonitas quæ humanitas Christi redditur formaliter amabilis, est bonitas VERBI infinita: Ergo est infinite amabilis: sicut enim bonitas ut 8. facit amabile ut 8. ita bonitas infinita facit amabile infinite.

RESPONDET Lugo. Bonitatem quæ communicatur alicui subjecto, posse dupliciter considerari in ratione tantæ bonitatis: imò absolute & in ordine ad se: 2do relativè, & in ordine ad aliud, ut supponitur ex metaphysicis. Bonitas primo modo spectata, non reddit æquè amabile subjectum, ut est ipsa: secundo modo spectata, reddit æquè perfectum subjectum, ac est ipsa, relativè spectata: bonitas autem relativa fundatur in convenientia ad subjectum, majori quæ ad illud proportionem; item fundatur in unionem perfectiori: & sic eadem gratia magis perficit hominem, quàm lapidem: & anima rationalis magis perficit corpus, quàm ungues, propter perfectiorem unionem. *Hanc porrò doctrinam sic applicat ad substantiam.* Quia scilicet sub-

sistentia VERBI, licet sit in se bonitas infinita, non tamen reddit humanitatem secundum se infinite amabilem, quia non est tam bona illa substantia humanitati, quàm ipsi VERBO: tum propter minorem proportionem cum humanitate, quam cum VERBO: tum propter magis intimam unionem: unitur enim Verbo per identitatem, humanitati per aliquid superadditum.

CONTRA est 1. Bonitas VERBI infinita, secundum se spectata, & bonitas relativa Verbi, spectata item penes Verbum, est eadem realiter: Ergo æquè amabilis: sed humanitas redditur amabilis amabilitate relativâ: Ergo redditur amabilis amabilitate infinitâ.

CONTRA 2do. Quia vel accipis illam communicationem, prout integratam ex persona Verbi, vel non prout integratam: si non prout integratam: non quæritur de hoc. Si autem accipis illam prout integratam: Ergo infinite amabilis propter illam.

CONTRA 3. Quia, quod non perficiat lapidem gratia, perficiat autem hominem, rejici debet in incapacitatem subjecti; cum autem sit capax sanctitatis substantialis natura humana, non est par illius, & lapidis, ratio. Quod verò sit capax sanctitatis, probatur: quia concretum illud, etiam per Lugonem, infinito amore amatur: concretum autem, cum dicat duo, non posset infinito amore amari, si utrumque non amaretur, licet propter eandem rationem, infinito amore. Nec obest, quominus illud concretum infinito amore ametur, quantumvis in illo concreto non sit substantia & sanctitas, per identitatem cum alio extremo: quia hic non quæritur, an si spectetur secundum modum communicandi sanctitatem, infinito amore ametur? sed, an amore infinito ametur, ob titulum ipsum, talis infinitæ sanctitatis? Et certè, concretum illud, ex gratia & lapide, non amatur tanquam concretum gratiosum: quia concretum gratiosum includit etiam subjecti capacitatem, quam negat lapis; jam autem concretum hoc, quod est ex natura humana & persona VERBI, est concretum gratiosum: cur ergo etiam infinito amore non amabitur humanitas, prout sanctificata?

Quantum ad id, quod addit de anima: si importatur aliqua imperfectio, inter ungues v. g. animatos, & caput, ea rejici debet in incapacitatem subjecti: humanitas autem, sicut est capax substantialis conjunctionis, & terminationis, sic est capax infinitæ sanctitatis. Et certè, positis prædicatis quorum capax est, & unguis, & caput, non minus est perfectè animatus, in hac sententia, unguis, quàm caput: nec minus perfectè formâ substantiali informatus, quàm caput: Ergo, si valet argumentum à pari, non minus perfectè erit digna amore humanitas, prout terminata substantiâ VERBI, ac ipsa substantia.

tiâ. Dixi, *in hac sententia*: quia qui censeret non animari unguem, admitteretq; non formam substantialem animæ, sed aliam in unguibus, aliam in capite, disparitatem daret: quod, cum non æquæ perfecta forma informet unguem, quam caput, minus sit perfectus unguis: jam autem æquæ est perfecta substantia terminans naturam humanam.

RATIO 4. est. Licet imago secundum se non sit digna adoratione, conjuncta tamen cum exemplari, est ita adorabilis: non ratione excellentiæ, quam in se habet, sed ratione excellentiæ, quæ est in exemplari: Ergo, licet humanitas secundum se non sit amabilis, sicut Deus: cæterum conjuncta Deo, sic amabilis est, sicut Deus: non ratione bonitatis propriæ, sed ratione bonitatis ipsius VERBI, cui conjungitur.

RESPONDET Lugo: hoc argumentum esse contrarios. Nam licet imago sit adorabilis ratione exemplaris, nunquam tamen terminat tam perfectam adorationem imago, sicut exemplar, sed inferiorem: citatque pro hac doctrina Suar. disp. 54. Sect. 4. & disp. 53. Sect. 3.

CONTRA est I. Quia, quod attinet ad Suar. ipsius mens disputatione 53. Sect. 3. colligi potest ex eo, quod dicat doctrinam suam conformem esse Lyrano, qui docet humanitatem Christi, in quantum unita est divinitati, latriâ esse adorandam, secundum se verò hyperduliâ. Posteriori autem loco duas format Conclusiones. 1ª est: Fieri rectè posset, ut prototypum in imagine uno actu adoraretur, atque hoc modo posse imaginem Christi adorari latriâ. 2ª ejusdem Conclusio talis est: interdum adorari potest imago sola, ut tota materia adorationis; & tunc, quamvis non propter se, sed propter exemplar adoretur, actus tamen adorationis, est distinctus, ab eo, quo ipsum exemplar in se, & propter se, adoratur: unde non potest dici propria & primaria latria. Quæ secunda Conclusio non faret doctrinæ Lugonis, in quantum videtur nostræ conclusioni opposita: quia neq; nos negamus, casu, quo ipsa per se sumatur humanitas, vel ut loquimur, casu, quo tota materia amabilitatis sit sola humanitas, quod inquam sic sumpta, non sit infinite sancta.

CONTRA 2. Quia quantumvis in nulla suppositione possit adorari imago, quæ talis, cultu latriæ: non sequitur quidquam contra nos; nam imago, quæ talis, non est capax substantialis excellentiæ divinæ, quæ tamen est objectum adorationis; jam autem humanitas Christi, cum sit capax suppositionis infinitæ, fit, ut potiori titulo amabilitatis infinitatem mereatur.

CONTRA 3. Quia aptari potest huc argumentum, quod, ad eundem medium terminum urgendum, proponit sibi Lugo. Licet imago non adoretur æquali adoratione cum exemplari, nec etiam Christi humanitas, si adoretur la-

triâ supremâ seorsim: cæterum si adoretur simul cum Verbo, quomodo adoratur totus Christus, tunc eadem & æqualis adoratio supremæ latriæ terminatur ad humanitatem, & ad VERBUM: item quando imago coadoratur, simul conjuncta cum exemplari, terminat eandem & æqualem adorationem: Ergo licet humanitas Christi secundum se non ametur, quantum VERBUM, cæterum ut conjuncta Verbo, seu ut deificata, terminat æqualem amorem.

RESPONDET Lugo, quod attinet ad imaginem, supponi falsum: nam quantumvis cum exemplari conjungatur, & adoratio terminetur ad illud aggregatum: diverso tamen modo terminatur ad exemplar, & imaginem; nam ad exemplar, fertur adoratio absoluta, quæ est superior: ad imaginem verò adoratio respectiva, quæ est inferior. Deinde quod attinet ad humanitatem Christi, fatetur ipsam terminare partialiter supremam latriam, quando adoratur Christus totus; quia ipsa humanitas, est pars illius compositi, quod adoratur supremâ latriâ, propter summam excellentiam, quam in se habet. Quando tamen amatur totus Christus ob excellentiam Verbi, quam includit, non coamantur æquali affectu omnes Christi partes, sed inæqualiter. Disparitatem assignat, quia scilicet adoratio est cultus exterior, qui indivisibiliter exhibetur toti supposito: quando enim ego assurgo prælato, non assurgo soli animæ, sed toti Prælato: amor verò est affectus interior, qui fertur ad bonum, atque adeo magis, ad magis bonum: & sicut qui amat Petrum propter ejus sapientiam, non amat æqualiter omnia quæ sunt in Petro, sed magis amat ejus animam, quam corpus, magis caput quam unguem: sic & Deus amans Christum, non fertur æquali affectu erga omnia quæ sunt in Christo, sed inæquali.

CONTRA I. Quando adoratur Christus, eam adorationem latriæ participat ipsa humanitas: Ergo etiam quando amatur propter sanctitatem Verbi, amorem infinitum participat, propter eandem sanctitatem.

CONTRA 2. Quia procedit paritas, non de cultu exteriori, sed interiori: in quo solo directe latria consistit.

CONTRA 3. Quia, quod in Petro sapiente non æqualiter ametur caput, sed magis illud, quam unguem; id proficiscitur ex eo, quia titulus ille sapientiæ non se alligat unguibus, alligat autem se capiti pro hac vita: cum autem connexa sit ratio personalis sanctitatis cum natura humana, fit, ut ob illam sanctitatem etiam mereatur infinitam amabilitatem; ita ut tota diversitas sit non nisi penes modum participandi illam sanctitatem: videlicet quod VERBUM participet illam per identitatem, humanitas verò per unionem: ad quem modum participan-

di si

di si attendatur, ut jam dictum est sæpius, quæstio non agitur.

OBJICIT 1. Lugo. Quantumcunq; humanitas uniatur VERBO, & ex hac conjunctione reddatur amabilis, nunquam tamen Deus amat humanitatem, prout condistinguitur à VERBO, tantum, quantum diligit ipsum VERBUM; plus enim gaudet de existentia Verbi, quàm de existentia illius humanitatis: alioquin non esset amor ordinatus, sed inordinatus.

RESPONDETUR 1. Retorquendo argumentum, in quantum docet Lugo, concretum hoc, quod est Christus, infinito amore amari.

RESPONDETUR 2. Plus Deum gaudere de existentia Verbi, quàm de existentia humanitatis, secundum se spectatæ; sed non plus gaudere de existentia Verbi, quàm gaudere de existentia humanitatis, prout personatæ: & prout est objectum amoris, integratum ex illius entitate & persona Verbi; sicque sumptam humanitatem amari, non est amari inordinate, sed amari constanter: impendendo ad objectum, eundem amorem, quando eandem rationem amabilitatis participat; quæ in Verbo & humanitate est eadem, scilicet sanctitas personalis.

OBJICITUR 2. Licet per nos, attributa simul sumantur cum Deitate; potest unum esse perfectius alio materialiter; ergo & humanitas, licet sumatur cum conjunctione ad Verbum, potest non esse ita grata, ac ipsum Verbum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia in casu antecedentis identificatio illa materialiter se habet, & solum attenditur ad esse objectivum illarum formalitatum, quod non dicit æqualitatem perfectionis; in præsentia autem, illa conjunctio ad Verbum, non materialiter se habet, sed ad illam in quæstione attenditur. Unde etiam, si formaretur quæstio: an materialiter accepta attributa, prout tamen identificata Deitati, sint æqualis perfectionis? indubiè sunt. Sed formatæ è converso quæstione, an licet sumantur attributa cum Deitate, possit esse unum perfectius alio materialiter? jam attenditur ad esse objectivum illorum, non ad identificationem, in præsentia autem attenditur, ad conjunctionem, quæ talem, Verbo.

OBJICITUR 3. Etiam attributa identificata Deitati, quantumvis materialiter sumantur, adhuc tamen dicuntur identificationem; & hoc non obstante, unum perfectius est altero materialiter: Ergo & in præsentia simile quid dicendum.

RESPONDETUR. Identificationem illam materialiter se tunc habere, neq; illam reduplicari; reduplicatur autem in præsentia, conjunctio cum persona divina.

ADDO per modum Conclusionis. *Humanitas conjuncta divinitati, si non sumatur tanquam objectum ex sua entitate & persona VERBI integra-*

tum, adeoque sumatur non nisi materialiter, non est objectum infiniti amoris divini.

RATIO est: quia sic sumpta non plus importat, quàm seipsam; illa autem in seipsa non est persona divina: Ergo nec sanctitas divina: Ergo nec amabilitas divina, adeoque infinita. Et hoc puto voluit Lugo.

Aldrete disp. 48. sic discurre. Ponit humanitatem reddi sanctam infinite simpliciter, in genere, sanctificationis, per unionem distinctam; idque ideo: quia non est excogitabilis creatura non unita Deo, æquè sancta; tametsi haberet infinitam gratiam habituales. Ponit deinde, posse nos loqui de humanitate ut sancta, reduplicando supra dignitatem ipsius sanctitatis secundum se; & hoc sensu, humanitas ut grata, diligitur sicut Verbum ipsum: quia hoc solum est dicere, Verbum ipsum diligi. 2do potest reduplicari supra humanitatem, quia grata est; ita ut hoc sensu, sit subiectum, quod amatur; & dicit, sub hac consideratione non esse infinite sanctam humanitatem, nec æquè amari, ac Deum.

CONTRA est. Imprimis interrogare restat, an dignitas ipsius sanctitatis, secundum se, prout communicata, sit infinito amore digna? si non est: nec erit priori modo sumpta, infinite digna. Si est: habetur intentum. Deinde, si priori sensu est digna infinito amore sanctitas divina, etiam in posteriori reduplicatione erit digna: cum sit eadem; estq; ita subiectum amoris, ut, in hoc subiecto, involvatur ipsum illud formalisativum subiecti. Et sicut forma ignis non magis calefacit, quàm ipse ignis, eò quod in ipso igne ipsa forma ignis reperiatur; ita & in præsentia. *Sed videndum quid insuper objiciat?*

Punctum Difficultatis 7.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Aldrete. Opposita sententia est inintelligibilis, quia plus gaudet Deus de existentia VERBI, quàm de ipsa humanitate, quia est sancta per Verbum; etenim amor Dei sequitur bonitatem objecti: humanitas autem nequit esse par bonitatis cum Deo: quia quod non est semper, est minus quàm Deus. Et quamvis humanitas deificetur per Deitatem, minime tamen constituitur Deus; hinc sequeretur secundum Bernardum, si illa humanitas, ratione illius sanctitatis increata, esset summè bona, quod daretur summum bonum, de quo verificaretur, non esse Deum.

RESPONDETUR. Negando assumptum. Humanitas autem secundum se, non potest esse par bonitatis cum Deo, potest tamen prout personata; cum hoc ipso involvat personam, quæ se ipsa non est minor, personans humanitatem.

Et licet id, quod nec per identitatem, nec personaliter est Deus, sit minus Deo; non tamen id, quod licet per identitatem non est Deus, est Deus personaliter: aliàs darentur duo Dii, unus major, & alter minor, nempe personaliter Deus. *Hæc propositio.* Humanitas deificata non constituitur Deus, indiget mollificari; indubiè enim humanitas deificata constituitur Deus personaliter; admittere quæ, quod aliquid deificetur, & non sit Deus: est admittere consimilem distinctionem, ac admisit Porretanus, inter Deitatem & Deum.

Auctoritas Bernardi non est contrarios; quia ille solum dicit: Si Divinitas non est Deus, ut dicebat Porretanus, cum divinitas illa, debeat esse summè bona, darentur duo summè bona. Sed id ex nostris principiis non sequitur: nam nos non dividimus Personam VERBI, prout est personans humanitatem, & prout est persona: imò eam dividit potius Aldrete, consequenter non idem dicimus, ac ii, qui cum Porretano dividebant Deitatem à Deo. Addo, sicut nemo dicit, minus esse perfectum universum, unà cum Deo sumptum, quàm sit perfectus Deus; imò multi dicunt, extensivè magis esse perfectum; ita nec debet dici, humanitatem minus esse amabilem, in quantum est terminata à VERBO. Deinde, hoc argumentum potius ostendit, quod, si spectetur sanctitas divina, secundum modum, quo communicatur, non æquè communicetur humanitati, ac ipsi, naturæ divinæ: de quo non est lis.

INSTAT 1. Non potest negari, quod Christus ut homo, & secundum humanitatem, sit minor Deo, & subiciatur Deo; unde etiam Christus dicitur minor Patri, etiamsi consideretur humanitas, ut sanctificata à Verbo.

RESPONDETUR. Non importando dignitatem personæ divinæ, minor est humanitas illa; importando tamen dignitatem personæ, non est minor; sed est ille in Patre, & Pater in filio, unde etiam dicit Christus de se, *Ego & Pater unum sumus.*

INSTAT 2. Concilium Francofordiense dicit, Deus & homo erat, qui secundum Deum dicebat, *ego & Pater unum sumus*, & secundum hominem, *Pater major me est*; & tamen non agebat: Pater dominus meus, sed major. Ubi Concilium concedit humanitatem, etiam ut sanctificatam, esse minorem Patre.

RESPONDETUR. Negando id concedere Concilium, quod autem dicit secundum hominem, sumit illic hominem pro natura humana, sicut & Deum pro natura divina: indubiè autem secundum naturam humanam minor est Patre: sed non dicit: quod minor sit secundum hominem; quatenus etiam terminatur personā divinā.

INSTAT 3. In eo sensu, concedit Concilium, Christum ut hominem esse minorem, quod ne-

gat esse adoptivum; sed loquendo de humanitate ut sanctificata, negat esse adoptivum: ergo de ipsa, ut sanctificata, concedit, quod sit Christus minor Patre.

RESPONDETUR. Francofordiense Concilium ad duo respexisse. Imprimis voluisse refutare errorem, in quantum favebat Arianismo, spolianti Christum verā divinitate, significant hoc illa verba Concilii. *Adoptivum eum filium, quasi purum hominem, calamitati humane subiectum, & quod pudet dicere, servum etiam, impii & ingrati tantis beneficiis, liberatorem nostrum, non pertimescitis venenosā fauce susurrare.* Eò etiam serviunt autoritates Patrum. Deinde voluit decidere hanc quæstionem, an debeat appellari servus? ponitque phrasas quidem esse veteris testamenti, quæ eum servum appellent, v. g. *Da imperium servo tuo: & Noli timere servus meus iacob.* Concludit tamen non debere appellari servum, licet possit appellari minor Patre, eò quod minor Patre dicatur in novo testamento, sed nullibi servus. Verba Concilii sunt. *Postquam autem referavit umbram veritatis, qua sub allegorica sylva latebat, nusquam eum à Patre servum vocatum legimus &c. nec Filium, Dominum eum suum appellasse.* Fatetur autem Concilium, quod appelletur minor, sed non debet dici servus. Verba Concilii sunt; *Et secundum, inquit, hominem, Pater major me est, & tamen non ait: Pater Dominus est.* Sed inde non apparet, quid contra nos sequatur: Deinde expressa sunt verba Concilii; quod illa verba, *Pater major me est*, dicat Christus secundum hominem, adeoque secundum humanitatem. Ergo non secundum quod dicit personam Verbi, & secundum quod ab ea dignificatur; cui oppositum videtur arguens velle evincere. Denique alia est hæc propositio; Humanitas sanctificata potest dici minor Patre, non tamen serva. Et alia hæc; Potest dici minor Patre ut sanctificata, prius illud est verum, sed non posterius; de quo tantum hic agitur.

OBJICIT 2. Aldrete. Humanitas non ita sanctificatur, à Verbo, ut ipsa, prout sanctificata, sit adoranda illa latrā perfectā, quā adoratur Deus, pro quo recitat plures autoritates.

RESPONDETUR. Illa omnia procedere de humanitate, secundum se spectata: non autem prout importat personam sanctificantem; salvaturque, quod summè adoretur sola Trinitas: cum illa adoratio humanitatis prout terminatur, sit adoratio personæ Trinitatis, habentis rationem terminantis humanitatem.

OBJICIT 3. Si humanitas, esset sancta simpliciter infinite, ita ut redderetur non minus amabilis, quàm Deus ipse: non posset Deus, pro suo libero beneplacito, impedire illam sanctificationem; nam objectum, quod repræsentatur ut dignum summo amore, necessariò ama-

tur à Deo; ita, ut si in potestate Dei sit, ponere illud objectum, non possit illud non ponere, quoniam objectum infinitum necessario rapit divinam voluntatem.

RESPONDETUR. Sequelam & omnes probationes fore veras, si illa sanctificatio sit infinita, non tantum quoad formam sanctificantem, sed etiam quoad modum communicandi se illi formæ sanctificanti. Et quia medio non nisi illo modo, proceditur ad habendam illam formam sanctificantem, cum ipse ille modus, ad sui amorem non necessitet, potest pro libitu Deus nolle, ut se, eo modo, infinite diligibilis sanctitas communicet. Rursus, quamvis Deus necessitaretur ad amandam illam sanctificationem æstimatorivè: non tamen decretivè; quia ne decretatur, potest habere rationes; ne æstimetur, nullas de quo etiam aliàs actum.

INSTAT 1. Pater æternus, pro priori originis, ante existentiam Filii & Spiritus Sancti, cognoscit relationes Filii & Spiritus Sancti, & illas amat, non liberè, sed necessario: amatque ipsarum existentiam; ergo etiam, si humanitas posset reddi summè bona, non posset non amari, ut existeret.

RESPONDETUR. Id verum esse, si & quoad modum, & quoad formam sanctificantem, amandam, necessitaret Deus. Disparitas ergo exinde est, quia in casu antecedentis est necessitatus, etiam quoad modum; non autem in casu consequentis. Deinde, quia ut amet Pater, etiam existentiam aliarum personarum, necessitatur: nec potest habere rationem ut non amet; jam autem non possunt quidem haberi rationes, ne Deus æstimatorivè amet existentiam humanitatis, habentur tamen, ne amet decretivè. Quæ autem ad probationem antecedentis sui adducit, ea concessa sunt in prima parte. Phrasim etiam non est exacta; quia licet sit prioritas originis, non tamen, est ante existentiam aliarum personarum.

INSTAT 2. Si humanitas Christi per sanctitatem divinam redderetur summè amabilis, redderetur etiam omnino indefectibilis, & ens necessarium; nam cæteris paribus, majus bonum est, esse perfectionem omnino indefectibilem, quam defectibilem, necessariam, quam contingentem; quod est rationis ductum manifestum. Ergo si humanitas Christi esset summè bona, summè amabilis: nullà ratione posset absolute magis esse amabilis; ac proinde non careret necessitate existendi, essetque indefectibilis.

RESPONDETUR. Verum id fuisset, si etiam quoad modum communicandæ summæ amabilitatis, habuisset infinitatem Incarnationis: item, quæ si æqualis esset necessitas pro decretiva, ac pro æstimatoriva. Deinde, cum necessitas existendi sequatur naturam, quæ per se uniri non potest, consequenter nec fundat communica-

tionem idiomatum: atque adeo nec reddet humanitatem indefectibilem; potest autem reddere, ex dictis, humanitatem sanctam. Qui autem negaret, ab ipsa natura divina sanctificari humanitatem, daret disparitatem; quod ista indefectibilitas non sequatur virtualitatem personæ, adeoque nec tribui ab illa possit, cum tamen sanctitas sequatur personam.

INSTAT 3. Non est, cur creatura possit Deo coæquari in sanctificatione, non autem in aliis perfectionibus Dei.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum, cur possit sanctificari humanitas sanctitate, & non possit saltem finitè, ubicari immensitate? sicut ergo Aldrete recurrit hic, ad sua principia, ita recurrendum erit ad allatas supra disparitates.

INSTAT 4. Deberet humanitas reddi sancta indefectibiliter, si fieret summè sancta; sanctitas enim indefectibilis, est perfectio in genere sanctitatis.

RESPONDETUR. Reddi illam sanctam indefectibiliter, quoad formam sanctificantem, non autem quoad modum sanctificandi, qui est defectibilis.

INSTAT 5. Quia recursus ad hoc, quod illa sanctitas, quoad modum, non infinite communicatur humanitati, non tenet; nam totus ille modus in hoc staret, quod non communicaretur per identitatem. Hoc autem non tenet: quia gratia habitualis, quæ defacto datur, non minus denominat subiectum gratum, quam alia gratia habitualis, quæ seipsa uniretur; nec minus reddit intelligentem intellectio, siue ponatur unita mediâ virtute, siue non; materia item quantitate affecta non minus redditur impenetrabilis, quam si illi identificaretur quantitas; idem dicendum de ubicatione, duratione &c. Demus etiam aliquam substantiam, quæ per se ipsam cognosceret, & aliam, quæ per distinctam intellectiorem, sed pari claritate, perciperet objectum: quis dubitat, hanc secundam æquè reddi intelligentem, ac primam? Denique per Patres, relatio Filii in divinis, æquè perficit Patrem, ac Filium, quamvis distinguatur realiter à Patre, non à Filio, hocque tenent PP. qui in sessionem unius personæ explicant, per inexistentiâ unius personæ in alia.

RESPONDETUR. Negando quod assumitur. Instantiæ de gratiâ, intellectiione &c. solum probant esse æqualitatem quoad effectum formalem habendum, non autem quoad modum habendi. Nam esset creatura perfectior indubiè, quæ per suam substantiam intelligeret, quam quæ per actum distinctum; licet in hoc, quod est attingere objectam, æqualitas esset. Instantia illa Theologica non tenet: quia concedo, Patri inexistere per in sessionem Filiationem: sed nego, quod perficiat Patrem; perfici enim istud, non apparet, quid aliud sit quam consti-

tui? Pater autem non constituitur Filiatione. Quod autem Pater non minus sit perfectus, quam Filius, & è converso: oritur ex æquivalentia uniùs perfectionis ad aliam: non autem, quod una persona perficiat aliam, hocque solum volunt auctoritates, quas inibi adducit Aldrete.

DIFFICULTAS II.

De Gratia habituali & Capitis in Christo.

ASSERO I. *Dari in Christo gratiam habitua-*
lem.

RATIO asserti est autoritas Scripturæ, & Patrum. Nam illum locum; *Vidimus illum quasi unigenitum à Patre, plenum gratiæ & veritatis*, communiter interpretes accipiunt de gratia habituali. Locum item illum; *Propterea unxit te Deus Deus tuus oleo letitiæ, præ consortibus tuis*, quamvis non pauci accipiant de gratia unionis, nihilominus Athanasius Serm. 2. contra Arianos, intelligit eundem de gratia habituali. Auctoritates PP. plures assert Suar. disp. 18. Sect. 11. Suffecerit Auctoritas Augustini 15. de Trinitate cap. 26. *Dominus ipse IESVS, non solum Spiritum Sanctum dedit, ut Deus; sed etiam accepit, ut homo; & propterea est plenus gratiæ, quia unxit eum Deus Spiritu S. non utique oleo visibili, sed dono gratiæ, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos ungit Ecclesia.*

ASSERO 2. *Usum, ad quem ponenda est gratia habitualis in Christo, esse, ut perficiatur natura humana, in esse principii, connaturalis operantis actus supernaturales, à natura humana elicibiles. Ut id totum explicetur.*

SUPPONO I. definivisse VI. Synodum Actione 4. duas esse operationes in Christo, divinam & humanam, inconfusas; à duobus principiis, licet ab uno operante, hoc est, unâ personâ, utriusque naturam terminante, proficiscentes.

SUPPONO 2. Operationes perfectas à natura humana Christi, quâ tali, duplices fuisse; quasdam quidem naturales, & quasdam supernaturales, naturalis operatio fuit, v. g. appetitus comedendi vel bibendi: supernaturalis autem v. g. oblatio, tolerantia illius sitis, &c. similia.

SUPPONO 3. Christum secundum humanam naturam spectatum, non fuisse principium proportionatum actuum supernaturalium. Ratio est: quia causa naturalis, ut est humanitas Christi, improporcionata est effectui supernaturali; hoc ipso enim ille effectus non esset supernaturalis, si alicui principio creato, secundum vim & exigentiam illius naturalem, deberetur.

SUPPONO 4. Principia naturalia dupliciter proportionari ad actus supernaturales. *Primo* per aliquid permanens conjunctum sibi, & ele-

vans principium naturale; qualis est in nobis habitus gratiæ, fidei &c. *Secundo*, per aliquid transiens, hoc est, per auxilium Dei extrinsecum.

SUPPONO 5. Quando proportionatur potentia, per aliquid intrinsecum & permanens, istam proportionandi rationem, esse magis connaturalem, quia magis accedit ad naturam, quæ est principium motus ab intrinseco.

Ex his suppositis, patet jam, cui usui data sit Gratia habitualis Christo.

Restant contra nostram explicationem solvenda Objectiones.

DICES I. Si Christus habuisset gratiam, tota illa simul infundi debuisset; aliàs non fuisset plenus gratiæ & veritatis; infundi autem illi tota simul gratia quam habuit, non potuit; quia quomodo crevisset gratiâ apud Deum & homines, & quomodo nobis meritis fuisset tota vitâ?

RESPONDETUR. Duo hîc distinguenda esse. *Primum*, An Christus nonnisi in instanti conceptionis suæ meruerit, non autem totâ vitâ? Alterum: An in instanti suæ conceptionis totam gratiam habuerit? Hoc *secundum* est verum, ut probat allata scriptura, quando autem dicitur, profecisse gratiâ; id intelligendum est, quod proficiebat in ordine ad nos, monstrando per opera bona gratiam, quam habebat, ut interpretatur Bernardus homil. super missus. Et Athanasius, lib. 4. contra Arianos, longè, post medium, ut citat Amicus hîc num. 28. Quod autem ad meritum, quo meruit nobis, attinet; totâ vitâ suâ merebatur, ut docet Suar. d. 39. Sect. 3. & Amicus disp. 26. Sect. 5.

DICES 2. Gratia in nobis ideo exigitur, ut nos constituat in esse filiorum Dei; cum ergo id jam Christus habeat ex vi subsistentiæ Verbi, nulla illi debetur gratia. Idem etiam de habitibus consequentibus gratiam, sic proponit Lugo. Habitus virtutum in tantum prærequirunt gratiam, in quantum prærequirunt subiectum constitutum in ordine divino; sed Christus, ut homo, etiam sine gratia habituali, supponitur constitutus in ordine divino; ergo jam habet aliquid, ratione cuius debeat sibi tale genus operationum, etiam sine gratia habituali.

RESPONDETUR. Gratiam quidem exigi etiam ideo, ut nos constituat in esse divino; exigi tamen & ex alia ratione, ut in nobis sit principium permanens operandi supernaturaliter: nam gratia contritionis in peccatore præcedens contritionem, non est constitutiva Filii Dei, & tamen est principium operandi supernaturaliter; ex hoc itaque titulo, debebatur Christo gratia habitualis: quod procedit etiam si non ponatur, quod gratia ipsa elicitive ad omnes operationes concurrat; idque ideo: quia si ipsi alii habitus elicitive concurrunt, ne sint sine sua radice,

dice, adhuc in Christo requiretur gratia habitualis.

Quod autem attinet ad illos habitus consequentes gratiam, an illi potuerunt connaturaliter dari, non mediante gratia? negat Lugo, cuius prætermittenda ratione, hæc posset assignari. Consequentia alicujus esse, determinant sibi illud esse, & non aliud. Sic v. g. talis color est quid consequens ad esse vini; talis sapor ad esse panis; ita ut connaturaliter talis sapor non possit dari carni, & sapor carnis non possit dari vino. Cum ergo habitus infusi sint consequentes, ad esse divinum participatum, ut suppono ex materia de gratia; fit, ut illa consequentia determinant sibi certum esse divinum; quo non supposito, petunt connaturaliter non infundi subjecto. Quia ergo esse divinum, quod habetur à terminatione personali, non erat illud certum esse, quod sibi determinant habitus: fit, ut connaturaliter petant non infundi ad solam existentiam gratiæ unionis; sed petunt infundi nonnisi ad existentiam talis esse divini participati, hoc est gratiæ habitualis. Quamvis autem esse divinum personale sit perfectius, esse divinum participatum per gratiam; sufficit tamen, ut exigat ipsam infusionem gratiæ, cui postea tales habitus debentur: ex eoque quod sit perfectior gratia unionis, non sequitur immediata existentia habituum; nam etiam perfectius esse hominis, non exigit multas perfectiones, quas exigunt ignobiliora entia. Quod ulterius in id principium referri debet; quod scilicet debeat esse proportio, & majoritas quædam proportionis spectari, inter exigivum & exigivum: magis autem proportionantur habitus cum gratia, tanquam sui radice.

INSTABIS. Cur connaturale illud comprincipium, eliciendorum actuum supernaturalium, non erit sola gratia unionis?

RESPONDETUR. Quia gratia unionis, non plus est, quam ipsa persona Verbi unita: personæ autem, quæ tali, convenit quidem dignificare actiones, sed non convenit principiare in genere efficientis; sed id spectat ad naturam, & ad principia naturæ superaddita, quæ sunt distincta ab ipsa persona operantis.

DICES 3. Quod est substantialiter & essentialiter tale, non potest reddi per accidens tale; sicut quia albedo essentialiter est alba, non potest reddi per accidentalem sibi albedinem alba; ergo nec humana natura Christi, quæ est substantialiter & essentialiter divina, propter unionem cum persona divina, poterit reddi divina per infusionem gratiæ.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia quando dicitur non posse aliquid, per superadditum accidens, esse tale, quod est tale essentialiter; id accipiendum est in eodem genere; & quasi perficiendo illam ipsam formalitatem, à qua aliquid redditur tale. Et sic albedo

essentialiter alba, in genere albedinis non potest reddi alba, nec potest albedo dealbari. Quia verò quando redditur Christus substantialiter sanctus sanctitate personali, sanctitas habitualis non sanctificat ipsam sanctitatem personalem, nec tribuit sanctitatem in eodem genere, hinc id legitime facere poterit.

ASSERO 3. Sanctitatem habitualement Christi non esse infinitam simpliciter & entitative.

RATIO: Quia, ut suppono, non est possibile ullum infinitum creatum, categorematicum.

Possunt tamen dari aliqui sensus & formalitates, ratione quarum illa gratia potest dici infinita.

I. Sensus desumptus ex S. Thoma q. 7. a. 10. in corp. Ubi dicit illam in ratione entis fuisse finitam, in ratione gratiæ infinitam; subditque: *Eò, quod gratia conferatur anime Christi, sicut cuidam universali principio gratificationis in natura humana, secundum illud ad Ephes. 1. Gratificavit nos in dilecto Filio suo.* Et certè virtus universalis, quantumvis sit finita in entitate, nihilominus à virtutibus quibuscunque particularibus adæquari non potest. Sic lux solis, ut ibidem dicit S. Thomas, est quodammodo infinita, quia est quædam virtus universalis, candelarum luce, quantumvis multiplicatâ, non adæquabilis. Cum ergo gratia Christi sit etiam universalis, à nullis etiam particularibus gratiis adæquari potest; quod autem est à nullis finitis adæquabile, suo sensu infinitum dici potest.

II. Sensus desumitur ibidem ex articulo 12. in corp. *Mensura alicujus formæ est finis, ad quem est illa forma.* Et sic, quando aliquid attingit ad ultimam perfectionem, & possessionem finis, quem potest talis forma habere in natura, dicitur habere perfectissimam formam, ita v. g. intellectus, in ratione intellectus, ille est perfectior & major, qui magis & perfectius attingit veritatem: eò, quod veritas, seu cognoscibile, sit objectum intellectus. Porro etiam gratia suum finem & mensuram habet; omnia enim in numero & pondere & mensura disposita sunt: hic autem finis gratiæ non alius est, nisi unio ad Deum; cum ergo tanta sit unio gratiæ illius cum Deo, quanta à possibili creatura attingi potest: cum supponat Deum humanitati personaliter unitum, quod nulli puræ creaturæ competit; fit, ut illa gratia, in ratione gratiæ, infinita sit, utpote à nulla creata gratia attingibilis. Unde etiam, licet possit Deus aliquam majorem, & digniorem in entitate facere gratiam habitualement, quam sit gratia habitualis Christi; tamen non potest facere, ut dicat majorem unionem cum Deo, atque gratia, dicens unionem cum Deo, personaliter naturam humanam terminante.

III. Sensus, qui coincidit cum primo. Quia nullius puræ creaturæ gratia, ad tot effectus ordinatur, ad quot ordinatur gratia in Christo; ex illius enim plenitudine accipiunt omnes. Addo, qui

qui poneret in Christo gratiam etiam infinitam entitativè, non ita exaltaret humanitatem Christi, ut positâ illa infinitâ gratiâ, poneret aliquod condignum excellentiæ Christi. Ratio: quia adhuc illa infinita entitativè gratia, erit quid creatum, æquabile ab alio creato; jam autem excellentia Christi personalis, est infinita, & inadæquabilis.

Quod attinet ad gratiam Capitis. Suar. & Vasq. censent, illam esse eandem cum gratia habituali; dicuntque quod illa qualitas, in quantum est singularis hujus humanitatis, allativa eidem suæ excellentiæ, vocatur gratia; & in quantum est principium merendi aliis, vocatur gratia Capitis. Amicus autem disp. 17. num. 36. dicit, gratiam capitis esse gratiam unionis.

ASSERO cum distinctione; *Si nomine gratia Capitis intelligas, gratiam infinitam merita, & satisfactionem, ad debellandum infinitum offensæ; sic gratia Capitis, non aliud est, quam gratia unionis.*

RATIO: Quia hoc significativum non aliunde habetur, quam à persona unita, infinitè dignificante.

Si autem nomine gratia Capitis intelligas, gratiam que est completivum principium naturæ humanæ, in ratione connaturalis agentis supernaturalis, quorum tamen derivatio est ad bonum membrorum; sic gratia Capitis erit gratia habitualis.

RATIO: Quia nulla est necessitas illius distinguendæ.

DIFFICULTAS III.

De Impeccabilitate Christi.

SANCTitati conjungitur impeccabilitas. Licet hanc quæstionem tractent aliqui, ubi agunt de defectibus à Christo assumptis, uti Suar. disp. 33. & Amicus disp. 24. alii, cum tradunt de libertate Christi, quam utramque quæstionem conjunxit Lugo, disp. 26.

In hac quæstione certum est, defecto Christum non peccasse, fundatur id in pluribus locis Scripturæ. Clarus est ille Joan. 6. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* & ille; *Qui peccatum non fecit.* Examinandum superest, unde impeccabilitas ista Christi orta sit? & an illa sit physica, an moralis? &c.

Punctum Difficultatis I.

Unde Impeccabilitas Christi oriatur?

PRÆMITTO I. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, & defecto totaliter, in suo ordine, ortam esse, ex visione beatifica.*

RATIO: Quia si visio beatifica, est in beatis principium impeccabilitatis, non videtur, cur illam non fundarit etiam in Christo?

PRÆMITTO 2. *Posse oriri impeccabilitatem, ex gratia prædeterminante physice, defecto tamen non esse ortam.* Quod potuerit oriri.

RATIO est. Quia concessimus aliàs possibilem esse gratiam prædeterminantem; ergo etiam possibilis erit gratia, prædeterminans ad impeccabilitatem; ergo ulterius possibile fuit, illam dari in Christo.

Defecto tamen non esse datam.

RATIO est. Quia non est data respectu operationum Christi liberarum; nam gratia prædeterminans, ut suppono, destruit libertatem, non etiam data est ad actus necessarios; quia esset otiosa: cum illâ etiam non positâ, aliunde fuerit determinatus Christus ad non peccandum, nec datur aliunde exigentia illius ponendæ: sicut datur necessitas ponendæ visionis in Christo, quamvis aliunde redditus sit etiam impeccabilis Christus.

PRÆMITTO 3. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, ex unione hypostatica; ita, ut illâ stante, indispensabiliter, etiam de potentia absoluta, impossibile fuerit Christum peccare.* Hæc indispensabilitas vocari solet, impeccabilitas physica, hoc est naturalis, naturam pro essentia, sumendo. Et de hac in præsentia decidi debet. Negat Christus impeccabilitatem istam physicam Durandus, Scotus, Pontius, q. 11. n. 29. Affirmat S. Thomas, Suar. Lugo, Amicus.

DICENDUM est. *Si unionis hypostaticæ reddi Christum impeccabilem; consequenter, esse in illo physicam impeccabilitatem.*

PROBATUR I. Authoritatibus, quas fuscitat Suar. ex illarum tamen plerisque non plus elici potest, quam, quod natura assumpta peccare non potuerit; sed non dicunt expresse, id fuisse habitum formaliter ex vi unionis. Affertur, quæ videntur clariores.

I. Sit Origen. 2. Periarchon. cap. 6. *Ferrum inquit, natura sua capax & caloris & frigoris, sitamen semper intra fornacem ignis contineatur, dici poterit incapax frigoris: sic, Christi anima in Deo semper existens, quidquid agit, quidquid intelligit, Deus est; & ideo inconvertibilis est, & immutabilis, quæ inconvertibilitatem, ex Dei Verbi unione indeficienter ignita possedit.*

II. AUTHORITY est. Athanasii, inserta 6. Synodo actione 8. Cum enim Apollinaris negaret, Christum animam & voluntatem humanam habere: idque ideo, ne concedere cogetur, illum esse capacem peccati. Respondit Athanasius, inquit Suar. *nihil esse timendum; quia per ipsam assumptionem, illa voluntas impeccabilis facta est.*

3. AUTHORITY est Augustini lib. de Correctione & gratia cap. 11. *Neque metuendum erat, inquit, ne isto ineffabili modo, in unitatem personæ, à Verbo Deo, humana natura suscepta, per liberum voluntatis peccaret arbitrium; cum ipsa susceptio talis esset, ut natura hominis, à Deo ita suscepta, nul-*

luminis in se motum mala voluntatis admitteret. Similia habet Enchyridii cap. 40. ubi de Christo loquens. In ipso, inquit, exordio natura sua, quo esse cepit, Verbo Dei copularetur in tantam personam unitatem, ut idem ipse esset Filius Dei, qui Filius hominis, & Filius hominis qui Filius Dei; ac sic, in natura humana susceptione fieret quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, quæ nullum peccatum possit admittere. Coincidit locus Fulgentii lib. 3. ad Thrasimundum. Propterea, inquit, Christi humanitas sine peccato permansit; quia eam in unionem personæ divinitatis accepit, quæ naturaliter peccare non potest.

RESPONDEBIS, quòd PP. citati, referant quidem id in assumptionem; sed non dicunt, etiam per absolutam potentiam, Christum peccare non posse.

CONTRA: Tum quia, verba Patrum simpliciter sunt accipienda, nisi aliquid obsit; simplicius autem accipientur, si ponatur, quòd id, ne quidem de absoluta potentia, in Christo evenire possit. Tum quia, si absurdum est dicere, quòd Christus actu peccaverit; absurdum etiam erit dicere, quòd de absoluta potentia peccare potuerit. Tum quia Fulgentii autoritas, videtur id velle, scitum enim est, Deum, ne de absoluta quidem potentia, peccare posse.

Probare Conclusionem ratione paulò difficilius censent authores.

Expenduntur rationes pro Conclusionem.

1. RATIO afferri potest. Impossibile est, etiam de absoluta potentia, actionem, quæ non potest non esse Deo grata, esse peccaminosam, Deo exosam, seu Dei offensivam; at quælibet actio, humanitatis Verbo hypostaticè unitæ, non potest Deo non esse grata; ergo eam impossibile est, de potentia absoluta, fieri peccaminosam: adeoque Dei offensivam: ergo ulterius, impossibile est, humanitatem unitam hypostaticè Verbo posse peccare, de potentia absoluta. Major per se constat; quia impossibile est, opus gratiæ, esse Dei offensivam, seu peccatum; sicut impossibile est, opus luminis esse opus tenebrarum. Minor probatur: Impossibile est actionem, quam afficit gratia unionis, posse esse Deo non gratam; sed quamlibet actionem humanitatis, unitæ Verbo hypostaticè, afficit gratia unionis; ergo quælibet actio, humanitatis unitæ Verbo, non potest non esse Deo accepta. Minor probatur. Quamlibet actionem humanitatis unitæ Verbo, terminat Verbum; quia actiones humanitatis, sunt actiones Verbi, non solum imputativè, sed verè & physicè: hoc autem non aliud est, quàm, quamlibet actionem, humanitatis unitæ Verbo, affici unionem. Illustratur hoc argumentum, instantiæ de gratia habituali, quæ cum afficit aliquod

opus, impossibile est illud opus, esse peccaminosum.

RESPONDERI potest. Imprimis hoc argumentum videtur supponere aliquid falsum: nempe actiones humanitatis terminari à Verbo; quæ tamen sunt interminabiles, cum non sint substantia. Sed independenter ab hoc principio, argumentum nondum convincit; probat enim multum: quia probat, quòd si per impossibile v. g. mentiretur Deus, vel humanitas assumpta, illud mendacium non sit futurum peccatum, esset enim Deus; consequenter probatur, Deum posse exercere actiones essentialiter malas; quia illæ, hoc ipso, quòd exercerentur à Deo, fierent optimæ: nam essent Deus substantialiter; & exercitæ à Christo, dicerent rationem actionum affectarum unionem hypostaticam. Et certè, antecedenter antequam cogitetur, à Deo fieri illas actiones, habetur illarum dissonantia; hinc quamvis intelligeretur Deus illas exercere, adhuc essent malæ; quærere ergo restabit, cur illas etiam Christus exercere non possit in natura assumpta?

2. RATIO est Vasquez. Unio hypostatica est formalis sanctitas, cum qua magis pugnat peccatum, quàm cum gratia adoptionis: implicat autem, cum gratia adoptionis, peccatum.

RESPONDERI potest, non esse demonstratum, quòd peccatum non possit simul stare cum gratia, & de facto negat id Suarez, & multi post illum. Et certè qui negat, cum unionem hypostaticam, non posse stare peccatum, negabit etiam de gratia sanctificante.

3. RATIO est, quæ utitur Lugo. Quia humanitas illa, ut dictum supra, sanctificatur sanctitate infinita: adeoque infinite, in genere sanctitatis participatæ; ergo sanctificatur, quantum fieri potest, in genere sanctitatis participatæ. Cum itaque non repugnet, ex conceptu suo, in ordine creato, aliquam creaturam ita esse sanctam, ut, in sensu composito formæ sanctificantis, repugnet illi peccatum grave: necesse est hunc effectum formalem tribui humanitati, ab infinita sanctitate, quæ sanctificatur; quia summa sanctitas, debet reddere subiectum summè sanctum, quantum subiectum illud intelligi potest capax sanctificari.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum imprimis non esse positivum, quale fortè prætendebat asserre Lugo, sed merè negativum; sistit enim in hoc principio; Non implicat contradictionem, talem impeccabilitatem communicari humanitati: verterentque Scotistæ; Non implicat contradictionem, non tribui à sanctitate summa, summam sanctitatem subiecto. Præcipuè, quia apud Lugo, non valet hæc consequentia; Album ut 8. reddit subiectum album ut 8. ergo & sanctitas infinita, faciet subiectum infinite sanctum: ut colligi potest ex doctrina illius, quæ docet; infinitam sancti-

tate

tate Verbi, non nisi finitè sanctificari humanitatem. Vel, si implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi non tribui summam sanctitatem humanitati; restituent argumentum Scotistæ, & dicent; non implicare contradictionem, ut, cum summa sanctitate participata, stet peccabilitas humanitatis; quamvis non sit peccaturus actus, aut de lege ordinaria. Rursus idem argumentum in principiis Lugo multum probat, quod sic ostenditur; Non implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi tribui summam sanctitatem, impossibile cum habitu vitioso, cum actus objectivè & materialiter pravo: ergo illam defacto tribuit Verbum humanitati; quæ consequentia est falsa apud Lugo, qui possibile esse utrumque hoc asserit. Præterea, possibile est, tribui à Verbo dignitatem talem humanitati, ut cum illa dignitate non possit stare debitum penæ ullius, & cætera similia, quæ negat Lugo.

In forma autem responderi sic potest: Sanctificari scilicet humanitatem, quoad formam unitam humanitati, summè; sed non sanctificari summè, in ordine ad oppositionem cum peccato; idque propterea, quia non implicat contradictionem, cum summa sanctitate personali, in natura, ab illa personalitate distincta, stare rationem peccabilitas.

4. *RATIO* est; quæ utitur Suarez, Valentia, Amicus. Quia si peccaret humanitas, peccaret Verbum, non tantum per communicationem idiomatum, & in assumpta natura, verum etiam intrinsecè, & in propria natura, quod ipsum probatur. Verbum enim, per unionem hypostaticam, fecit sibi suam naturam humanam; non minus, quam quodlibet suppositum facit sibi suam naturam, cuius est suppositum: ergo tenetur illam regere ut suam, in omnibus actibus; ergo si in aliquo deficeret, defectus imputaretur Verbo, ut causæ particulari suppositanti. Et quia agere contra debitum, est intrinsecè malum; ideo enim creatura peccat, quia facit contra debitum rationis: ergo etiam peccaret Deus, si per impossibile, faceret contra debitum rationis; ergo, cum Verbum debeat regere humanitatem ut suam, si illam permitteret peccare, faceret contra debitum, adeoque peccaret. Illustrari hoc solet instantiâ ab anima rationali, quæ unita corpori contrahit naturale debitum regendi corpus suum, & defectus corporis imputantur animæ, defectusque appetitus inferioris imputantur appetitui superiori. Illustratur item instantiâ, petita ex subordinatione servi ad dominum, filiorum ad Patrem; in quibus omnibus, superior tenetur regere inferiorem: Ergo etiam ex unionem, incumbet Verbo, regere humanitatem; & nisi eam regat, redundabit defectus in Verbum. Totum id infundat huic principio Amicus. Quia scilicet, quoties duo uniuntur in eadem natura,

vel persona, inferius naturaliter subordinatur superiori; & consequenter, superiori incumbit cura regendi inferiorem, cum enim nequeant duo invicem unita, non manere invicem subordinata, necessario dicitur inferius subordinari superiori: & consequenter, superius reget inferius: quod etiam docuit Epiphanius in Ancorato, ubi in id refert impeccabilitatem Christi, quia, inquit, *Verbum virtute suâ frænabat inferiorem naturam, ab omni inutili carnali turba.*

RESPONDERI potest. Quod nulla specialis gubernatio, humanitatis assumptæ, spectat ad Verbum, quæ non spectet ad reliquas Trinitatis personas; sed reliquæ Trinitatis personæ, ex vi illius gubernationis, non tenentur impedire peccatum humanitatis: ergo nec tenebitur Verbum. Minor probatur, quia etiam oppositi non agnoscunt hanc obligationem in reliquis personis. Major probatur: quia illa specialis gubernatio, debet esse actus quidam domini, & exercitium potestatis, supra humanitatem; nullum autem speciale dominium, & exercitium potestatis habet Verbum, respectu humanitatis, quia hoc dominium, & exercitium potestatis est aliquid ad extra: omnia autem opera ad extra, sunt communia toti Trinitati. Rursus, quia ita obligatur suppositum divinum ad gubernandam humanitatem in suo genere, sicut suppositum creatum obligaretur, etiam ex suo genere, ad gubernandam eandem, si fuisset terminata illa natura propriâ subsistentiâ; sed suppositum creatum non fuisset obligatum, ad gubernandam illam naturam. Quod ipsum probatur: quia illud suppositum, vel est modus, vel realitas superaddita, vel formalitas; nulli autem ex his illa gubernatio competit; cum gubernatio sit actus profectus à principio cognoscitivo: modus autem, & realitas, & formalitas illa, vim hanc non habent. Porro ad nihil plus tenetur, vi unionis, suppositum increatum respectu naturæ, nisi, quod præstitisset in suo ordine subsistentia creata. Et sic, quia subsistentia creata, in suo ordine dignificat actiones; dignificabit etiam in suo ordine, adeoque divinificabit suo modo operationes subsistentia increata: Quia subsistentia creata perficit naturam in suo ordine ad operandum: perficiet etiam subsistentia increata: & quia nullum speciale regere est in persona creata; nec erit in persona divina, licet illa sit cognoscitiva. Et certè, hoc quod est terminare personaliter, & facere subsistere præcisè, & formaliter, non dicit quidquam, quod fiat vitali modo, sed facit hoc suppositum ut ita dicam, mortuo modo; cum autem iste actus gubernationis fiat vitali modo, non videtur, unde oriatur ista obligatio gubernandi, ex vi præcisè personationis.

Denique Major illa probatur. Quia ista obligatio gubernandi, vel est ex vi & essentia suppositandi

finandi & terminandi naturam : vel ex vi terminandi, hac speciali, hoc est divinâ. Non ex vi & essentia suppositandi in communi. Tum quia, ut dixi, suppositum quâ tale, habet se mortuo modo circa actiones. Tum quia, si ista gubernatio provenit ex vi subsistendi, hoc ipso deberet supponere potestatem istius gubernationis, quæ tamen non supponitur, ut dictum. Tum quia, ut concedit Suarez, casu, quo Angelus assumeret hominem, non haberet naturam angelicam vim gubernandi voluntatem hominis, ducendique pro suo arbitrio. Quod si ea obligatio provenit, non nisi ex hac speciali ratione terminandi divinâ; non debebat assumi, quod ita obligetur persona divina, dirigere humanitatem assumptam, sicut fuisset obligata persona creata; ergo ulterius ostendere debes, cur in suo ordine divino, facere aliquid deberet persona increata, quod non fecisset creata.

Ad ea quæ attulit Aldrete, disp. 69. solvenda.

Ad 0. Nego, quod tunc Verbum in propria sua natura peccaret. Nego, quod illam teneretur regere, in omnibus actibus. Nego, casu, quo deficeret humanitas, defectum imputandum Verbo. Quæro, unde sit potestas specialis regendi humanitatem titulo unionis? Non habet se Pater æternus respectu humanitatis præcisè ut dominus, qui tenetur peccata servorum impedire, cur se ita habebit Verbum? & hoc potius erit resolutivum impeccabilitatis. Quid item facit major illa conjunctio cum Verbo, ut inferat obligationem? illud quæ ipsum, ex quo oriatur illa obligatio, erit salvativum impeccabilitatis. Concedo, quod Deus non teneatur impedire peccatum filii adoptivi. Concedo, quod magis propinquum reddat unio hypostatica. Concedo, quod reddat humanitatem, dignam latrâ immediatâ supremæ. Sed quærere restat; cur exinde sequatur impeccabilitas? Addo, quod non teneat paritas, ex eo, quod Dominus v. g. teneatur impedire peccatum servi, teneri ad id Verbum. Quia nec tenet paritas, simpliciter ad Deum; cujus major est connexio, propter transcendentalem ordinem creatoris ad creaturam: quàm sit connexio Domini ad servum. Et sicut titulus causæ primæ id excusat, cur non excusabit in Verbo, respectu humanitatis? & quæ legitima ratio hujus assignabitur, illa salvabit impeccabilitatem Christi. Quod autem ille dicit, etiam Patrem æternum habere specialem obligationem, ne Christus Filius suus naturalis peccet; id non videtur stare: quia cum hæc obligatio oriatur, per Aldrete, ex suppositione unionis hypostaticæ, cum illam non dicat Pater, præcisè Patri non deberet defectus ille tribui.

Dices. Gubernationem illam spectare ad Personam Verbi, non quocunque modo, sed in quantum est identificata realiter cum natura divinâ: quæ quidem non secundum se obliga-

tur ad illam gubernationem; aliàs obligatio fuisset communis toti Trinitati; sed obligatur, prout terminans humanitatem persona Verbi.

RESPONDETUR. Adhuc sequi, quod immerito assumatur, eo modo teneri personam divinam, ad gubernandam specialiter humanitatem, quo obligaretur ipsa persona creata. Quia, ut dixi, ad id præstandum persona non obligatur, sed natura; persona autem non nisi denominativè. Rursus, quæro, quare non potest peccare humanitas assumpta? respondes; quia spectat ad gubernationem Verbi, ne peccet. Quæro, quare id spectat ad gubernationem Verbi? id jam non potes probare ex hoc principio; quia alia supposita ad id obligantur; vidimus enim illa ad hoc non obligari. Da ergo istius obligationis fundamentum. Quod autem anima obligatur ad dirigendas potentias inferiores, & Pater ad filium dirigendum; Prima Instantia apud nos locum non habet. Quia illa gubernatio est intransitiva, & per illam obligatur ipsa anima, seipsam dirigere, in quantum concipitur seipsa inferior, ratione effectuum & operationum, naturâ suâ inferiorum præ spiritualibus, & rationalibus. Hinc etiam, non nisi ipsa natura humana debet seipsam dirigere; sed non videtur, cur ad illam dirigendam obligetur persona divina, quâ talis, quâ scilicet terminans? Posito etiam, quod potentia animæ sint distinctæ realiter ab eadem; quamvis anima teneatur ad istam gubernationem specialem; teneatur item Pater, respectu Filii; non tenebitur tamen suppositum. Quia illa priora, quâ talia, habent se, respectu sibi subordinatorum; vitali modo; adeoque cum jure directivo; suppositum autem, quâ tale, mortuo se modo habet in ratione terminandi; consequenter manet, quâ tale, non in linea directivi. Rursus, si anima non gubernaret inferiores potentias, non haberent principium à quo gubernarentur: cum tamen gubernari desiderent; jam autem, quamvis nullum speciale gubernium, & huic non nisi Personæ Verbi annexum, respectu humanitatis tribuatur, non inde sequitur, nullum habendum jam principium gubernandi: esset enim ipsamet humanitas, quæ se gubernat. Hinc etiam actiones filii, tunc imputantur Patri, quando filius censetur non esse emancipatus, & nondum potis sui gubernandi; potest autem gubernare seipsam humanitas.

Formatur Ratio.

PROBATUR itaq; aliter 5. Conclusio. Quia & posset peccare humanitas terminata Verbo, ut supponitur: & non posset: quia si humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum; Verbum peccare non potest, ut est de fide: ergo nec humanitas terminata Verbo.

*f

Sequelæ

Sequela probatur. Quia humanitas terminata à Verbo non potest quicquam operari, quin operetur Verbum; ergo etiam casu, quo humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum. Antecedens probatur; quia actiones sunt suppositorum, nec potest Verbum, respectu unius actionis, complere substantialiter humanitatem, respectu alius non complere; quia respectu cujuscunque actionis, prius est esse in ordine ad se completè, adeoque esse suppositum, quàm in ordine ad aliud, quale est agere. Et si fingas casum, quòd illa humanitas peccaret, sed non tribueretur hoc supposito; casum quidem incohærentem principiis etiam Philosophicis ponis; quia actiones sunt suppositorum; sed tamen jam concessibilem; in tantum enim implicat humanitatem illam peccare, in quantum sequeretur peccare tunc Verbum; & sicut amante humanitate Deum, amat Verbum, ex præcisa ratione terminandi, tanquam fundativa communicationis idiomatum; ita si per impossibile peccaret humanitas, terminata Verbo, peccaret Verbum, ex titulo ipsius illius terminationis.

RESPONDEBIS I. Deum, extra unionem hypostaticam, posse esse causam particularem permissionis peccati; ergo etiam potest esse, causa particularis permissionis peccati in humanitate.

CONTRA. Quicquid sit, de ly Particularis causa, cum permissio illa debeat potius in Deum referri ut causam primam; paritas tamen non tenebit. Quia vi permissionis, non sequitur verificatio hujus propositionis; Deus peccat, ut ostendunt alibi dicta; sequitur autem vi hujus, si humanitas terminata à Verbo peccaret, quòd etiam Verbum peccaret; nec se jam haberet merè permissivè, sed substantialiter, adeoque specialiter, complendo principium elicitivum actionis peccaminosæ. Et certè, antequam Verbum terminet naturam humanam, prævidere debet (ne cæco modo operetur) an illa humanitas sit peccatura, vel an possit peccare? & si, prævidendo, quòd sit peccatura, vel quòd posset peccare: vellet tamen terminare talem naturam Verbum, hoc ipso vellet peccare, vel vellet posse peccare, quòd Verbo implicat. Et quia peccare non potest, reddit illam naturam assumptam impeccabilem.

RESPONDEBIS 2. Impossibile est Deum peccare, extra assumptam naturam creatam, possibile tamen est Deum peccare, ratione naturæ assumptæ.

CONTRA. Quia jam non das omnem possibilem perfectionem Sanctitatis Deo, ita ut illi in nullo casu physicè reperibili conveniat, non habere sanctitatem; perfectior autem esset illa sanctitas, quam impossibile est peccare, etiam conjunctam substantialiter naturæ intellectualem creatæ.

RESPONDERI potest 3. Per multos, unio hypostatica cum fomite, vel cum errore, stare potest; nec potest dari regula universalis, cur aliqua possint convenire Verbo in humanitate, & aliquan non?

CONTRA. Regula hæc universalis haberi potest; nempe quòd in iis, quæ sunt dissona naturæ intellectuali, quæ tali, non possit communicare VERBUM, adeoque nec illa potest ponere humanitas terminata à VERBO. Vel si vis, potes dicere, quòd in iis communicare non possit VERBUM, quorum aliàs causa particularis, & cum inclinatione concurrens, aut operans, ob illorum dissonantiam, Deus esse non potest.

RESPONDETUR 4. Christum non esse primam regulam morum; & dari respectu illius deefficaces gratias.

CONTRA. Christus non est quidem regula prima morum, per identitatem; est tamen per unionem substantialem ad primam regulam; negaturque, respectu Christi, dari gratias deefficaces ad non peccandum.

RESPONDETUR 5. Potest unionem hypostaticam negare Deus, in pœnam peccati; quòd ostendit, non esse illam essentialiter impossibilem cum peccato; idque ideo, quia de ratione pœnæ est, ut pendeat à libertate infligentis illam.

CONTRA. Quamvis Deus necessariò operaretur, non apparet cur delinquentes contra se, punire non posset: consequenter, non est de ratione pœnæ, ut liberè infligatur. Deinde: potest in pœnam, negari unio hypostatica, non quæ præsupponatur habita, dum peccatur; sed habenda: & si negaretur in pœnam peccati unio, quæ supponeretur haberi, cum peccatur; hoc ipso supponeretur posse peccari cum unione: sed id à nobis non admittitur.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Pontius. Voluntas Christi, ex se, ejusdem est rationis, ac nostra, ergo potest peccare sicut nostra, nisi determinetur necessariò per aliquid aliud: sed nec unio, nec aliud ita connexum cum unione determinat illam: Ergo non obstante unione, & omnibus ita necessariò connexis cum unione, poterit de potentia absoluta peccare. Subsumpta minor probatur. Unio secundum se considerata, non potest determinare ad non peccandum, nisi quatenus, ex se, esset incompatibilis cum peccato: vel quatenus, per modum causæ effectivæ, produceret actum oppositum peccato cuicunque: vel quatenus, per modum formæ, determinaret necessariò voluntatè, ad actum oppositum actui peccaminoso: nec enim plures modi excogitari possunt.

fant. Sed nullus, ex his modis, infert intentionem; quod probatur. Et imprimis, unio non est forma opposita cum peccato. Tum quia unio subiectatur in humanitate, peccatum autem in voluntate; quæ verò habent diversum subiectum, non sunt formæ incompatibiles. Tum quia non apparet ulla oppositio physica formalis, inter unionem naturæ humanæ cum Verbo, & actum, quo Christus noller mori, cum id ipsi esset præceptum. Quod autem unio illa, nec efficiat ullum actum impossibilem cum peccato, nec determinet voluntatem ad talem actum; probatur. Quia unio, quæ talis, nullum actum efficit; nec potest formaliter determinare voluntatem; cum in voluntate non subiectetur; nec necessariò proponitur per intellectum, aut percipitur à Christo.

RESPONDETUR. Voluntatem Christi, esse quidem ejusdem rationis cum nostræ; sed cum importatione unionis ad Verbum. Et quando dicimus, voluntatem Christi esse impossibilem simpliciter; non dicimus, quod ex se sit impeccabilis; est enim, quoad naturalia sua, similis nostræ, adeoque peccabilis: sed quod sit impeccabilis, ratione alicujus sibi conjuncti principii, impossibilis cum peccato. Argumento, ut proponitur, negatur Major. Fundamentum negandi ut percipiatur. Tenendum est, unionem secundum se spectatam, dupliciter spectari posse. *Primo* secundum se præcisè, sive supponas illam esse non nisi formalitatem, sive modalitatem. *Secundo* unio spectari potest terminativè, seu unà cum eo extremo, ad quod terminatur. Unio prior modo spectata habet se non nisi ut *Quo*, minus principaliter, tanquam via, & medium, ad repugnandum peccato, & fundandam ejus impossibilitatem cum extremo, quod unit; quodque per se fundat illam impossibilitatem. Unde unio spectata terminativè, & secundum extremum, quod unit, nempe ipsum Verbum, sic dicit impossibilitatem cum peccato; cujus extremi non meminit Major. Hinc illa disjunctiva falsa est: nam non ponit omnia membra.

Attendendo etiam ad ipsas probationes, protrahuntur; necdum argumenta evincunt. Nam quod attinet, An unio, sit forma opposita cum peccato? ad hoc, imprimis dici potest, illam esse oppositam ut *Quo*; hoc est, unitivam formæ oppositæ: licet non sit opposita ut *Quod*. Ex eo autem, quod unio subiectetur in natura, & peccatum in voluntate, nihil concluditur: nam duplicem unionem hypostaticam agnoscunt communiter Authores, unam receptam in anima, & aliam receptam in corpore; saltem ergo ratione illius unionis, receptæ in anima, in qua etiam recipitur peccatum, erit unio, forma impossibilis cum peccato, utpote recepta in eodem subiecto. Quod si adhuc velis di-

stinguere voluntatem ab anima: cum etiam in his principiis, actiones voluntatis recipiantur in anima, adhuc & peccatum reciperetur in anima; in qua tamen anima, supponitur esse unio hypostatica. Nec probat Pontius, quod unio non determinet, ut voluntas habeat actum oppositum cum peccato; quantumvis ponatur, quod unio hypostatica non subiectetur in voluntate: nam si unio, subiectata in humanitate, determinat Verbum, in quo non subiectatur, ad esse uniti; cur non determinabit unio voluntatem, licet non subiectetur in illa, ut eliciat actum impossibilem cum peccato?

Addo, non explicari ab objiciente quid sit istud unionem recipi in humanitate, non in voluntate, si enim identificantur potentia cum anima, quæ est humanitas incompletè, recipi eam in voluntate, est eam recipi in anima, adeoque in humanitate incompletè sumpta humanitas autem condistincta realiter à partibus non datur.

OBJICITUR 2. De potentia absoluta, poterant suspendi in Christo omnes virtutes & habitus infusi, subtrahi gratia habitualis, subtrahi visio, & cætera similia: hæc enim omnia non sunt necessariò, & essentialiter, connexa cum unione hypostatica; & non fuissent data, si non fuisset unio facta in natura intellectuali: imò, defacto unio hypostatica recepta fuit in corpore: & tamen in corpus non traxit illa bona, quo posito, non fuisset pro tunc in Christo principium operationum justarum, & bonarum: consequenter tunc Christus potuisset deficere, in quo defectu peccabilitas consistit.

RESPONDETUR. Secundum communem doctrinam, casu quo urgeret præceptum eliciendi actum supernaturalem amoris divini, & non daretur gratia ad eliciendum, non committeretur jam peccatum: quia id, quod non potest fieri, si non fiat, non inducit peccatum: ille autem actus supernaturalis non potest fieri sine gratia. Hinc si gratia non detur, & non fiat actus, non erit actus peccaminosus: consequenter nec Christus, in tali suppositione, esset jam peccaturus; quod solum in præsentī defenditur.

Independenter ab hoc principio, solvi potest obiectio; quod scilicet, quamvis auferretur à Christo gratia habitualis, aut non formaretur tunc præceptum, aut si formaretur, teneretur Deus supplere vires gratiæ, ipsa etiam persona terminans esset sufficientissimum impeditivum peccati, ne ita dicatur Verbum disobedi præcepto, & facere actionem dissonam.

OBJICITUR 3. Potest Verbum in assumpta natura mori; ergo & peccare.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia mors non repugnat naturæ intellectuali, quæ tali; repugnat peccatum. Deinde, cujus causa

particularis potest Deuseffe, extra unionem, saltem in alio subjecto: illud etiam participare potest in natura assumpta: non est enim major ratio unius, quàm alterius. Hinc, quia potest esse Deus causa particularis mortis; fit, ut illi non repugnet, per communicationem idiomatum, mori. Quia verò nunquam potest esse Deus causa particularis peccati; & tamen, si humanitas assumpta peccaret, deberet esse causa particularis illius peccati: hinc fit, ut in humanitate assumpta peccare non possit.

OBJICITUR 4. Potest peccatum, saltem habituale, de potentia absoluta, stare cum visione beata; ergo & cum unione hypostatica.

RESPONDETUR. Argumentum procedere à minori ad majus viâ affirmationis, majus enim est quid, unio cum Deo personalis, quàm unio intentionalis, quæ fit per visionem. Directa disparitas est. Quia in casu antecedentis, non esset vera propositio; Deus peccat: vera autem in casu consequentis, accipiendo etiam visionem beatam secundum quod status beatitudinis est, cum illo, non potest stare peccatum, cum quo non stat status, omni felicitate completus.

OBJICITUR 5. Non est ratio, cur saltem eo modo, non possit peccare humanitas assumpta, quo peccat justus; ita scilicet, ut sicut operatione suâ malâ amittit justitiam homo; ita humanitas assumpta, operatione suâ malâ, amittat unionem hypostaticam.

RESPONDETUR. Negando id posse fieri. Ratio: quia, quando ita peccatur, ut peccato expellatur gratia: eo instanti quando primò est peccatum, primò non est gratia: non debet enim dici, ultimò esse gratia: quia aliàs, saltem in uno instanti, simul secum essent, peccatum, & gratia. Si primò tunc non est gratia, cum primò est peccatum; nihil absurdum ponitur, nec jugantur secum peccatum & gratia, quæ aliàs supponuntur coherere non posse. Jam autem, quando peccato expelleretur persona divina; vel tunc, cum verum est dicere: Primò peccatum est, verum esset dicere? primò non est persona Verbi; & sic jam non esset illud peccatum naturæ suppositæ à Verbo: de quo tamen procedit controversia, vel verum esset dicere? Ultimò est tunc Verbum terminans humanitatem: & sic jam, pro illo instanti, verum esset dicere: Deus peccat; jugarenturque secum, peccatum & Deus, quæ coherere non possunt.

Ostenditur etiam major disconnexio inter peccatum, & personam divinam, quàm inter peccatum, & gratiam. Conveniunt quidem in hoc, quia etiam peccatum non potest exceri ab anima, prout grata, sed non nisi grata ampliativè: sicut & peccatum non potest exceri ab humanitate assumpta formaliter, sed non nisi

assumptâ ampliativè, differunt tamen in hoc; quia possunt simul stare divinitus, gratia, & peccatum; non potest autem simul stare peccatum, & unio hypostatica. Quod si non admittas istam sententiam; adhuc major erit repugnantia, ratione excellentiæ formatum: ad eum modum, quo non possunt se compati, forma hominis, & spongiæ: sicut se non possunt compati, forma hominis, & simii, vel alicujus animalis, maximè accedentis ad hominem; nihilominus, major est oppositio inter formam hominis, & spongiæ: quàm inter formam hominis, & simii: eò, quòd major oppositio, non secundum solam incompatibilitatem in eodem subjecto, sed etiam secundum entitatis excellentiam, pluribus formalitatibus ab alia recedentem, pensari debeat. Cum ergo, pluribus perfectionibus, Deus pugnet cum peccato, quàm gratia; licet tam Deus, quàm gratia, cum peccato stare non possint: majorem tamen repugnantiam dicet Deus ad peccatum.

Addo cum gratia non sit suppositum, peccatum illud, non tribueretur gratiæ: quia autem actiones sunt suppositorum, peccatum illud tribui deberet Verbo terminanti humanitatem.

INSTABIS 1. Ex istis, quæ affert Aldrete disp. 71. Si, postquam humanitatis fuit unita hypostaticè Verbo, potuit ipsa esse indifferens, ad promerendam conservationem illius unionis, (poterat enim decernere Deus, ut dependenter à meritis conservaretur) & ad carendum unioni, ob defectum meriti: ergo & potuit, pro illo priori, esse indifferens ad peccandum, & non peccandum: siquidem omnino præscinditur ab unione hypostatica, quæ supponitur destruenda esse illo instanti, si merita deficient; ergo si peccaret, destrueretur illa unio, ratione peccati.

RESPONDETUR. Implicare, ex dictis, ut in pœnam peccati, pendens à Verbo, tanquam supposito, destruat unio: quia tamen posset carere unione hypostaticâ Christus, & non in pœnam peccati; cum possit illâ carere ex libero decreto Dei: ergo apparet, carentiam hanc, non involvere necessariò rationem peccati; ideo poterit illa indifferentia, ad habendam, vel non habendam unionem, admitti: sine tamen indifferentia ad peccandum, posset enim v. g. carere unione hypostaticâ, seu ejus conservatione; casu quo non poneret aliquod meritum, ex sua libertate; licet non supponatur obligatio posita à Deo, ad ponendum illud meritum, nisi fortè dicas, independentem à præcepto, obligandū Christum ad illud meritum, ex sui ipsius dilectione, ne tanto bono privetur. Quod si dicas, Deum præcipere curam conservandæ illius unionis: jam quæstio hæc, ad materiam de præcepto ferendo in Christum, spectabit.

INSTABIS 2. Non est, cur unio hypostatica, in primo instanti suæ existentie, potuerit impe-

diri per peccatum, non verò in instanti conseruationis; præcipue autem, cum in primo instanti existentia unionis, potuerit existere, simul cum unione hypostatica, potentia ad peccandum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia in casu antecedentis, non verificatur, Deus peccat: nam cum impediatur, ne illa humanitas sit illi unita; impeditur etiam, ne communicet idioma peccantis. In casu autem consequentis, supponitur non destructa, sed destruenda unio, adhuc tamen durans; ergo communicationis idiomatum fundativa: adeoque & redditiva, ut Deus intelligatur tunc peccare, si illa humanitas peccet. Negatur autem, quod cum unione hypostatica, etiam in primo instanti, potuerit simul existere potentia ad peccandum: quia aliàs, etiam postea, posset existere. Et certè, pro primo illo instanti, verum est dicere: Nunc est unio hypostatica; ergo & fundatio communicationis idiomatum: consequenter dici posset; quod Deus nunc habeat potentiam proximam ad peccandum.

INSTAT 3. Formam præteritis, est quid extrinsecum, respectu hujus instantis; sicut & formam esse futuram, sed unionem hypostaticam esse futuram, non reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti. Ergo neque unionem hypostaticam præteritis, reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti.

RESPONDETUR. Concedo totum; sed nego, quod pro illo priori, pro quo est indifferentia merendi conseruationem unionis, vel non merendi, sit præterita unio; cum sit conseruabilis. Consequenter adhuc est; si est: hoc ipso impeditur, ne eodem, instanti sit peccatum; & quousque verum erit dicere: saltem nunc unio ultimò est; erit hæc impeditio; non erit autem, cum dicetur: Nunc primò non est.

Instantia Recentiorum.

Attingit aliqua hinc solvenda Rosmer: ex quo.

OBJICITUR 6. Peccatum actuale, & unio hypostatica, sunt duæ entitates absolutæ; non implicat autem, quascunque entitates absolutas, poni simul in eodem subiecto.

RESPONDETUR. Ex hoc titulo, quod sint duæ entitates positivæ, habetur quidem titulus aliquis coexistendi; sed adde, si cætera adsint: quæ hinc desunt. Quia vi hujus coexistentiæ sequeretur, Deum peccare, quod implicat: quia ergo hoc implicat; sequitur, ex duabus illis entitatibus positivis, secum positis, non quidem titulo entitatum positivarum, sed aliunde, coherrentiam haberi non posse.

OBJICITUR 7. Fieri potest, ut humanitas sit unita personalitati divinæ, & non possit illam reddere sanctam; ergo, in hoc casu, poterit unio

consistere cum peccato. Antecedens probatur. Subiectum, quod est capax alicujus effectus formalis, potest, per additionem alicujus conditionis, vel qualitatis, reddi incapax ejusdem. Et ita, posito, quod gratia possit simul stare cum peccato, in homine, reddit illum incapax denominationis sancti.

RESPONDETUR. Unio humanitatis cum Verbo, ut superius dictum, duplex cogitari potest; una meræ alligationis localis, specialiter factæ; & hac positâ, retineret humanitas propriam personam, peccareque posset: neque tamen tunc diceretur Deus peccare, in illa natura. *Secundò* potest esse unio simul fundativa communicationis idiomatum; si fundativa communicationis idiomatum, hoc ipso derivativa denominationum, oriundarum à Verbo, inter quas est præcipua denominatio Sancti; hinc suppositâ hac unione, non apparet, quomodo redderetur subiectum incapax denominationis, cujus cæteroqui supponitur capax. Quod attinet ad paritatem, disparitas est; quia ut sit peccatum cum gratia, nulla affertur implicantia; est autem implicantia, ne dicatur Deus peccare. Cæterum, si ponis, ita reddi humanitatem incapax sanctitatis, ut etiam eo casu, non diceretur Verbum peccare: quidquid sit de possibilitate suppositionis; jam in eo casu posset dici, quod illa humanitas possit peccare: ut in ante dictum.

INSTAT 1. Humanitas Christi, secundum se considerata, est capax, ut à gratia habituali accipiat denominationem filii adoptivi; & tamen, per unionem hypostaticam, redditur incapax hujus effectus formalis: ergo & humanitas, ex se capax, ut sit sancta, poterit reddi incapax, ut reddatur sancta; quamvis non reddatur incapax, ut uniatur Verbo. Ad eum modum, quo, si uniretur naturæ irrationali, redderet illam subsistentem, non sanctam. Id verò, quod redderet naturam incapax sanctitatis, posset esse actio productiva: quia produceret illam naturam, ex fine nunquam illam sanctificandi, hæc autem actio, cum esset complementum liberi decreti divini, volentis illam non sanctificare, ordinaretur essentialiter ad negationem sanctitatis.

RESPONDETUR. Dictum alibi, quod omne ens positivum fundet in se suas negationes; jam autem denominatio filii adoptivi, est quidem positiva, sed negans rationem filii naturalis; quæ quia habetur in Christo, hoc ipso jam non potest tribui illi ratio filii adoptivi; nihil autem simile potest ostendi, per quod reddatur humanitas aliqua assumpta à Verbo, tamen incapax sanctitatis. Instantia de natura irrationali non tenet: quia cum ex conceptu sanctitatis, & irrationalis, comparatè sumptis, sequatur incapaxitas sanctitatis in irrationali; bene sequitur, illam, licet reddatur subsistens divinè, non

*f 3 habitu-

habitudinem rationem sanctæ. Sed nihil ostendi potest, in natura rationali comparata ad sanctitatem, ut sit incapax sanctitatis. Quod attinet ad illam actionem: dico, illam implicare; quia & redderet illam humanitatem incapacem sanctitatis, ut supponitur, & non redderet: quia, & produceret humanitatem eandem specie cum præfenti, ut supponitur; & non eandem specie: quia præfens, est potens reddi sancta, illa autem non esset potens reddi sancta. Rursus, & produceret illa actio humanitatem terminabilem divinè, ut supponitur; & non produceret humanitatem terminabilem divinè: quia non produceret terminabilem sanctè, cum dicatur, illa humanitas esse incapax sanctitatis.

ADDO. Potest quidem esse liberum Dei decretum, quod decernat, ut hæc natura non sanctificetur; sed non potest esse liberum decretum Dei, ne possit sanctificari. Quia liberum Dei decretum non evertit capacitates, essentialiter innexas entibus; est autem in homine capacitas sanctitatis, quia capacitas noscendi mali, & illi, ex notitia, resistendi, dicit item capacitatem noscendi honestum, & ex illa notitia, appetendi illud, cum Dei gratia; adeoque dicit capacitatem ad esse Sancti. Et quamvis poneretur decretum, de non sanctificanda illa humanitate; non sequeretur, posse formari decretum, de illa desanctificanda; vi cuius desanctificationis, deberet sequi, quod Deus peccet.

INSTAT 2. Saltem est possibilis, alia specie natura rationalis, incapax sanctificationis, licet capax unionis hypostaticæ, & si foret complementum, liberi decreti ex fine procedentis, nullam creaturam sanctificandi; hæc foret essentialiter insanctificabilis.

RESPONDETUR. Posito, quod sit possibile intellectivum sine volitivo; sequitur, hoc ipso fore illam incapacem sanctificationis: quia sanctitas trahit nolitivum mali, volitivum boni. Sed eo casu, nec illa humanitas peccare posset, adeoque nec peccatum tunc stare, cum unionem hypostaticam. Caterum, ut sit creatura capax volendi bonum, & tamen incapax sanctitatis, implicat: quia ipsum esse capax volendi bonum, est esse capax sanctitatis: & si est capax sanctitatis creatæ, cur non & increatæ? & sicut, si ex capax personæ creatæ, infertur capacitas personæ increatæ; ita quia est capax sanctitatis creatæ, rectè infertur capacitas sanctitatis increatæ. Quanquam, si quis poneret, quod sit possibilis creatura intellectualis, divinè non personabilis; posset etiam admitti, quod sit possibilis creatura, divinè non sanctificabilis; salvo tamen quocunque eventu possibili: quod scilicet in nullo illorum dici posset, Deus peccare.

INSTAT 3. Possibile est peccatum, naturam suam irremissibile, quo posito, quare illa natura

non poterit uniri Verbo, & reddi subsistens, quin reddatur Sancta?

RESPONDETUR. Negatum alibi, peccatum naturam suam irremissibile. Si verò daretur; hoc ipso illa creatura redderetur inassumptibilis, ex accidenti, à Deo; quia hoc ipso denominaretur Deus peccare.

Punctum Difficultatis 3.

Potuitne Verbum assumere humanitatem, quæ peccavit?

Juxta multiplices formabiles sensus procedunt asserta.

ASSERO 1. Humanitatem assumptam formaliter talem, non potuisse unquam contineri in voluntate Adami; consequenter nec assumi cum tali peccato.

RATIO. Humanitas assumpta, formaliter accepta, dicit naturam humanam & personam divinam; sed sic sumpta non poterat contineri in voluntate Adami: quia alias illud peccatum, quod profectum ab humanitate assumpta, traheret secum, quod Deus peccaret, id autem absurdum est.

ASSERO 2. Humanitatem acceptam materialiter, seu prout nondum assumptam, potuisse includi in voluntate Adami, & sic inclusam assumi.

RATIO. Quia id non implicat; nec eo casu sequeretur, Deum peccare: quia pro eo signo, non supponeretur persona divina, terminans naturam humanam; consequenter nec illa actio peccaminosa, diceretur esse actio hujus suppositi.

ASSERO 3. Humanitatem, quæ in ante actum peccavit, potuisse à Verbo assumi, delecto peccato commissio. Ita Suar. disp. 13. Sect. 2. circa finem, Lugo, Amicus, & alii.

RATIO. Tum quia id non implicat. Tum quia, non posset, per communicationem idiomatum, dici Deus peccasse, quod probatur: quia communicatio idiomatum fundatur in unionem, & rationem actionum, ab illa persona, sub ratione termini, pendentium: actiones enim sunt suppositorum. Sed illa actio peccaminosa non esset hujus suppositi; quia cum illa actio peccaminosa fiebat, non erat hoc suppositum. Tum quia non implicat contradictionem rationes, quæ moveant divinam voluntatem, ad talem eventum. Et sicut datæ sunt rationes, inductivæ voluntatis divinæ, ut assumeret carnem; & quidem ex majoribus, seu avis, & a tavis peccato infectis; cum potuisset sine talibus majoribus illam assumere, etiam supposito, quod vellet fieri homo; ita poterat moveri, ut talem humanitatem peccatricem assumeret, delecto peccato; licet assumpserit defacto eam, quæ nunquam peccavit.

DICES

DICES 1. adhuc eo casu, verum esset dicere, Deum peccasse; quia verus est hic expositorius: hic homo peccavit: hic homo est Deus: Ergo Deus peccavit.

RESPONDETUR. Non esse hunc legitimum expositorem; continet enim quatuor terminos: primus est; hic homo, qui supponit, vel tantum pro humanitate individua, vel pro humanitate quæ erat terminata à personalitate propria. Secundus terminus est; peccavit. Tertius terminus est: Hic homo, qui jam supponit pro humanitate terminata à persona divina. Quartus terminus erit; Deus.

INSTABIS ex Vasq. una humanitas, in duobus suppositis, non constituit duos homines, sed unum: Ergo erit verum dicere: hic homo peccavit: & tamen hic homo Deus est.

RESPONDETUR. Una humanitas, in duobus suppositis, non constituit quidem duos homines: constituit tamen duas acceptabilitates diversas, hominis ejusdem; adeoque habebitur fundamentum, factæ ostensionis quatuor terminorum.

DICES 2. ex Vasq. Ponamus à Joanne genitum esse Petrum: ponamus Petri humanitatem assumptam esse à VERBO; verè tunc dicetur Verbum: filius Joannis: Ergo etiam dicetur verè peccasse, propter peccatum, ab hac humanitate, in alio supposito, commissum.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Quia pro instanti generationis Petri, factæ à Joanne, natura Petri non erat Deus: Ergo nec genuit Deum Joannes: Ergo nec Deus est filius Joannis. Vide S. Thomam q. 35. a. 4. ubi dicit: *Non fuisse futuram Matrem Dei Beatissimam; sit tunc, cum generabat humanitatem, non fuisset illa humanitas terminata à Persona VERBI.*

DICES 3. Implicat naturam humanam, etiam post dissolutam unionem, peccare: Ergo implicabit eandem peccasse, ante unionem cum VERBO.

RESPONDETUR. Negando antecedens: neque videtur in hoc ulla implicantia.

DICES 4. cum Esparza q. 11. oppositum sentiente. Voluntas perfectè intentiva finis (qualis est imprimis divina) disponit media, prout expedit, ad convenientem, ac decentem executionem talis finis; pertinet autem ad convenientem ac decentem executionem Incarnationis, & existentie Christi, ut natura aliquando assumendo à Verbo, nunquam peccet antecederet, tamen si præxisteret sejuncta ab illo. Ex quo etiam principio urgetur, Beatissimam debuisse esse immunem ab omni mortali, & veniali.

RESPONDETUR. Hæc ratio est congruentia: & indubiè congruebat, ne talem humanitatem Verbum assumeret. Sed sicut non repugnabat, Beatissimam immaculatè non concipi;

aliàs nec redemptione indigeret, nec in hoc favore Dei esset experta: ita nec repugnabit, humanitatem quæ in ante peccavit, assumi. Porro convenientiæ sunt duplicis generis: quædam tales, quæ libero dominio divino non subjacent: & ita convenit, ne Deus quidquam mali & disordinati operetur: convenit item, ut finem, quæ talem, velit non sine mediis. Quædam autem convenientiæ subsunt libero Dei dominio, & dispositioni: qualis est convenientia Incarnationis, convenientia immaculatæ conceptionis, & in præsentem, convenientia, ne humanitas assumatur, quæ in ante peccavit. Taxa autem distinguendi has convenientias, est: quod hæc posterioris ordinis, sint illæ, quibus si non fiat satis, non sequitur implicantia; omne enim, quod non implicat, subest libero Dei dominio: quia autem etiam non implicat talis assumptio; ideo convenientia, ut ita fiat assumptio, adhuc subest libero Dei decreto.

DICES 5. cum eodem. Peccatum semel commissum, est exprobrabile committenti, per totam æternitatem, eademque est causa & materia eternæ humiliationis, & minoris honoris, quam si innocens permansisset.

RESPONDETUR. Cum committens illud peccatum, non esset Christus, non esset illud peccatum exprobrabile Christo; hoc tantum esset verificabile; Natura, quam assumpsisti, peccarat. Sed nego implicare, ut natura cum tali humiliatione, accedentibus altis Dei consiliis, assumatur: & sicut defacto assumpsit naturam, cui exprobrari potest; Tu descendisti ex his, qui sunt in inferno, & blasphemant Deum; nec id dedecet Verbum: ita nec illud, de quo quæstio, dedecet, dedecentiæ essentialiter impeditivâ, ne fiat. Deinde, tenet Esparza, quod humanitas dimissa, possit peccare: nec illa exprobratio: (Habes humanitatem, quam si dimitteres, faceret hoc, vel illud) fundat in assumptibilitatem humanitatis, postea peccaturæ; ita nec fundabit in assumptibilitatem humanitatis, quæ antea peccavit. Et licet peccatum, quatenus futurum, non fundet præsentem exprobrabilitatem, fundat tamen futuram: licet item non fundet præsentem vim demeritoriam: fundat nihilominus futuram: & tamen hoc non obstante, potest assumi humanitas postea peccatura? Ergo etiam, cum non fundet peccatum commissum præsentem indignitatem, vel vim demeritoriam, sed tantum pro præterito; poterit adhuc assumi: præcipuè autem, quia rationalis exprobratio est, ratione præsentis, physicè vel moraliter, turpitudinis; hæc autem in Christo, tunc non haberet locum.

DICES 6. ex iis, quæ affert Aldrete disp. 72. Sect. 6. Quia licet forma, antequam existat, non habeat effectum suum formalem; tamen cum existit, potest habere omnem illam ex-

gentiam, nimirum divini decreti, impediens illum concursum ad actum pravam; & potest, ad hunc effectum, reddendi humanitatem im-peccabilem, existere moraliter unio hypostati-ca, quamvis non existat physicè.

RESPONDETUR. Concedendo, quod unio hypostatica, etiam antequam existat, possit ha-bere rationem exigivi moraliter; sed nego: quod necessariò & indispensabiliter id exigat.

INSTABIS. Deus prævidens naturam unio-nis hypostaticæ, determinatur ex vi hujus scien-tiæ, ne habeat decretum, dandi postea humani-tati huic unionem, & permittendi peccatum il-lius, pro tempore antecedenti.

RESPONDETUR. Posse quidem Deum præ-informatum illâ scientiâ, determinare se ad hoc; congruitque, ut se determinet. Sed nego, quod necessiter ad hoc Deus; & quod unio illa in-dispensabiliter id exigat, exigentiâ illâ mo-rali.

DICES 7. Si quæ esset pro opposito ratio, ea esset vel maximè: quia ad præteritum non est physica exigentia.

RESPONDETUR. Negando ideo; sed quia id non repugnat: & quia, non sequeretur veri-ficatio hujus propositionis: Deus peccavit.

ASSERO 4. *Non posse assumi humanitatem, quæ antea peccavit, non deleto peccato.* Ita omnes, qui agnoscunt oppositionem peccati, cum unio-ne hypostatica.

RATIO 1. ex Lugo: quia cum summa sancti-tate, opponitur non minùs habituale, quàm ac-tuale peccatum.

RESPONDERI potest. Cum summa sancti-tate, repugnare tam actuale, quàm habituale peccatum, ab eodem supposito profectum; sed quod repugnet, cum summa sanctitate, pecca-tum habituale, profectum à supposito alio: id non probat Lugo.

RATIO 2. ex Amico. Sanctitas creata pu-gnat cum habituali, & actuali peccato: Ergo & sanctitas increata.

RESPONDERI potest: non demonstrari an-tecedens, ut alibi visum.

RATIO 3. ejusdem. Quia scilicet, quæ ratio obligat VERBUM, ad non permittendum ul-lum actuale peccatum, in natura assumpta, ea-dem obligat, ad non admittendum ullum habi-tuale: quâ enim ratione, actuale imputaretur VERBO, illud non impediens; eadem ratione imputaretur Verbo, illud in sua natura admit-tenti: cum non minùs teneatur VERBUM, maculam habitualement, quam actualem, in sua natura impedire.

RESPONDERI potest: hoc ipsum probari de-buisse; æquè teneri VERBUM, ad impediendum habituale peccatum, ab alio supposito fa-ctum, ac actuale peccatum. Præcipue, quia nisi Verbum impediret actuale peccatum, deberet habere in illud influxum suppositi, qui influxus,

in habituale, ab alio supposito factum, non o-stenditur: deinde illa specialis gubernatio, quam respicit hoc argumentum, alibi impu-gnata.

RATIO 4. asserti posset esse. Quia scil. non esset in summo genere sanctitatis, sanctitas divi-na; major enim esset sanctitas, quæ etiam cum habituali peccato stare non posset. Hæc ratio cæteris est probabilior, sed habet contra se in-stantias. Hinc illustrari deberet. Nam major est sanctitas, quæ etiam cum fomite, cum vicio-sis habitibus, aliisque hujusmodi, stare non pos-set; haberet enim hoc, quod præsens sanctitas, & insuper quod non exigit, per multos, sancti-tas Dei præsens. Et tamen hoc non obstat sum-mæ sanctitati Dei; quæ per multos hoc argu-mento utentes, potest stare cum fomite, & vi-tiosis habitibus.

RATIO 5. asserti est. Quia peccatum habi-tuale (quantum ad præsens) consistit in duobus; in actu, qui præterit; & in non retractatione. Porro ad VERBUM, illud peccatum, secun-dum quod merè dicit actum, qui præterit, ni-hil spectaret: supponitur enim ille actus, factus ante assumptam humanitatem. In quantum etiam dicit non retractationem; ista non retra-ctatio, vel est omissio actus mera, vel est actus nolendi retractare? in quantum dicit meram omissionem actus retractandi, potest stare cum unione hypostatica. Ratio: quia in principiis nostris, omissio pura non est peccaminosa; pot-est enim contingere in amentibus, & dormien-tibus. Quod autem attinet ad ipsum actum no-lendi retractare: cum illo, non potest stare u-nio hypostatica. Ratio: quia deberet jam, in illum actum influere specialiter, ipsum Verbum; nam etiam nolitiones sunt suppositi: quia tamen posita etiam purâ nolitione retractandi, modò præterierit actio peccaminosa, manet adhuc peccatum habituale, tanquam præsens morali-ter; ut notum est, ex dictis in materia de pecca-to habituali; hinc jam per communicationem idiomatum, deberet dici Deus peccator habi-tualis: implicat autem, Deum dici ullo modo peccatorem.

DICES. Vi hujus asserti sequi, quod, quam-vis fuerit jam retractatum peccatum, & dele-tum, non possit tamen talis natura assumi; con-tra dicta supra: Nam, etiam deletio peccato, est præsens verificativum, hujus propositionis: *Natura hæc humana peccavit*: Ergo per commu-nicationem idiomatum, sequetur, quod Deus peccaverit; tam autem est impossibile, Deum peccare, quàm peccavisse. Sequela probatur. Ideo solùm repugnat peccatum habituale, quia infert sui præsentiam; sed etiam verificativum hujus propositionis, natura humana peccavit, infert sui præsentiam: Ergo.

RESPONDETUR. Dari præsens verificati-vum hujus propositionis, natura humana pec-cavit,

cavit, sed non quomodocunque: sed peccavit ante unionem hypostaticam. Si autem verificativum ita restrictum habetur, quod peccavit ante unionem hypostaticam; non potest fieri communicatio idiomatum, quod in presenti peccet, vel peccaverit Verbum; cum ipsum verificativum sit in presenti, sed non pro presenti. Imò ipsum ly, *in ante peccavit*, excludit communicationem idiomatum: cum præcedat suppositionem unionis. Unde illud, *ante unionem*, idem significat, ac si diceretur, *antequam posset fundari communicatio idiomatum*. In hoc tamen est communicatio idiomatum; quia verum esset dicere, assumpsit naturam Verbum, quæ peccavit: verificativum enim illius propositionis præsens, & pro presenti habetur.

ASSERO 5. *Casu, quo per impossibile, uniretur substantia divina, naturæ, non delecto peccato habituali, non posset dici Deus peccasse, præcisè ratione actionis peccaminosæ, quæ præterit.*

RATIO. Quia non habetur, pro illa differentia, fundativum communicationis idiomatum, unio per se.

DICES. Unde ergo oriretur, ut diceretur tunc, *Deus peccavit*?

RESPONDETUR. Oriretur ex morali præsentia peccati, non autem ex præciso Præteritis, illius.

Punctum Difficultatis 4.

Posito, quod substantia increata uniretur naturæ humane, mediâ substantiâ creatâ, tene- retur impeccabilitas?

ASSERT Lugo hic Sect. 2. & Amicus Sect. 1. num. 24. Negat Ragusa apud Lugo.

ASSERO 1. *Impossibile esse; ut substantia Verbi uniretur, mediante substantiâ creatâ, naturæ humane.*

RATIO asserti petatur ex dictis in Metaphysica, ubi de substantia.

ASSERO 2. *Supposito, quod fieret unio illa substantiæ increatæ, ad naturam creatam, mediante substantiâ creatâ, peccatum naturæ humane, si per possibile vel impossibile, fieret à natura, prout terminatâ persona creata, non tribueretur persona increata, tanquam causæ speciali.* Et secundum hoc assertum convenio cum Ragusa.

RATIO 1. asserti est. Quia imprimis, principale fundamentum, quo oppositum probari posset, nullum est: principale enim fundamentum est, in hoc expositorio, quem putat esse verum, & rem convincentem Lugo, cum tamen non concludat. Est autem talis: Deus est hic homo; sed hic homo est peccans. Ergo Deus est peccans. Quod hic expositorius non concludat, ratio imprimis est: quia constat quatuor terminis, primus est ly Deus, secundus ly hic homo, quatenus supponit hic pro humanitate,

prout terminata personâ VERBI; aliâs si supponeret pro humanitate, prout terminatâ personâ hominis, falsa esset propositio: tertius terminus est ly hic homo, quatenus supponit pro natura prout terminatâ, à persona humana: quartus terminus est, hic peccans. Ratio præterea est: quia si in propositione, Deus est hic homo, non sumis naturam, prout terminatam personâ increatâ; falsa est propositio. Si item in minori, ly hic homo, non sumas pro natura, prout terminatâ personâ creatâ; falsa erit minor; porro expositivus non convincit, qui alterutram ex præmissis habet falsam.

RATIO 2. asserti est: quia communicatio idiomatum, secundum quam, dictum aliquid de uno, in ratione agendi, possit verificari de alio, in ratione agendi, fundatur in substantiali unione: secundum quam sequitur, ut actio sit suppositi; quod supponit Lugo, qui substantialem unionem non admittit, sine substantiali incomplectione aliûs: & supponit, quod hæc incomplectio substantialis, respectu personæ divinæ, in natura creata, non possit esse, nisi in negatione substantiæ propriæ. Sed eo casu, non esset substantialis unio, fundans, ut actio sit suppositi hujus: Ergo tunc non erit communicatio idiomatum: Ergo nec peccante naturâ terminatâ à personâ divina, si simul terminetur à personâ creata, poterit dici peccans Deus: deberet enim dici peccans, ratione communicationis idiomatum.

RATIO 3. est. Posito, quod penetrarent se Petrus & Paulus, alligaretq; illos Deus in ordine ad inseparabilitatem realem; actio Petri non esset actio Pauli: sed illa unio foret per accidens: Ergo, & in presenti idem dicendum. *Neque valet, si dicas:* substantiâ Pauli non terminaretur natura Patri, consequenter nec operationes Petri tribui possent Paulo: non, inquâ, valet, si id dicas; quia uniri mediâ substantiâ, est non posse tribuere modum subsistendi personalem, personalitate divinâ: ut suppono ex communi doctrina. Consequenter non posset adhuc operatio humanitatis, tribui substantiæ divinæ. Si tamen, per impossibile, substantialiter unirentur: non posset tunc etiam illa persona creata peccare. Ratio: quia hoc ipso peccaret persona increata, per communicationem idiomatum.

DICES 1. cum Lugo. Eadem inconvenientia sequerentur, in dicto casu, quæ, si humanitas assumpta, & solo VERBO terminata, peccaret.

RESPONDETUR. Quod non quia in casu asserti, non esset communicatio ulla idiomatum; ratione tamen ejus, omnia inconvenientia sequerentur.

DICES 2. cum eodem. Licet tunc non uniretur immediatè humanitati, aliquid divinum; adhuc humanitas illa pertineret intrinsecè ad illam

illam personam, quæ simul esset Deus, & homo: quare ille homo, tunc esset Deus; & consequenter illi homini, deberetur cultus latræ, & cætera similia: Ergo etiam, illa humanitas haberet omnimodam repugnantiam, cum peccato: quia, sicut summa dignitas divina communicat, illi humanitati, summam excellentiam; sic & infinita sanctitas, summam excellentiam.

RESPONDETUR. Personam Verbi comparari eo casu posse, vel ad naturam humanam, vel ad personam: comparata ad naturam, non communicat illi summam excellentiam: quia hæc fundatur in unione substantiali, quæ tunc non esset: comparata etiam ad illam personam, non communicaret illi ullam excellentiam: quia etiam cum illa, non unitur substantialiter. Nego etiam in forma maiorem. Distingui quoque posset illa propositio: Humanitas hæc pertinet intrinsecè ad illam personam, intrinsecitate unionis substantialis, adeoque fundantis communicationem idiomatum: Nego; intrinsecitate, quæ non sit unio substantialis, concedo.

DICES 3. cum Amico. Eo casu, faceret illam humanitatem suam Verbum, saltem accidentaliter: Ergo contraheret debitum, illam humanitatem, in omnibus suis actionibus, regendi. Sicut non solum habet naturale debitum animus rationalis, regendi corpus sibi unitum substantialiter; sed etiam habet debitum dominus, gubernandi suum servum, mediâ conjunctione morali, accidentaliter tantum unitum.

RESPONDETUR. Sicut accidentaliter est unitum VERBUM, ita etiam accidentaliter acquirit debitum regendi; consequenter potest non regere. Nec valet paritas allata. Quia illam obligationem peculiarem in Verbo, secundum quam, actio illius humanitatis posset tribui VERBO, non potest aliud fundare quidquam, nisi substantialis unio; ad quam fundandam, in moralibus, non est necesse haberi substantialem unionem. Quod autem ad fundandum, ut particulariter hæc operatio censeatur esse Christi, non sufficiat aliud, nisi substantialis unio, ratio est: quia illa directio humanitatis est intransitiva, & ut supra dixi, non in alio consistens, quam consistat directio, facta à persona creata, respectu suæ naturæ; quæ directio est intransitiva, & sistens in unione sola personæ, cum natura.

ASSERO 3. Posito, quod Subsistentia increata terminaret naturam humanam, mediante personâ creatâ, dignius sentit de sanctitate Dei, qui etiam eo casu, dicit impossibile esse peccatum.

RATIO, quia ostendit maiorem oppositionem sanctitatis illius, cum peccato. Et sicut lux, non tantum immediate transmissa per aërem, illuminat domum, & expellit tenebras: sed etiam mediante vitro, & crystallo; sic etiam lux

sanctitatis potest, mediante subsistentiâ creata, pellere tenebras peccati. Et certè, si concedatur sanctitati divinæ maxima oppositio cum peccato, & talis, qualis est inter lucem & tenebras; etiam mediatum esse divinum, erit mediatum non esse peccati; nihil autem nos revocat, à tali oppositione cum peccato, Sanctitati divinæ concedenda. Unde incompossibilitas peccati, cum illo toto, non oritur ex eo, quod debeat dici, *Deus peccans*; sed ex eo, quia conveniens est, ut expellatur peccatum, suppositâ talium.

Punctum Difficultatis 5.

De alius Impeccabilitatem concernentibus.

QUÆRES I. An unio hypostatica stare possit cum fomite? Nomine fomitis duo intelligi possunt. Fomes in actu primo, & per modum potentiae, & Fomes in actu secundo, & quasi exercitium illius actus primi. Fomes in actu primo, nihil aliud est, nisi ipse appetitus sensitivus, inclinans ad bonum sensibile, natum prævertere usum rationis. Fomes autem in actu secundo, est actio appetitus sensitivi, prævertens usum rationis, inclinans ad bonum sensibile. Rursus hoc ipsum prævertere rationem, dupliciter contingere potest; vel prævertendo eam per ordinem ad objectum dissonum rationi, vel prævertendo nonnisi simpliciter ad objectum sensibile. In omnibus his suppositionibus resolvitur debet difficultas.

ASSERO I. Non implicat, ut in natura assumpta, detur actus appetitus sensitivi, circa objectum sensibile non dissonum naturæ intellectuâli, prævertens rationem.

RATIO est. Tum quia potest Deus præterminare ad talem actum, adeoque esse causâ, illius actus, particularis: Ergo stare poterit ille actus cum unione hypostatica. Si enim potest Deus esse causâ particularis, talis actus, extra unionem; poterit esse, etiam positâ unione. Tum quia, si talis actus repugnaret, repugnaret vel ex ratione sua generica, vel ex ratione sua speciali, in quantum scilicet poneretur à natura rationali; sed neutra ex his ratione repugnat VERBO; non primâ: quia aliàs VERBUM non potuisset assumere naturam bruti alicuius; in illo enim actiones illæ, nec attendissent, nec attendere potuissent, ad dictamen rationis, utpote bruto impossibilis; non etiam ex ratione hac, quod illæ actiones fierent in natura rationali: quia nulla est oppositio cum natura rationali, si potentia, nata ponere non rationales actus, operetur secundum eam vim naturalem operandi, quam habet; sicut nulla est oppositio cum natura rationali, si calor manûs calefaciat aliam manum, prævertendo imperium rationis.

Neq.

Neg. valet, si dicas: ignem non esse subiectum dominio rationis, atque adeo, si agat secundum naturam, prævertendo omne dominium rationis, nihil erit inconveniens; jam autem appetitus sensitivus est subiectus dominio rationis: *Non, inquam, valet, si id dicas;* nam imprimis, non est ex natura sua dissonum creaturæ rationali, ne appetitus sensitivus illi subdatur, in ordine præcipue ad objectum non dissonum rationi; & quamvis non possit appetitus discernere, quid sit dissonum rationi, quid non? posito tamen, quod à Deo talis crearetur, qui sine discretione, ex sua natura, non nisi ad hoc objectum inclinaret, quod Deus novit non esse dissonum rationi: non apparet, quomodo ille appetitus, secundum naturam suam operans, aliunde esset dissonus rationi? Et sicut servus potest habere operationes aliquas, quæ servitutem non patiuntur, illasque exercendo, nihil contrarium facit domino; sic etiam potest habere appetitus operationes, quæ subjectionem ad rationem non patiuntur: easque exercendo, non faciat quidquam dissonum naturæ intellectuali.

Neg. valet si dicas ultra: quod saltem periculum habuisset Christus, ne ille appetitus, prævertendo rationem circa objecta aliqua, præverteret etiam circa objecta dissona. *Non, inquam, valet;* quia quamvis Christus habeat liberam voluntatem; periculum tamen proximum non habuit, etiam peccaminose agendi; sic & in præfenti; deinde, ab illo appetitu, nunquam, circa objecta per se dissona rationi, prævertente usum rationis, non est majus periculum, quam à tentationibus, quales habuisse describitur Christus; & tamen, hoc non obstante, dicitur Christus tentatus.

ASSERO 2. *Defacto tales actus non fuerunt in Christo.* Hoc assertum est commune.

RATIO, quia est id secundum dignitatem, & exaltationem Christi.

ASSERO 3. *Impossibile est, ut Christus habuerit actus appetitus sensitivi, prævertentes rationem, circa objecta dissona rationi.*

RATIO est. Tum quia id asserendo, dignius sentietur de Dei sanctitate, ea, quæ dicunt oppositionem cum natura rationali, longissime à se femovente. Tum quia probabilis est, Deum, extra unionem, non posse esse causam particularem talis motus: Ergo nec supposita unionem. Tum quia, ut urgebatur in materia de fide, ubi: An Deus possit infundere habitum erroris? etiam talia conveniunt in ratione communi peccati, nempe quod sint dissona rationi naturali: adeoque in ratione, non componibilia, cum persona divina.

DICES I. cum Lugo. In illis actionibus, esse tantum malitiam objectivam; malitia autem objectiva, non est culpa, nec peccatum ullo modo.

RESPONDETUR. In illis actionibus non est culpa peccati Theologici: est tamen culpa,

hoc est habetur ratio ultima objectiva ipsius culpæ.

DICES 2. Potest aliquis accipere, cum merito, usuras, putando id licitum; occidere item amicum, putando hostem reipub.

RESPONDETUR. Cum non sit dissonum naturæ intellectuali, occidere amicum, qui putatur hostis &c. ideo antecedens non procedit contra nos.

DICES. Non repugnat, ut humanitas assumpta ægroter, & incidat in amentiam &c. Ergo etiam potest habere illos actus appetitus sensitivi.

RESPONDETUR. Negando consequentiam; quia hæc omnia non sunt dissona naturæ intellectuali, in tali statu.

QUÆRES 2. *An unio hypostatica possit stare cum habitibus vitiosis?*

Illos non potuisse manere in natura assumpta, etiam de potentia absoluta, asserit Suar. & Amicus num. 41. potuisse autem illos manere, asserit Vasq. & consentit Lugo num. 53.

ASSERO I. *Habitus vitiosum, secundum quod vitiosus est, impossibilem fuisse in Christo:* est assertum, cui etiam consentit Lugo.

RATIO est. Quia impossibilis est in illo habitus vitiosus, in quo est impossibilis facilitas operandi vitiose: in eo autem est impossibilis facilitas operandi vitiose, in quo impossibilis est operatio vitiosa; facilitas enim operandi supponit, posse operari.

ASSERO 2. *Habitus vitiosum materialiter acceptum, pro sola qualitate, vel ut alii volunt pro solis speciebus coordinatis, non implicare contradictionem in Christo.*

RATIO est. Tum quia habitus vitiosus potest esse causa particularis Deus, non quidem ponendo, sed saltem v.g. transferendo illum à subiecto: non enim implicat contradictionem, ut v.g. habitum vitiosum Petri, Deus tollat à Petro, & uniat illum lapidi; quo casu, Deus illius habitus erit causa particularis. Tum quia habitus vitiosus, quæ talis, non reddit creaturam ingratam Deo. Tum quia idem habitus non denominat vitiosum: nam potest aliquis habere intentos habitus vitiosos, quos vincit, & non denominari vitiosus.

RESPONDEBIS I. Disparitatem esse; quia habitus ille positus in lapide, cum non inveniat subiectum capax, non mirum, quod in illo, possit esse Deus ejusdem habitus causa particularis; jam autem positus in natura humana, cum sit in subiecto capaci; fit, ut ejus causa particularis non possit esse Deus, consequenter nec Verbum.

CONTRA. Quod est incapacitas naturalis in lapide, hoc est incapacitas vitiose agendi, proveniens ab extrinseco, in natura humana assumpta: præcipue verò, quia habitus est qualitas mortua quodammodo, nec hoc ipso redditur sub-

subjectum Deo inuisum, quia est in subjecto; cum sit etiam cum gratia.

RESPONDEBIS 2. Habitus concurrunt in genere causæ formalis, ad hocq; requirit solam unionem: Ergo si uniatur humanitati, inclinabit illam.

CONTRA. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; ubi dixi, concursus habitus, in genere causæ formalis, non esse talem, qualis est albedinis ad constituendum album: sed illum exerceri, non nisi positâ propositione objecti, & motivis, ad illud; quibus positis, voluntas illa est in actu se movendi, ad illumq; actum faciliat, inclinât, & impellit habitus, ut illum actum habeat voluntas: quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; fit, ut ille habitus in Christo, ut dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

DICES 1. Major esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

RESPONDETUR. Negando quod assumitur; quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quæ talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

DICES 2. cum Amico. VERBUM, eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illam tenetur emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralem oppositionem; atque adeo emundare etiam ab habitibus.

RESPONDETUR. Habitus, quæ vitiosi sunt, habere moralem oppositionem cum natura intellectuali; sed non quæ qualitates sunt.

DICES 3. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit: Ergo & VERBUM tenebitur, cum possit.

RESPONDETUR. Cum homo non possit facere, ut habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum: fit ut teneatur ad illos expellendos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt ullam oppositionem cum natura rationali; fit, ut stent cum unionem: & si potest Deus esse illorum causa specialis, servando illos in lapide; potest esse, etiam in natura assumpta, illorum causa specialis.

ASSERO 3. Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.

RATIO: quia, esse illos non quæ formaliter vitiosos, sed materialiter non nisi spectatos, sunt merè formalitates non nisi intellectus; in re autem, illi sunt habitus dicentes essentialem ordinem ad vitia: Ergo, si quæ vitiosi, non possunt esse in Christo, quæ qualitates non possunt esse in Christo.

QUÆRES 3. An cum unionem hypostaticam possit stare obligatio ad penam pro peccatis, v. g. ante assumptionem commissis?

Aliqui censent, posse manere reatum penæ temporalis; ita Suar. Lugo: negat tamen uter-

que, posse manere in Christo reatum penæ æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam penæ temporalis, docet Vasq. & Amicus num. 59.

QUÆSTIO III.

De Libertate Christi.

PRÆMITTO 1. In hac materia, punctum difficultatis in hoc esse. Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaia 53. dicitur: *Ob-latus est, quia ipse voluit*; & Christus hoc idem de se testatur Joan. 10. *Habeo potestatem ponendi animam meam*. Tum quia, si Christus non est liber, non est meritis; quia meritum libertatem supponit: meritis autem est nobis, ut ex Scriptura definit Tridentinum, Sess. 6. c. 7. ubi Christus appellat causam meritoriam nostræ justificationis. Tum quia, ut argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petavium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: Ergo illam Christus assumere debuit: quia aliàs illam non curâset. Quoniam, inquit, quod non est assumptum, non est curatum. Quod ulterius idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana: Ergo, in illa assumenda, relinqui non debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutem invidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eundem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilo-chius in Epist. ad Pancharium Diaconum, ubi Christum libero arbitrio prædicitum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis: idque ex eo; quia Christum esse liberum, est esse indifferentem ad utrumlibet, si est indifferens ad utrumlibet, poterat urgente obligatione agere, vel non agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis; cuius oppositum vidimus. Unde, est hic dilemma difficultatis. Non poterat peccare Christus: Ergo non erat liber. Poterat peccare: Ergo non erat impeccabilis.

PRÆMITTO 2. Duplex generis actiones præ oculis haberi, in salvanda libertate Christi, & ejus impeccabilitate. Imò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacumque rationali creatura: ut non odisse Deum, colere illum: &c. 2dæ actiones, quæ specialiter Christum concernebant; ut mori pro mundo.

PRÆMITTO 3. Plures esse modos salvandi libertatem Christi; ut videre est apud Amicum disp. 15. Sect. 3. qui recenset 11. modos. Sed horum aliqui pendent à particularibus principiis Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, sit

DIFFL.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur, & impugnantur duo Modi salvandi Libertatem Christi.

EXPLICATIO sit Suarii disp. 37. Sect. 3.

DOCEBAT 1. datum fuisse præceptum v.g. moriendi Christo, & impossibile fuisse, suppositionem illam præcepti componi, cum ommissione talis actus.

DOCEBAT 2. Etiam ex illa suppositione, non sequi, quod voluntas necessario effecerit talem actum, hoc titulo, quod sit imperatus. Rationem dabat: quia ut tollatur libertas, ex aliqua suppositione, non satis est, ut ipsa suppositio antecedit voluntatis consensum; nec sufficit, quod tali suppositione posita, infallibiliter sequatur talis actus: sed præterea necessarium est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico modo, determinet voluntatem ad talem actum; nam hoc est propriè necessitatem inferre. Si enim id, quod supponitur, non habet huiusmodi vim & efficaciam: non potest mutare connaturalem modum operandi voluntatis: Ergo nec tollit libertatem ejus: nam in ea consistit connaturalis modus operandi illius.

DOCEBAT 3. Præceptum, quod in præsentī difficultate supponitur, quamvis sit talis suppositio, ut à voluntate non pendeat, & illa posita, infallibiliter sequatur obedientia: non tamen est talis, quæ habeat in ipsa Christi voluntate efficaciam, ut physice determinet illam: nam præceptum est potius extrinsecum, & potius movet ex parte objecti, quam ex parte potentie ipsius: per se autem, non ponitur in objecto aliquid, quod possit necessitatem inferre voluntati. Et idem, inquit, dicendum est de prædefinitione, seu decreto divine voluntatis, quod humanam voluntatem antecedit, & illo posito, infallibile est, voluntatem humanam consensuram: nam huiusmodi decretum, solum præintelligitur in Deo, per modum intentionis, non per modum executionis: & ideo non intelligitur per illud, agere aliquid in voluntatem, aut physice illam determinare ad operandum: consequenter hoc decretum non tollit libertatem. *Aliis, quæ non habent difficultatem, omisso.*

DOCEBAT 4. & condistinguebat has propositiones. Christus liberè perfecit actum, quo implebat præceptum: & hanc; Christus potuit non implere præceptum. Prior propositio est vera: quia ita illum actum faciebat, ut per facultatem propriam suæ voluntatis, quæ intrinsicè impedita non erat, posset illam non facere. 2da autem propositio est falsa: quia per illam indicatur, potuisse Christi voluntatem carere illà divina custodiâ, cum qua non potuit componi peccatum.

DOCEBAT 5. huic propositioni. Poterat Christus non operari actum præceptum; hanc distinctionem adhibendam esse. Potuit non operari, considerato intrinseco modo operandi, suæ voluntatis. Concedo: in suppositione divinæ præscientiæ, & motionis. Nego.

Totus succus hujus Explicationis in hoc stat. Liberè Christum operatum fuisse: quia, etiam posito præcepto, operabatur secundum modum intrinsecum suæ voluntatis, & à nullo principio physico determinatum. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Attentis phrasibus Suarii, & esset Christus liber in operando, ut supponitur; & non esset liber: ut probatur. Quia ad hoc, ut tollatur libertas, ex aliqua suppositione antecedenti, necesse est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico modo, determinet voluntatem ad talem actum; sed ponitur tale principium physicum; quod probatur: unio, & hæc mediante, persona Verbi, non minùs determinat, physice & efficaciter, ad unam partem, nempe ad non peccandum, ad non nisi implendum præceptum: quàm si data fuisset, physica prædeterminatio ad unam non nisi partem; sed hæc, physice, & efficaciter faceret impleri præceptum: Ergo & unio, ipsaque persona, idem præstabant.

NON SATISFACIT 2. Quæro enim, an natura prout assumpta, liberè v.g. non sit mentita, liberè servaverit præceptum moriendi, vel non liberè? Si liberè: Ergo potuit non servare, prout assumpta: Ergo prout assumpta, potuit peccare: quia hoc in re non aliud est, quàm non servare præceptum graviter obligans: quod si natura assumpta non liberè servavit præceptum: non respondetur ad difficultatem, nec salvatur, quod debuisset salvari.

NON SATISFACIT 3. Quia videtur aliqua asserre, non satis congrua nostris principiis: Nam communiter dicitur in 1. par. de Scientia, & in materia de gratia, ac prædefinitionibus actuum bonorum: si prædefinirentur, non consultà per scientiam conditionalem libertate nostra, item si electio efficax ad gloriam formaretur, ante prævisionem conditionatam actuum nostrorum bonorum: quod illa prædefinitio, & illa electio, tolleretur nobis libertatem; quamvis nulla physica prædeterminatio poneretur, in voluntate: Imò contra Thomistas, qui duplicem prædeterminationem comminiscuntur, quandam intrinsecam, sitam in qualitate superaddita, & aliam extrinsecam, sitam in decreto Dei, arguunt nostri, auferri hac doctrinâ libertatem. Jam autem per Suar. illud decretum prædeterminativum non auferret libertatem: cum non sit quid conjunctum physice cum voluntate. Quod ipsum universaliter in hoc resolvitur: quia suppositio antecedens, quam ponere, vel non ponere, non est in nostra potestate, &

re, & quā posita, non potest non sequi eventus, aufert libertatem; tale autem esset illud decretum prædeterminativum Thomisticum; & tale esset illud præceptum Christo impositum. Et certè, cum dicant Thomistæ, videre Deum futura conditionata libera, in suo decreto efficaci, & absoluto ex parte actus, nihilominus nos tale decretum non admittimus, tanquam dissonum libertati: posset autem admitti, tanquam salvativum libertatis per Suar. quia illud decretum non immutat physicè voluntatem, nec unitur voluntati, ut modum ejus operandi connaturalem immutet. Nec sufficit, quòd dentur auxilia indifferentia: quia quamvis in sua entitate sint indifferentia: ratione illius, extrinseci decreti: tolleretur adhuc libertas; indifferentiaque illa auxiliorum, non esset nisi materialis: eò, quòd formalitatem indifferentiæ tolleretur adjunctum illud, nempe prædeterminatio: sic & illud decretum extrinsecum tolleretur libertatem, indifferentiaque illa mediorum, esset, ex paritate rationis, nonnisi materialis. Unde videretur Deus formare talem actum: Do tibi auxilium, quod de se est indifferens ad utramque partem; sed ego illud determino, & volo ut nonnisi hoc agere jam possis: quo certè casu, & indifferentia & libertas destruitur. Et sicut, si ponatur prædeterminatio necessitans, quantumvis sit voluntas, in sua entitate, potentia indifferens, & potens indifferenter agere; tamen ex adjuncto illo principio, destrueretur jam indifferentia illa voluntatis, aut potius ligaretur necessitate: ita & indifferentia auxilii, ac mediorum, ligaretur extrinseco illo decreto. Denique voluntas illa Dei, in circumstantia illorum etiam indifferentium mediorum, vel potest mutari, vel non? si potest: Ergo non est absoluta & efficax; poteritque aliquid non fieri, quòd Deus vult efficaciter fieri. Si non potest: Ergo non potest non esse id, ad quod dicit essentialem ordinem illud decretum: dicit autem essentialem ordinem ad actum ipsum. Quæ omnia in hoc fundantur. Libertas stat in posse agere, vel non agere, positis omnibus prærequisitis; sed inter prærequisita, est etiam voluntas divina: Ergo etiam illā posita, debet posse non agere. Sed falsum est, quòd illo casu possit non agere: Ergo etiam falsum erit, esse tunc illam liberam.

RESPONDEBIS. Quòd Persona VERBI afferens impeccabilitatem, adeoque inviolabilitatem præcepti à Deo lati Christo, non sit principium physicum agendi; vel si est, quòd non tollat libertatem: quia id solum tollit libertatem, quod se habet per modum principii necessario requisiti ad agendum; jam autem personalitas, non est principium necessarium ad agendum.

CONTRA. Etiam posito principio non necessario requisito, auferri potest libertas; quia

auferri potest indifferentia, ut dictum, ex adjuncto.

2. EXPLICATIO est aliquorum Recentiorum apud Suarez & Lugo.

DOCEBANT 1. Christum fuisse liberum ad servandum præceptum: quia potuit omittere ejus observantiam.

DOCEBANT 2. Quamvis potuit omittere præcepti observantiam Christus, non tamen potuit peccare; quia non potuit habere actum positivum, quo vellet violare præceptum.

DOCEBANT 3. Omissionem rei præceptæ, secundum se sumptam, non esse peccatum; quia peccatum debet esse voluntarium: non autem est voluntarium, nisi detur actus voluntatis, à quo, formaliter & denominativè, dicatur liberum. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quæro, si pura aliqua creatura ligaretur præcepto moriendi, omittere illud præceptum, vel peccaret vel non peccaret? Si peccaret: Ergo & Christus peccaret; quæ enim ratio non excusat à peccato creaturam, cur excusaret Christum? si autem illa creatura tunc non peccaret: Ergo potest esse, posito præcepto de observando, non observantia præcepti divini, sine ulla culpa.

NON SATISFACIT 2. Quia vel per puram omissionem, vel non per puram omissionem, potuisset Christus omittere præcepti impletionem? si non per puram omissionem: Ergo jam admittis actum nolendi servare præceptum, in Christo: hoc enim est, non esse illam omissionem puram, absurdum autem est, ponere in Christo nolitionem servandi præcepti urgentis. Si per puram omissionem: hæc alibi negata; illa etiam concessa, quæere restat: illa ommissio pura in Christo, essetne libera, vel non libera? si non libera: Ergo nec salvas libertatem; quia nihil ponis de linea liberi. Si libera: quomodo illa est sine ullo actu? & si est libera, sine ullo actu: cur non poterit etiam esse voluntaria, sine ullo actu? adeoque & peccaminosa.

NON SATISFACIT 3. Quia Christus reflectens se super suum posse, vel posset dicere, possum liberè omittere observantiam præcepti; vel non poterat hoc dicere? si non poterat: Ergo apparet, quòd non liberè moriebatur: agnovisset enim hoc in se. Si poterat hoc dicere: cum nulla sit talis ommissio pura, quæ non possit transire in non puram, casu quo actus ponatur: unde hoc jam erit, ut si objectum attingatur purā omissione, non sit futurum peccatum? si autem attingatur, non purā omissione, jam sit futurum peccatum? infereturque, si objectum attingatur non purā omissione, peccabitur: Ergo etiam si attingatur purā omissione, peccabitur: nam specificativum & inductivum malitiæ, utrobique idem habebitur.

DIFFI.

DIFFICULTAS II.

Examinatur Sententia communis.

Explicatio communis est, quâ utuntur Vsq. Valent post illosque Amicus disp. 27. Sect. 3.

DOCENT 1. In præcepto illo, distingui posse substantiam præcepti, & circumstantias præcepti. Substantia præcepti v. g. moriendi, est ipsa mors subeunda: circumstantiæ autem sunt, mori, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motivo, hac vel illa intentione actûs &c.

DOCENT 2. Christo præceptam esse substantiam actûs, v. g. mortem; sed non esse illi præceptas circumstantias: consequenter, Christum liberum fuisse, quoad illas, licet non quoad substantiam præcepti; fuisse autem, in libera Christi potestate, tempus moriendi, deducunt ex illis verbis Christi: *Nondum venit hora mea, Ego pono animam meam, nemo tollit eam à me, &c.*

DOCENT 3. Quamvis Christo fuerit præcepta substantia actûs, nihilominus Christum, propter circumstantiam temporis, liberè exercuisse totam substantiam actûs moriendi; quia scilicet potestate ejus erat, hoc vel illo tempore, totam præcepti substantiam exequi, vel non exequi. *Ex his*

Explicatio Libertatis, in istis principiis, in hoc stat: quia Christus non erat determinatus ad circumstantias moriendi. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia, ut ait Suar. ex hac sententia sequitur, hanc conditionalem esse veram; quod si Christo impositum fuisset præceptum, non tantum circa substantiam actûs, sed etiam circa omnes circumstantias temporis, motivi, intentionis &c. quod scilicet eo casu nulla fuisset in Christo libertas; quia nec salvatum ejusdem, nempe indifferentia ad circumstantias; quo posito arguitur ulterius. Est mera nonnisi divinatio, quod Christo non fuerit præceptum; merere v. g. post tot annos vitæ: & si casum capilli ordinat providentia divina, etiam secundum instans illum determinando: multo magis id fecit circa vitam Christi. Scriptura illa adducta: *Nondum venit hora mea*, sicut per Amicum habet hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam feci meam, per liberam determinationem mei, ad hanc circumstantiam horæ; sic ego dicam habere hunc sensum: *Nondum venit hora mea*, quam mihi ab æterno destinavit Pater; verba etiam illa; *Ego pono animam meam*, significant quidem libertatem Christi, sed non significant modum illius libertatis, qualem comminiscitur Amicus & alii.

NON SATISFACIT 2. Vel enim, hoc tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam

præcepti substantiam executus est, vel non liberè? si non liberè: Ergo contradictoria dicit Amicus; dicit enim, ut citavi, quod totam substantiam actûs moriendi liberè executus est: Ergo ulterius nec illâ morte nos redemit; redimere enim non potuit, nisi meritorie agendo: meritorie autem agere non potuit, nisi liberè. Quod si eo tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam præcepti substantiam executus est: Ergo libera illi fuit substantia actûs: Ergo contradictoria dicit Amicus, dicens, nonnisi quoad circumstantias liberum, quia indeterminatum, fuisse Christum.

NON SATISFACIT 3. Non debet dici, quod substantia Incarnationis non sit decreta, propter nostram salutem, sed sola aliqua circumstantia ejusdem: Ergo nec debet dici, solam circumstantiam passionis, fuisse liberam, & non determinatam: non autem substantiam, quia, si est determinata ipsa substantia, & solum circumstantia non determinata: sola circumstantia erit libera, & non passio. Si enim, etiam circumstantia passionis, fuisset determinata, jam nulla foret patiendi libertas: Ergo pariter, cum sit determinata ipsa substantia passionis, deberet dici, non esse libera substantia passionis: Hoc autem dici non potest: quia sicut, si non fuisset decreta substantia incarnationis, non fuisset vera propositio: Incarnatus est propter nostram salutem; sic nec foret vera propositio: Passus est propter nostram salutem. Nam istud *Passus*, significans substantiam moriendi, deberet trahere secum rationem meriti, adeoque rationem liberi; non traheret autem, si ipsa substantia actûs est decreta, adeoque non libera. Hinc non deberet dici gratiarum activè: Passus est pro nostra salute; sed nonnisi, anticipavit mortem, vel, ex hac intentione voluit illam pro nostra salute. Rursus, si nihil oblit, ad salvandas, commodius scripturas, & auctoritatem sacram, exaltandaque merita Christi, debemus dicere etiam substantiam præcepti liberam fuisse Christo, & non solas circumstantias; sed nihil obest, quominus id dicamus: & si id dicatur, simplicius Scripturæ accipientur, quæ mortis in substantia meminerunt nostri redemptivæ, non verò istius solius v. g. anticipationis: Ergo debemus dicere, etiam substantiam moriendi liberam fuisse, adeoque indeterminatam.

DICES cum Amico. Si quis sciret se post annum moriturum, & ante hunc annum, oblarâ occasione, anticiparet tempus mortis per martyrium, iste esset verè martyr; ex eo tantum, quod vitam pro Deo liberè effunderet, anticipato tempore: Ergo pari ratione, Christus, certò sciens, se post aliquod tempus, ex præcepto Patris, necessariò moriturum, si prædictum tempus liberè anticipasset notabiliter, verè diceretur liberè mori, non solum quoad circum-

stantiam temporis, sed etiam quoad substantiam mortis. *Missis aliis disparitatibus*

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia in Martyribus, utpote necessitate moriendi adstrictis, nulla alia laudabilitas potest cogitari, nisi anticipatio; quā posita, habetur in illis totum fundamentum laudabilitatis. Aliunde etiam, non tenemur, quā maximam laudabilitatem, & ejus fundamentum quærere, in morte Martyrum: quæ sine dubio esset major, si, cum possent nunquam mori, morerentur tamen pro Deo. Jam verò in Christo, qui poterat non teneri legibus moriendi, debet alia libertas, & alia laudabilitas moriendi inquiri, nempe ipsa substantia mortis; tenemurque, habito fundamento, quā maximam laudabilitatem morti Christi tribuere; adeoque tenemur sentire, mortem illam fuisse liberam, etiam quoad substantiam moriendi. Et certe verba illa Christi, (*Potestatem habeo animam meam ponendi, & potestatem habeo illam sumendi.* Item, *Nemo animam meam tollit à me.*) si simpliciter sumantur: ostendunt, ipsam vitam, hoc est oppositum substantiæ mortis, in potestate illius fuisse: quam potestatem, certè non tantum per respectum ad Deum, sed etiam per respectum ad homines, non habent martyres; nec habent martyres; nec hoc quisquam illorum, etiam per ordinem ad homines, dicere potest: per quod monstrant, non esse sibi liberam substantiam mortis; quia autem verbis illis usus est Christus, monstrat substantiam mortis fuisse sibi liberam.

Disparitas secunda afferri potest. Martyres ipsā substantia mortis meriti sunt, quia hæc mors quam oppetierunt, non potest dici moraliter eadem, cum ea, ad quam necessitati fuissent legē naturæ: jam autem si substantia mortis Christi est decreta, & præcepta, hæc ipsa quam oppetit mors, erat eadem quæ præcipiebatur.

Tertia disparitas est. Quia, cum homines, etiam si necessitentur ad mortem, non necessitentur ad acceptandam mortem; possitque aliquis nolle mori, quamvis debeat mori: hinc fit, ut casu quo mori velit, dicatur liberè mori. Jam autem, titulo præcepti, necesse erat, ut acceptaret Christus mortem; quia erat necesse ne peccaret, peccaret autem non acceptando præceptam mortem. Si autem erat necesse illum acceptare mortem, aliter se jam habebit Christus, quā martyres, in obeunda morte.

DIFFICULTAS III.

Impugnatur alius modus idem explicandi.

4. **E**XPLICATIO est Recentiorum, quā utitur Cabrera apud Amicum, & eam defendit Lugo totā Sect. 8. Hæc Explicatio salvat Christi libertatem, imprimis, quia non erat de-

terminatus ad certum instans mortis: deinde, pro quocunq; instanti urgente, poterat dispensationem petere supra præceptum.

Quoad hanc partem, in quantum Lugo libertatem Christi salvat, quod non esset obligatus, pro hoc instanti, implere præceptum.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Quia tota argumentatio Lugonis colligit consequentiam similem, ac si aliquis argueret; Hic calamus non est ad scribendum necessarius, & hic alius, & hic alius: Ergo nullus calamus est ad scribendum necessarius; hæc collectio consequentiæ est nulla: Ergo & illa prior. Sequela probatur. In hoc instanti, non erat Christus determinatus ad moriendum, neque in hoc secundo, neq; in alio, & sic ulterius: Ergo in nullo fuit instanti obligatus. En illationem posteriorem, priori similem; & si ostendatur melius colligi illationem, insolutum manebit, quod quæritur: nempe, quomodo liberè adhuc sit Christus mortuus?

RESPONDEBIS 1. Quod Christus fuerit liberè mortuus, quia non erat determinatus, ut hoc instanti determinato moreretur; intellige de antecedente instante, quod præcedit ultimum instans, decreta jam & determinata mortis.

CONTRA est. Ponamus, mortuum esse Christum illo instanti, quod est decreta illi mors, vel determinatus vitæ tractus; vel liberè moriebatur, vel non liberè? si non liberè: non respondes ad punctum. Si liberè: unde salvas libertatem, cum non supponatur anticipante instanti mortuus? Et ut ostendatur, non colligi rectè illationem, sic iteratò restauratur argumentum. Ultimum illud instans, vel est decretum, vel non est decretum? si non est decretum: ex eo non esset decretum; quia poterat satisfacere præcepto in instantibus antecedentibus illud ultimum: quæ responsio est similis illi. Hic ultimus calamus non est necessarius ad scribendum, quia sufficit penultimus; & tamen, ex sufficientia calami penultimi, non rectè colligitur hæc illatio: Nullus calamus est necessarius: Ergo neque rectè colligitur illatio: Nunquam instans erat determinatum. Si autem illud instans est decretum: quomodo salvas libertatem?

RESPONDEBIS 2. Christum non fuisse mortuum ultimo illo instanti, sed antecedenti quopiam, adeoque instanti non decreto.

CONTRA. Quia hoc est mera divinatio, Christum, non illo instanti decreto, mortuum fuisse; & salvari quidem libertas Christi debet, sed & dispositivitas providentiæ divinæ, si in aliis, ipsa puncta & momenta, certè etiam in Christo, destinantis.

RESPONDEBIS 3. Salvati libertatem, non solum per hoc; sed simul, quia potuit petere dispensationem.

CON-

CONTRA est. Ergo jam ex uno tantum capite salvas libertatem: quia ut illud primum caput teneat, fulcis illud hoc secundo, quod est petere dispensationem.

NON SATISFACIT 2. Quia hic quaeritur principium libertatis, secundum quod fuisse liber Christus quoad substantiam mortis, id verò quod affertur, non salvat libertatem quoad substantiam mortis. Quod ipsum probatur: quia communis sententia, docens in potestate Christi fuisse anticipationem mortis, per ipsum Lugonem, non salvat libertatem, quoad substantiam mortis: hæc autem videntur parum distare.

NON SATISFACIT 3. Quia aliud est præceptum de substantia mortis, & aliud de tempore mortis: Ergo etiam alià est libertas, de substantia mortis, & alià de solo tempore mortis: Ergo sicut præceptum de substantia mortis, non est præceptum de tempore mortis; sic etiam libertas circa tempus mortis, non erit libertas circa substantiam mortis; & tamen Lugo, non nisi ad libertatem circa tempus mortis, attendit.

2. Pars salvanda libertatis Christi, nempe quod potuerit petere dispensationem.

NON SATISFACIT 1. Suppono quòd aliud formaliter sit esse liberum, quoad substantiam præcepti, & aliud, esse liberum, quoad petendam dispensationem à præcepto. Ratio suppositi est imprimis à pari: quia alià est obligatio ad substantiam voti, & alià obligatio ad non petendam dispensationem à voto, ut sciatur: idem etiam servari solet in legibus pœnalicibus; aliud enim est mandare exilium Petro, & aliud, obligari etiam amicos, ad non petendum, ut redeat ab exilio. Idem suppositum probatur ratione: quia scilicet alià est materia præcepti, quod est circa mortem, & alià materia præcepti, de non petenda dispensatione: aliud item potest esse motivum hujus, & aliud illius. Hoc supposito

Formatur argumentum. Quia hic quaeritur libertas quoad substantiam præcepti; sed hæc explicatio non salvat libertatem quoad substantiam præcepti; quod ipsum probatur. Salvat non nisi libertatem ad petendam dispensationem in præcepto, quæ libertas alià est libertate in substantia præcepti: Ergo non salvat libertatem quoad substantiam præcepti. Antecedens probatur: quia potest aliquis necessitari ad substantiam præcepti, & non necessitari ad non petendam dispensationem: sicut potest obligari ad substantiam præcepti, & non obligari ad non petendam dispensationem ab obligatione; imò ipse Christus poterat necessitari, & ad substantiam mortis, & ad non petendam dispensationem: Ergo & alià est libertas ad substantiam præcepti, & alià ad non petendam dispensationem.

RESPONDEBIS. Sufficere, quòd mors Christi sit libera denominativè, à voluntate libera Christi, quâ voluit non petere dispensationem.

CONTRA. Quia jam non salvas libertatem, & meritum, quoad substantiam præcepti: talemque illi non nisi laudabilitatem tribuis, qualem habet actus exterior, comparatus ad interiorem, respectu cuius non est nisi denominativè liber, & denominativè meritorius.

Ad ea quæ ex Lugone responderi possent, hæc prævideantur. Quòd præcelleret in Christo aliquid necessitativum physicè, ad moriendum: (nisi id aliunde salvetur,) quia præcessit physica impeccabilitas, faciens ne posset transgredi præceptum: consequenter, (nisi id aliunde salvetur) non habebat physicam potestatem non moriendi.

NON SATISFACIT 2. Si potestas petendæ dispensationis salvaret libertatem in Christo, vel salvaret ratione impetrandæ pro tunc dispensationis, vel ratione impetrandæ pro postea, vel ratione solius potestatis, quæ tunc habebatur, ad petendam dispensationem? nulla ex his ratione salvatur libertas Christi. Quod probatur. 1mo, Non ratione dispensationis pro tunc impetrandæ, cum urget præceptum: quia hæc impetratio est impossibilis; vellet enim contradictoria: ut scilicet dum urget præceptum, & urgeat, ut supponitur; & non urgeat: quia non urget, dum adest dispensatio. 2do, Non ratione dispensationis postea impetrandæ: quia si potestas, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem, non salvat libertatem pro præsentī, sed pro futuro: Ergo nec salvat illam dispensationem postea importanda. 3^{io}, No ratione potestatis, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem: quia potestas illa non plus infert, quàm posse esse liberum, non autem esse liberum: Ergo pro nunc non salvat libertatem; & sicut posse habere prædeterminationem, non infert prædeterminationem; posse habere calorem, non infert calorem; sic & posse esse liberum, non infert esse liberum; idque ideo: quia posse esse liberum, non infert definitionem libertatis, quæ est habere potestatem ad utrumlibet; sed tantum infert capacitatem ad illam potestatem. Porro quòd posse petere dispensationem, non inferat plus, quàm posse esse liberum: probatur. Supponamus, non petere Christum dispensationem, sed tantum habere potestatem petendæ: potestne agere salva impeccabilitate oppositum, an non potest? si non potest; Ergo non est liber, cum non habeat potestatem, idque proximam, ad utrumlibet. Si autem potest agere, etiam non petita dispensatione, sed cum solo posse petere, idque salva impeccabilitate: Ergo otiosa in illo esset actualis petitio dispensationis; quæ tamen exigitur. Sicut enim, si hoc ipso, quia Bertha & Cajus, consanguinei in tertio gradu,

possunt petere dispensationem, licet possent copulari matrimonio: hoc ipso petere dispensationem otiosum foret; ita & in presenti. Illustrari hoc potest tali instantia. Ponat Deus prædeterminationem necessitatem ad bonum: conjungat illam cum potestate petendæ dispensationis, seu petendi, ut auferatur prædeterminatione necessitans: casu, quo non auferatur, non erit operatio libera, quia profecta à principio necessitante: nec sola præcisè potestas impetrandæ dispensationis, erit illativa libertatis: Ergo idem dicendum in presenti.

ADDO. Cum intelligitur Christus, posse petere dispensationem, pro illo instanti, pro quo instanti, pro quo moritur: vel intelligitur habere jam illam dispensationem, vel non intelligitur habere? Si intelligitur habere: Ergo non ex præcepto est mortuus: Ergo non salvas libertatem salvo præcepto: in quo tamen in presenti laboratur. Si non intelligitur habere dispensationem: Ergo nec intelligitur liberè mori: quod probatur. Quia qui habet potestatem petendæ dispensationis, & pro illo instanti, quo operatur, non intelligitur dispensationem habere, agendo peccat: Ergo & Christus intelligeretur peccare, si non moreretur: Ergo moriens non liberè moritur: nam si non moreretur, peccaret: non autem erat illi liberum peccare.

RESPONDEBIS ex Lugone. Quod illud de prædeterminatione, in presenti non teneat: nam prædeterminatio, tunc quando est, aufert libertatem, ad habendum tunc actum oppositum, aufert etiam indifferentem concursum: nihil horum habet illud præceptum.

CONTRA. Redit argumentum. Non salvatur libertas positâ prædeterminatione, nec salvatur, positâ eadem, collatio indifferentis auxilii: Ergo etiam idem in presenti dicendum erit: neque enim magis physicè determinat prædeterminatio, quàm physicè reddat impeccabilem persona divina.

NON SATISFACIT 3. Quia loca Scripturæ, in presenti explicatione, non accipiuntur simpliciter: neque enim possent gratiæ agi Christo rigorosè, quia pro nobis mortuus est; sed quia anticipavit mortem, quia dispensationem pro præcepto non petiit.

DICES I cum Lugo. Pro suâ sententia stare illa verba, Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum.*

RESPONDETUR. Significari hic non nisi, quod liberè mortuus sit, & voluntariè: sed non significari modum, quo erat liber: consequenter nec significatur quod ejus libertas staret in iure petendæ dispensationis. Quod ea verba non suffragantur intento Lugonis, deduci potest ex Maldonato, qui verba hæc explicat tali phrasi: Quasi diceret, inquit, putasne, si non scivissem decretum esse à Patre meo, ut morerer, non

potuisset me duodecim legiones Angelorum ab eo petere, cumque mihi daturum non fuisset? Quæcunque tandem loci hujus interpretatio ponatur, significabit tantum liberè Christum mortuum, sed non libertate salvabili, per solam petitionem dispensationis.

DICES 2. Explicatio hæc optimè concordat observantiam præcepti cum libertate: non enim potest major libertas excogitari, quàm ita acceptare mortem, ut possem non solum tunc, sed nunquam eam acceptare: & quia, licet haberet præceptum, poterat impetrare facile abrogationem præcepti.

RESPONDETUR. Per principia Lugonis, non ostensum, quomodo, supposito præcepto, potuerit nunquam acceptare mortem Christus, nisi petendo dispensationem? quæ petitio dispensationis, quod non salvet libertatem, dictum immediatè.

DICES 3. Martyr liberè moritur, quoad substantiam mortis, obligatus cæteroqui, ut in perpetuum non vivat, quia liberè anticipat mortem: ita ergo & Christus, licet fuerit necessitatus ad moriendum, liberè moritur, quia anticipavit moriendi tempus.

RESPONDETUR. Negando, quod martyr quoad substantiam liberè moriatur. Nam non est textus Scripturæ, qui ostendat liberum fuisse illi simpliciter non mori: est autem textus, qui ostendit Oblatum Christum, quia ipse voluit: qui textus loquitur de ipsa substantia, non autem de anticipatione. Sed posito etiam, quod Martyr liberè moriatur quoad substantiam: hoc inde est, quia non est impeditus, quominus possit habere actum: Nolo mori: per quem actum, tota substantialis libertas moriendi salvatur; neque enim aliter potest esse libera alicui mors, libertate in actu interno stante. Quia autem Christus erat impeditus, ne diceret: Nolo mori: ideo adhuc in Christo non salvabitur substantialis libertas moriendi.

DIFFICULTAS IV.

Explicatur Christi Libertas.

Tenendum est quod docuit citatus Lugo, num. 100. non fuisse Christum liberum, quoad substantiam, in præceptis naturalibus servandis: quia ex una parte, Christus erat physicè impeccabilis: ex altera, semel prohibitum, quod non potest non prohiberi, nunquam potest esse bonum, & semel mandatum, quod debet mandari, non potest non esse mandatum, adeoque non observatum à Christo. Solum ergo salvanda est libertas Christi, in illis, quæ poterant illi non mandari, v.g. in subeundâ morte; sit

Pun-

Punctum Difficultatis 1.

Inuitur modus id explicandi.

MODUS EXPLICANDI Christi libertatem, ut explanetur.

PRÆMITTO 1. *Subsistentiam quā talem, non determinare, ut hoc agas, vel non agas, vel ne agere possis oppositum.*

RATIO. Tum quia id spectat ad principium elicitive, quod subsistentia quā talis non est. Tum quia subsistentia quā talis, & sphaera ejus, non est, nisi terminare: hinc extra suam sphaeram ageret, si determinaret, ut hoc potius agatur, quā illud; vel, ut hoc potius possit agi, & non hoc. Tum quia defacto Christus non habet personam humanam, & tamē habet principium humanum, quo se ad hoc vel illud determinet, vel determinare possit; habet enim voluntatem humanam liberam: ergo apparet, id non esse de ratione subsistentiæ: Quod si non est subsistentiæ, determinare voluntatem, ut hoc potius quā illud agat, vel agere possit; hoc ipso accessus subsistentiæ, etiam divini, determinationem illam non afferet, sed illam ponendam relinquet voluntati.

PRÆMITTO 2. *Quamvis subsistentia non determinet, ut hoc potius, quā illud agatur; antecederet tamen ante omnem determinationem, quā se voluntas determinat, ad hoc potius agendum, quā illud, vel non agendum simpliciter, determinat subsistentia, ut voluntas non possit agere nisi actiones hominis; licet in voluntatis humane sit potestate, has potius quā illas actiones agere.*

Quod subsistentia determinet ad hoc,

RATIO est: quia secundum conditionem suppositi, est talitas operationis; cum actiones sint suppositorum. Hinc, si per possibile, vel impossibile, naturam Petri terminaret persona Raphaëlis, determinaret illud suppositum, ut operationes sint Raphaëlis.

Quod autem antecederet hanc determinationem ponat subsistentia.

RATIO est: quia subsistentia, quamvis non influat physicè efficienter, in actiones, est tamen complementum antecederet prærequisitum ante agendum: ergo & antecederet determinativum; cum ipsa illā completionem determinet.

PRÆMITTO 3. *Cum in Christo sit subsistentia divina, quæ & divina est, & simul supplet id quod faceret subsistentia propria, quæ determinaret ad esse operationem personæ humanæ; fit, ut ratione illarum duarum formalitatum, determinet naturam humanam, ad exercendas operationes Dei viriles, seu Theandricas.*

RATIO est: quia illæ operationes non sunt jam suppositi humani, & tamen sunt naturæ humanæ: ergo debent esse, de utroque hoc participant, adeoque Dei-viriles.

PRÆMITTO 4. *Posito, quod suppositum divinum determinet, non nisi ad operationes Dei-viriles, seu esse divinum ratione suppositi participantis; fit, ut potuerit mori & non mori.*

RATIO. Quia & mori, & non mori, poterat esse actio divina, & sic de reliquis. Actiones tamen peccaminosas Christus exercere non potuit; quia illæ, quæ tales, non possunt esse divini, nec Theandricæ.

PRÆMITTO 5. *Non fuisse Christo liberum, nec debuisse esse, ut faceret operationes non nisi Theandricas, seu Dei-viriles.*

RATIO: quia etiam non est in potestate, & libertate hominis, ut non exerceat operationes hominis: ergo nec erat in potestate Christi, ut si vellet, Dei-viriles operationes non faceret; nec in ordine ad hoc, salvari debet Christi libertas. *Ex his*

COLLIGES 1. Non fuisse Christum indifferentem, ut peccaret, vel non peccaret: quia non erat indifferens, ne exerceat Theandricas operationes. Fuisse autem indifferentem ut v. g. moreretur, vel non moreretur: quia utrumque poterat esse Theandrica actio.

COLLIGES 2. Mansisse adhuc indifferentem voluntatem Christi, etiam supposito interventu subsistentiæ divini, ad moriendum, & non moriendum. Jus enim hæc determinandi subsistentiæ non convenit.

COLLIGES 3. Si quæras, an liberum fuerit Christo, mori, vel non mori? respondebitur, fuit: idque tam ex parte voluntatis, à qua poterat proficisci, non mori, tanquam Theandrica actio; quā ex parte subsistentiæ: quia hujus, non est determinare ad unum agendorum, sed tantum, ut dixi, determinare, ut actiones quæ ponuntur, sint Theandricæ, perque hoc jam salvabitur libertas quoad substantiam moriendi.

Quod si ulterius urgeas: Ergo potuit peccare, & non peccare: Respondetur, potuit non peccare: quia non peccare potest esse actio Theandrica; sed non potuit peccare, quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis.

Neque inde sequitur, Christi libertatem per hoc diminui; quia Christi libertas in his debet salvari, in quibus proportionaliter salvari deberet, si haberet personam humanam. Sicut ergo, si haberet personam humanam, non esset liber ad exercendas operationes hominis, vel non exercendas; sic nec debet esse liber ad exercendas, vel non exercendas, operationes Dei-viriles. Et quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis; nec debet habere libertatem peccati. Hinc, si detur prædeterminatio, ad non peccandum, in puro homine, destruet illius libertatem; quia hoc, quod est peccare, potest habere rationem operationis etiam humanæ; peccatum autem non potest habere rationem operationis Dei-virilis.

Ex his Præmissis & Collectis

*c 4

Ex-

EXPLICATIO hæc stabit in hoc. Liberè Christus est mortuus, quia nec à sua voluntate, nec à persona divina determinabatur, ut non nisi moreretur.

Nihilominus tentandus est alius modus id explicandi. Imprimis, quia hic modus explicandi libertatem Christi, non fundatur in ullis Patrum sententiis, ad quas Theologo attendendum. Deinde, quia posito præcepto de moriendo, si liberum fuit Christo non mori; hoc ipso, & non liberum fuit Christo peccare, ut supponitur; & liberum: quod probatur. Quia ipsum non mori, dato illo præcepto, esset ipsissimum peccare. *Neque valet* si recurras ad collationem auxiliorum non nisi efficacium: quia auxilia etiam efficacia, faciunt quidem ne peccetur, sed non faciunt, ne possit peccari; Christus autem non poterat peccasse, & si comminiscaris auxilia, cum quibus non potuisset peccare, de illis redibit quaestio, qui salvent libertatem moriendi? Posset tamen recurri ad hoc, quod ipsum non mori, sit peccare, in quantum non mori haberet rationem non divini: quia autem in Christo haberet rationem divini, ideo non esset ipsissimum peccare, nec debet servari libertas Christi, ut non fervet præceptum; sed libertas, circa substantiam & objectum præcepti. Objectum autem est hic, v. g. mors: & tamen ex dictis, non mori, poterat esse actio divina, ex quo inferes, liberum illi fuisse, non mori; consequenter liberè esse mortuum. Proponitur tamen hic modus, aut impugnandus, aut illustrandus. *Ad alium modum accedendo, sit*

Punctum Difficultatis 2.

Stabilitur alius modus.

PRÆMITTO 1. *In explicanda libertate Christi, attendendum est, ut salvetur infallibilitas agendi præceptum; cum Christus, utpote essentia- liter impeccabilis, non possit illud non servare. Et simul, ut salvetur libertas, salvanda est indifferentia agendi illa præcepta.*

PRÆMITTO 2. *Non debere, infallibilitatem & indifferentiam, ratione ejusdem salvari.*

RATIO: Quia in aliis, in quibus salvatur libertas, & infallibilitas, sub alia libertas; ut notum est, ex materia de gratia efficaci; ex materia de scientia Dei, præcedente eventus liberos, libertatem tamen non auferente. Quod ipsum in hoc fundatur: quia indifferentia non dicit adstrictionem ad unum, dicit infallibilitas: ergo à diversis principiis sumi debet; nam unum idemque non potest esse determinatum ad unum, & non determinatum ad unum.

PRÆMITTO 3. *Infallibilitatem, & libertatem, duplicem posse spectari. Imprimis, infallibilitatem & libertatem, respectu gratiarum qua-*

Christo conferebantur, & hæc salvari debet, secundum principia de efficacia. Deinde spectari potest infallibilitas, & vel maximè libertas, comparativè ad impeccabilitatem; & quidem infallibilitas desumetur ab impeccabilitate; à qua non desumetur jam libertas, ob allata, hinc ad aliud ejus salvandæ principium inquirendum.

PRÆMITTO 4. *In primo signo rationis, absolute mandata est Christo, salvatio & sanctificatio generis humani, non determinando modum redimendi.*

RATIO asserti, quoad primam partem, est. Quia intentio finis, prior est signo, reliquis aliis; sed intentio salvandi, & sanctificandi, est finis intentus à Deo in Incarnatione: *Descendit enim propter nostram salutem.* Et, *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio nostra.* Ergo hæc debuit primò intendi.

Quod autem præceptum fuerit, hic illi finis.

RATIO est, illud Joan. 10. *Mandatum dedit mihi Pater: Idem habet Paulus ad Philip. 2. ad Rom. 5. Clarus est & ille locus: Non veni facere voluntatem ejus, qui misit me, Patris. Voluntas autem hæc, ut dictum, est sanctificatio nostra.*

Quod tandem non sit, pro illo signo, determinatus modus salvandi, & sanctificandi.

RATIO est. Tum quia, ex una parte, id fieri potest, ut intendatur finis, non intendendo, pro eodem signo, determinatè media; si finis pluribus modis obtineri possit, ut dictum supra. Tum quia, si concipiatur determinatus fuisse Christus, etiam quoad media, intelligi non poterunt commodè loci Scripturæ, infra citandi. Tum quia, quamvis non ponatur, Christus determinatus fuisse, quoad media, adhuc poterit in illo salvari perfecta obedientia; & simul consulatur dignitati Christi, nam etiam in humanis, summi Principes, imperando aliquid, prudenti & honorato subdito, imperant finem, remittendo ejus discretionem media. Unde illud est; *Sapientem mittas, nihil ei dicas.*

PRÆMITTO 5. *In secundo signo rationis, vidit Christus indifferentem voluntatem divinam, ut vel medio opprobrii, vel medio glorioso, salvaret mundum, remittitq; hoc sibi ad electionem.*

RATIO hujus & prioris præmissi, est Autoritas Patrum.

I. **A**UTHORITAS est Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 8. ubi interpretans illa verba; *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et; *Fiat voluntas tua.* Voluntatem autem, inquit, Patris dicit; non quoniam maluerit Pater mortem Filii, quam vitam; sed quia humanum genus restaurari volebat Pater, nisi faceret homo, tam magnum aliquid, sicut erat mors illa: idcirco dicit filius, illum velle suam mortem; quam ipse maluit pati, quam ut genus humanum non salvaretur. En refertur patiendi præceptum, seu voluntas Patris ut pateretur, in ly *Maluit pati,* ostendi-

ostenditurque non fuisse determinatum illi medium moriendi; negatur enim maluisse Patrem mortem filii.

2. **AUTHORITAS** ejusdem, affirmantis, ut etiam meminit Suarez, quod non fuerit directe præceptum Christo, ut moreretur; sed ut veritatem prædicaret. Ergo apparet, indifferentem fuisse Patrem, ut moreretur; & non determinasse illi medium moriendi, & si alicubi videtur contrarius Anselmus, explicandus erit secundum dicenda.

3. **AUTHORITAS** est Gregorii Niss. de beatitudinibus, circa illud: *Beati qui esuriunt, ubi locum illi, Meus cibus est, ut faciam voluntatem, ejus qui misit me, Patris sic interpretatur. Ut sanctificationem, inquit, nostram operaretur, sicut sibi erat à Patre præscriptum.* Ubi advertit, præceptam sanctificationem, sed non determinatam mortem; adeoque Patrem, ad hoc medium, non fuisse determinantem.

PRÆMITTO 6. In tertio signi rationis, intellexisse Christum inclinationem Patris, ut cruce salvaret mundum, tamen cum omnimoda remissione ad voluntatem Christi.

RATIO asserti, sit ab autoritate.

1. **AUTHORITAS** Cyrilli Alexandrini lib. 10. in Joan. *igitur habes inquit, in voluntaria subjectione, Paternorum consiliorum executionem; quæ & mandatorum loco, apud se esse, in ea quam ad illum habet, oratione, Filius asserit. Nam ut pote Verbum, consilia Patris intelligeret, & genitoris sui profunda scrutaretur. Sive potius, cura sit ipse Sapientia Patris, & virtus, quod huic visum est, re ipsa præstat, & præcepti loco habet.* Ubi inclinatio illa exprimitur, per ly, *Quod huic visum.* Exprimitur item, determinationem hanc Christo commissam, per ly, *In voluntaria subjectione, Paternorum consiliorum.*

2. **AUTHORITAS** ejusdem lib. 7. in Joan. cap. 7. *Nihil aliud, inquit, mandatum hic dicitur; quam ea Filii, quæ ad Patrem est, concordia; nempe beneplacito Patris, Filius mortem passus est.* Ergo debet signum rationis assignari, in quo agnovit istud beneplacitum.

3. **AUTHORITAS** est Ambrosii lib. 4. de Fide cap. 5. *Sicut potestatis, inquit, suæ esse significat, ponere animam, & liberæ voluntatis; ita eam, quod secundum mandatum deposuit Patris, suæ ac Paternæ voluntatis significat unitatem.* Infer; ergo debuit voluntas illa Patris videri, secundum quam inclinabatur, ut potius moreretur Filius.

PRÆMITTO 7. In 4. signo, determinasse se Christum liberè, ad salvandum mundum, potius per opprobrium crucis.

RATIO 1. Præmissi est Scriptura. *Oblatus est, quia ipse voluit.* Ubi non significatur oblatus esse, quia mandatum est illi, ut se offerret; sed pro ratione offerendi redditur: *quia ipse voluit.*

2. **Locus.** *Proposito, inquit, sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contemptâ.* Ubi ostendi-

tur, sub electionem Christi cecidisse, gaudium & crucem.

3. **Locus** est Joan. 10. *Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam & iterum sumo eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, potestatem habeo, iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi à Patre meo.* Quasi diceret Christus, mandatum est, quod unum determinat, libertas ad utrumque: habeo potestatem utriusque, & ponendæ, & non ponendæ animæ, idque ex voluntate, & dispositione, seu mandato Patris, qui mihi utriusque hujus potestatem; hoc est, optionem dedit. Mandatum accepi ponendæ animæ, quia pono eam à me ipso. Eodem revocari debet; *Humiliavit semetipsum Dominus IESVS, factus obediens, ubi præcessit, humiliavit, hoc est, obtulit se ad mortem; & sequitur mandatum, factus obediens.*

RATIO 2. autoritas Patrum.

1. **AUTHORITAS** est Augustini lib. 83. questionum, quæst. 80. Ubi dicit, Christum sic Passionem animi, hoc est affectiones, voluntariâ dispensatione, veras tamen, ut placuit, suscepisse; quemadmodum passionem corporis, eadem dispensationis voluntate, sine ulla necessitate suscepit. Nomine autem dispensationis, non intelligit Augustinus aliud, quam voluntariam determinationem.

2. **AUTHORITAS** Chrysostomi homil. 29. in Joan. *Priusne ergo accepit mandatum, & inde paruit? quis enim expers rationis hoc dixerit? & hom. 28. in Epist. ad Hebr. ubi illa verba, Proposito sibi gaudio, sic explicat, hoc est, inquit, liceat ipsi nihil perpeti, si voluisset.* Similia habet ad illa verba. *Et enim Christus non sibi placuit.*

3. **AUTHORITAS** est Theophylacti & Oecumenii in citatum locum. *Qui proposito. Licebat, inquit, ipsi, cum gloria & gaudio in mundo vivere; quippe ita loquitur: potestatem habeo ponendi animam meam & accipiendi ipsam; verum hoc noluit.* Et S. Thomas in Epist. ad Romanos cap. 8. *Tradidit, inquit, cum Deus Pater in mortem, cum incarnari, & pati statuendo, & humana ejus voluntatis inspiciendo Charitatis affectum, quâ passionem spontaneus subiret.* Qui etiam locus valet pro superiore præmissio.

In ultimo tamen signo rationis, Deus, visâ hac determinatione Christi, formavit mandatum, ut moreretur.

RATIO 1. asserti, imprimis locus ille scripturæ, ubi, postquam dicitur, Christum se humiliasse, videlicet acceptione crucis, confusione contemptâ; sequitur, quod sit factus obediens; quæ obedientia sine præcepto commodè intelligi non potest. Eo servit & ille locus. *In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, quasi diceret; primum voluisti ut sanctificarem genus humanum: voluntas enim Dei sanctificatio nostra: Deus meus volui, quasi diceret.*

ceret; obtulime etiam ad moriendum, pro hac sanctificatione; ubi præintellexi te ad hoc esse inclinatum. *Et legem tuam in medio cordis mei:* quasi diceret; & tu posuisti mandatum, & legem, ut ita fieret, quam ego acceptavi corde meo, de quo etiam vide Agathonem Papam in Epist. 1. quæ refertur in 6. Synodo, actione 4.

RATIO 2. est autoritas Patrum.

1. SIT THEOPHILACTI in cap. 14. Joan. ubi verba illa; *Mandatum dedit mihi Pater*, interpretans; *Mandatum, inquit, dedit mihi Pater; hoc est, voluit, dixit, approbavit, decretum.* At vero approbare, & simul decernere, non est ante determinationem aliis: quæ enim præcesserunt, hæc approbantur.

2. AUTHORITAS est citati Ambrosii, ubi agnoscit, quod ex libera voluntate posuerit animam, & simul secundum mandatum Patris.

RATIO 3. asserti. Quia actiones nostræ bonæ, post consultam nostram libertatem, per scientiam conditionatam, prædefiniuntur à Deo; ergo & mandari poterant Christo.

RESPONDET Pater Morawski hic quæst. 3. Artic. 2. disparem esse rationem. Nam scientia conditionata, præcedens prædefinitionem actus nostri, repræsentat eundem omnino actum nostrum, conditionatè futurum, qui absolute est futurus; at vero scientia conditionata, præcedens præceptum rigorosum, de morte Christi, non repræsentat eandem electionem Christi circa mortem; quæ electio est absolute futura. Siquidem electio absolute futura, est obedientia, seu actus dependens à præcepto: Scientia autem conditionata non repræsentat obedientiam Christi; seu actum pendentem à præcepto.

CONTRA. Quantumvis scientia conditionata non repræsentat actum conditionatum, ante scientiam conditionatam prædefinitum, licet actus pro statu absolute prævideatur prædefinitus: nihilominus id salvat libertatem, nec alius actus prævideatur pro statu conditionato, alius pro absolute; ergo etiam, quantumvis antecederet ante scientiam conditionatam, non prævideatur mors Christi ex obedientia, prævideatur autem pro statu absolute: adhuc & libertas salvabitur, & idem actus videbitur. Quod ulterius in hoc resolvitur. Quia idem quidem debet prævideri actus, quoad entitatem, sed non est necesse, eundem prævideri, quoad formalitates desumibiles ex statu, vel scientia statûs: ut ex scientia statûs conditionati formatur præceptum moriendi. Addo, modum hunc explicandi, perfectiorem arguere in Christo obedientiam, quam si immediate præceptam sibi acceptasset mortem, dicit enim S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. Tantò videri perfectiorem obedientiam, quantò, expressum præceptum, obediendo prævenit inferior, voluntate superioris intellectâ, talem autem nos obedientiam Christi ponimus; dum ex cognita voluntate Patris,

in tertio signo rationis, determinavit sese ad illam, in quarto signo rationis.

Punctum Difficultatis 3.

Colligitur Responsio & solvuntur objectiones.

DICENDUM est. *Salvari Christi libertatem, in observando præcepto, v. g. mortis; quia datum est mandatum Christo moriendi, post præconsultam ejusdem libertatem, quid esset acturus? Est hæc sententia in substantia Suarii, si legatur.*

PROBATUR 1. Conclusio autoritate S. Thomæ. Quia hic modus ita salvat libertatem Christi, comparative ad ejus impeccabilitatem: sicut salvatur libertas, comparative ad gratiam efficacem; nempe per liberam operantis determinationem. Jam autem S. Thomas (ut meminit Suar. disp. 37. Sect. 3. §. *Superest tamen*) eandem esse dicit rationem in Christo, quoad hoc, ac circa gratiam efficacem.

PROBATUR 2. Quia quotiescunq; aliquid fit, & non potest non fieri, liberè tamen fit; toties libertas non potest salvari, nisi quod oriatur hæc necessitas ex suppositione consequenti: sed passio Christi ita est facta, ut non potuerit non fieri, & tamen dicitur liberè facta; ergo libertas illius debet peti, ex suppositione consequenti, adeoque determinatione factâ primùm ab ipso Christo. Major probatur: Quia libertas non potest salvari, nisi, vel quod actio possit impediri impeditis principiis; vel quod, si non potest impediri, oriatur id ex mea determinatione; ut notum est ex assibi dictis: ergo, cum non possit salvari in indifferentia ratione principiorum, ne præceptum impleatur, cum Christus sit physice impeccabilis, adeoque impos non servare præceptum: debebit illa libertas salvari ex illius determinatione; per quam Christi impeccabilitatem, minor etiam probari debet.

PROBATUR 3. Quia in præsentia, iis satisfactum est, quæ difficultatem habent. *Primo* ad salvandas phrasas sacras, ponendum est præceptum rigorosum datum Christo; ponimus illud in primo & ultimo signo. *Secundo*, componi debet libertas: & hoc factum; cò quod præceptum moriendi, in ultimo signo, sit datum non nisi post liberam determinationem Christi, v. g. ad mortem. *Tertio* ostendenda erat libertas, non tantum quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiam moriendi: salvatur id per nos; cum Christus ad substantiam moriendi se determinarit, latumque est illi præceptum de ipsa morte.

OBJICITUR 1. Quod immeritò salvationem nostram, dependentem potiùs à voluntate Christi, quam à voluntate Dei, faciamus.

RESPONDETUR. Ponimus salvationem nostram, potiùs dependentem à voluntate Dei, quia latum est illi præceptum rigorosum, de illa, fine

sine ulla præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transcat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur à prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvitur: nempe quod in re, & à parte Dei, mandatum & prædefinitio sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idemmet Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discernuntur. Nam prædefinitio indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit effectum v. g. gratificationem: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam à titulo superioritatis; & procedit, secundum dominiū jurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facto in primo signo rationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiā difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvari libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitis, præcesserit decretam substantiam Incarnationis, respectu cujus, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quod si motivum capitis præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitis: formalitati autem capitis innectitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hæcenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosi: Tractat hanc quæstionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur sect. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur sect. 4. n. 1. Contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. *Pensande sunt imprimis rationes utriusque partis.*

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDUNTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab autoritate.

1. AUTHORITY est Joan. 10. *Mandatum accepi à Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferius ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque à Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cum comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævisio adhibetur in præceptis Christo latis, idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTAT. Ex Autoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinguentis observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admitti in Christo; nam etiam respectu aliquorum, dicebat Deus, hoc bonum est factum, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, Fac hoc, obligo te ad hoc, à quibus ceteroqui potuisset abstinere, vel licitâ aliâ actione facere oppositum. Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, aliàs non rectè distingueret Augustinus præcepta à consiliis; qui non ignorabat, sub impropria acceptione præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptum rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemque modo explicari debent Bernard - Tertullian - Laurent - Justinianus.

2. AUTHORITY itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse*, &c. aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam ingredi.*

gredi. Et tamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patris mei præcepta servavi.

RESPONDETUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materiâ lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quoddam sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; consequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofordiense, discurrens contra Elipandum, asserentem, Christum esse servum, & probantem id ex Illa. c. 42. respondet, *Et si eum, inquit, Propheta servum nominasset; non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientiâ, quâ factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex iustitiâ, noluit negare hanc facultatem exigendi; sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDETUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licebit, Deum, ratione domini proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quas si per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDETUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa iustitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo domini proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independentem ab illo dominio, opera illa solverentur ex iustitia, hinc illius exigentiæ habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independentem autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præ-

ceptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensûs Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exiguntur opera titulo proprietatis; ita exiguntur titulo jurisdictionis.

RESPONDETUR. Negavimus supra rigorosum dominium, iustitialis proprietatis, Deo respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de facto admittunt aliqui: legique Dei æternæ consent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDETUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconfulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materialium. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subjectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde erat subjectus legi objective acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc faciendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quod dici debeat subditus legi, quâ lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxilium efficax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatissima Virgine.

RESPONDETUR. Negando quod confirmatio in gratia auferat libertatem. Sed si auferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formali, quia hæc frustranea esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsum, id ipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independenter à lege, habuisse determinationem, ut diligerent. Simile quid videre est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligit; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligit. In nostris principiis, quæ non ponunt autem libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccaturi; hoc ipso possunt esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possunt peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliter, que tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quâ lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest dari lex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dari potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativam; sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret; foret autem frustranea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lege, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, confurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, confurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti v. g. non mentiendi, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frustra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatus, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia ommissio talis actus esset turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, ommissionem alicujus actus; quia ejus ommissio est contra rationem. Hoc autem intelligitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constituat illicitam carentiam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificativè acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentialem determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latæ sit turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quâ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquiritur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali: quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi ceteroqui impossibile, non est subdilegi naturali quâ talis; consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc ommissio non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formali. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhiibentis objectum illud, quod erat solum Philosophicè malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquatur locus præcepto formali; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

*u

nam;

nam; sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem æternam.

RESPONDETUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hic universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formali. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res. *Ad solvendas alias objectiones.*

NOTO 1. Ne dicat Deus, Nolo mentiri, quia mendacium est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacium, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicitum, sive non reddatur, æque impossibile est.

NOTO 2. Non apparet, quid, si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens? cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituereque opus illicitum; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quod possit Christo aliquid prohiberi.

NOTO 3. Quod scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licet id non velit Deus, nisi actu necessario; cujus ratio est: quia sicut dantur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in lineâ Agere, necessariae determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dicat, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo apparet, hunc actum præinformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondebit; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTO 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impediret, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed poneret conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibilitatem, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTO 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabitur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quod est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientia, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promississe alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? de factoque quæ judex, (quod illi competit etiam quæ homo est) promittit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justii. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divina lex, præcipiens promissori, ut promissus sit.

RESPONDETUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectu eorum, quæ aliàs potuisset elicere, actione non peccaminosa: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unionem. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æque jam manet impossibile factum, ne illam impleat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantis in conscientia.

RESPONDETUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honesta: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione inhonestâ, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. *Primo*, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. *Secundo*, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscunt id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam*, &c. Et si Deus fuit capax aliquid promittendi Christo: cur non Christus Deo? stanteque saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDETUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materiâ, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) *Primo*, ipsa præcisè obligatio rei maioris. *Secundo* obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primum in voto, possetque dici, quod habeat effectum etiam respectu eorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustraneum in Christo: quia si obligaretur voto, siue non, impossibile illi hoc erat factum, si fuit materia, quam ceteroqui non posset non facere Christus.

5. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolutam, operationum Christi Domini, antecederet revelatam ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeretur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sine respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honestâ actione, antecederet ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Autoritate.

1. AUTHORITY est Chrysostomiti. 3. Homil. 59. *Qui à se ponit*, (supple actionem) *præcepto non indiget*. Item Homil. 75. *Nego enim, legislatorem legi subditum esse oportere*. Item: *præceptum* (inquit) *se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quam idem Patri videri, quod ipse facit*. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quam cum Patre concordiam*. Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima autoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsuppositâ obligatione illius voluntariâ. Secunda loquitur, de subdicatione legi latæ, non præconsultâ illius voluntatē, vel de subdicatione puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eo modo, quo nobis; sed præcisè multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordie; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITY Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptionis præceptum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit*.

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITY Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo*, cap. 9.

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illi præceperit mortem. Insuper autoritates hæc solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœnæ, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, assertur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum*.

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quam obligare sub merito & dignitate pœnæ; dignitas autem pœnæ repugnat, cui pœnâ repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnæ, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnæ. Possit item Deus dispensare cum aliquo, de incurfu pœnæ ob peccatum; etiam antecederet, & non dispensare, ne peccet, quod multo magis procedit de istis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnæ, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nomine præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quam beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod iudices Christi, decreverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pari & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia teneris, cum volo, nego; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consilium

* u 2 lium

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectu sui, voluntatem Patris, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quòd interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigorofo; eò, quòd in his quidem, secundum subjectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo mandata.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omittenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediatur in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quàm impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si verò malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & pænæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret verò, si eliceret v. g. vel omitteret talem actum: imò & vellet & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quòd existat, verificetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & pænæ, siquidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiæ, ex actu licito ad illicitum, non fit formaliter istà comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberi non potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statuit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subjecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quòd ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cætero qui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quòd dicat Deus, si hoc faceret Christus, careret beatitudine, sed impossibile est, ut velit hoc facere, datoque illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret; nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientiæ, prælucentes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam prior illi præluce scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæ scientiæ tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTAT I. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christo timor mali culpæ & pænæ, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quòd non datur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quòd non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosâ futurâ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiæ, de non peccaminosâ hic & nunc, ad peccaminosâ: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Autoritate ad Galat. 4. v. 4. *Missit Deus, Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly *sub*, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminationem.

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritus ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iusto non est lex posita.* Quorum sensus est; quod iustus non operatur ex timore poenae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhaerentia charitatis, ad voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusionem comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solà hac comminatione, distinguipræceptum, de quo infra. Deinde possumus hæc intelligi, de exclusionem comminationis absolutæ, non conditionatæ. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hâc & nunc licetè ponibilibus, ad non ponibilia licetè. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, ultimo se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultà illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. RATIO ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsicè determinatus, ut nihil inhonestum ageret, eo legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non præcepta incarnatio, ita nec præcepta mors.

RESPONDETUR. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, posset extrahi aliqua actio, ex ponibili licetè hâc & nunc, ad non ponibilem licetè, de quo in præsentia disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgere, ne dicatur Christo esse præcepta incarnatio: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non inferretur, si ponatur præceptum obligativum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequitur in personarum qualitas; præcipue autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpliciter accipi nihil vetat.

5. RATIO. Voluntas Dei, præcipue circa mortem Christi, non erat purè insinuativa majoris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicujus mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si nolisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcisè ut melius, sed cum comminatione mali infligendi, præceptum appellatur tametsi nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè poenales.

RESPONDETUR. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed quærere restat: cur non sit Christi

stus capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile hâc & nunc, licetè actione, extrahatur ad non ponibilem licetè actione? quod tamen venit propriissime nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

PRÆMITTO 1. Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competat Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius predicati, possit adhuc tribui Deo? Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindipossunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenim sequuntur physicè, & sunt passionis, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicè: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solum sequentes metaphysicè) ideo sunt tales, ut illis ablatis, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablatis quæ identificantur, non erit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusâ per rationem risibilitate, manet adhuc essentia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut aliâ in simili actu non necantur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, necantur illa motiva inter se, in eodem actu; necantur tamen ita, ut interdum in alia intentione separentur.

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an præceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin aliquo uno præcipiendi actu connectuntur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentia præcepti salvari possit.

PRÆMITTO 2. Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex potius ligat & ordi-

dinatur ad communitatem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit: Religioso A, præceptum est in virtute obedientiae. Et non dicitur, lex illi lata est, in virtute obedientiae. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solum, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se iussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur à præcepto, quod indicet solum inclinationem animi, circa aliquod objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distinguipossint, in præsentia tamen controversia indiscriminatum usurpantur. *Hac notione terminorum posita*,

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariè (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem.

Quia verò à debito præsupponitur jus, jusque est activum debiti, cui, pro passivo respondet debitum ex præcepto: ex mente S. Thomæ q. 90. a. 1. ad 1. hinc distingui potest præceptum, in activum, & passivum, activum tenet se à parte præcipientis; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porro ipsum præceptum activum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum activum definitivè sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscunque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porro *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimò distinctiva. Passivum verò præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quod si quæras, quid sit obligatio? dici potest, quod sit adstrictio ad unam partem. Et ita, si Deus dicat; Non mentiaris, adstringit pro sua parte creaturæ libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentionem operis servilis, quæ adstrictio, non ita est intelligenda, quasi vi illius aufertur libertas agentis: sed quia est determinatio malitiæ objecti, ad quam se exporrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferentes in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum activum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad activum & passivum; & si sit ordinatio activa, & impositiva, supponet pro præcepto activo; si sit ordinatio impositiva, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suæ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, vi illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæteroqui actione, independenter à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber utilitatis publicæ, vel publicæ oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debeat salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiendi in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsâ electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam respublica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimò quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem præcepti, sine comminatione pœnæ.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formari aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non fuisse capax præcepti, de non peccando, circa ea, quæ de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idque ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus imperare cuiquam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat æqualem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposita, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cum est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsam non habebit, si non obligabit; & cum nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censetur obligari eis ea obligatione, ne mentatur v.g. cui si obligatio illa accedat, siue non, mendacium est factum impossibile: redibuntque rationes immediatè pro maiori facta. Deinde, obligatio necessariò debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitabatur ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commisisset nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patretur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displiceat Deo, & fundet ejus averfionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commisisset inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materiale; ponendo mendacium, quod est materia cæteroquitalis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellectuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliàs hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellectuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellectuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellectuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellectuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factum Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequentis, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honestà actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis auctoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independentem à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollebat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnantia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut sonant, verba Patrum.

PROBATUR 3. Quia vel poterant, respectu Christi, extrahi aliqua materia, ut non possent jam honestâ actione exerceri, vel non poterant extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non poterat Christus, nisi mori; nam nunquam actione honesta potuisset exerceri, non mori: ut supponit respondens, dum negat, posse præcepto extrahi materiam, ut non fiat jam honesta actione id, quod cæteroqui actione honesta fieri potuisset; nulla; dabitur in Christo libertas. Si poterat extrahi: hæc extractio, non potest fieri solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio, honestè fit: ut honestum est, esse divitem, etiam posito consilio Christi, de paupertate: Ergo illa materia debet extrahi vi præceptivâ. Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum servum; id non convincit: quia phrasis est Scripturæ, *Formam, inquit, servi accipiens*.

DICENDUM est 3. *Admissio præcepto, circa prædicta, non debet admitti, quod adjungatur comminatio pænæ.*

PROBATUR 1. Non potest ferri Christo præceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo nec comminativum: quia illorum utrumque frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum de non mentiendo: quia sive fiat præceptum, sive non fiat, impossibile est Christum mentiri; ita & comminatio pænæ est impossibilis: hæc enim supponit culpam, impossibilis autem est suppositio culpæ, in Christo.

PROBATUR 2. Quia præcepta, respectu hominum, non æqualiter formantur, salvâ essentiâ præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur, fit comminatio pænæ, sed nonnisi parum ingenuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus comminari pænâ; cujus tanta ingenuitas.

PROBATUR 3. Quia comminatio pænæ, non est essentia præcepti, sed est alius actus, natus sequi præceptum: non enim ideo aliquid præcipimus, quia comminamur; sed comminamur, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cum sit actus voluntatis, debet habere prælucentem sibi actum intellectus, qui non potest præluere hic; quia, ut comminatio pænæ sit prudens, debet supponere possibilitatem reatus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili cæteroqui honesta actione, extrahitur objectum, ad non factibile honestâ actione, idque per ordinem ad Christum; hoc ipso, exierit sese impossibilitas peccandi, redditq; illud objectum impossibile Christo: quâ redditione impossibilitatis positâ, informatur jam divinus intellectus, non esse comminandum; siquidem jam evadit illud impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam? Si per ly *comminari culpam*, intelligatur extrahi materia ad rationem prohibitæ: vi secundæ conclusionis, capax est Christus comminationis culpæ: si per ly, *comminari*, intelligatur intimatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præceptum: sic non est etiam comminationis culpæ capax Christus; quia sive illa comminatio fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non poterit illud non facere Christus. Hinc præceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligendum est formari: Hoc potuisset honestâ cæteroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio ut fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris, peccabis: antequam enim intelligatur istud, *Si feceris, peccabis*, incipit jam occupare illam materiam, & ad illam se exporrigere, impossibilitas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius actus, qui intinet peccatum.

Neque valet si dicas. Saltem est Christus capax conditionatæ comminationis: si enim res sit de conditionata comminatione, quoad culpam, illius est capax Christus: verè enim dicitur intellectus divinus Deo; si hoc faceret, peccaret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic) quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia ne ad illud volo absolutum profiliatur, obest prævisio absoluta impossibilis culpæ.

